

Begroting 2020

Colofon

De begroting 2020 is een uitgave van de gemeente Renkum

Inhoud en vormgeving
Gemeente Renkum

Inhoudsopgave

Voorwoord van de wethouder	4
De begroting in een oogopslag.....	4
Leeswijzer	7
Deel I Beleidsbegroting	9
01 Samenleving	11
02 Omgeving.....	36
03 Organisatie	70
Lokale heffingen	82
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	93
Onderhoud kapitaalgoederen	103
Financiering	111
Bedrijfsvoering	117
Verbonden partijen	121
Grondbeleid.....	139
Subsidies.....	144
Financiën	147
Financiële doelen	148
Financiële positie.....	149
Geld vragende voorstellen	150
Dekkingsplan	151
Meerjarenbegroting	157
Baten en lasten per programma	158
Grondslagen voor bepaling baten en lasten, incl. afwijkingen tov vorig jaar	159
Incidentele baten en lasten.....	161
Balans positie.....	163
Meerjaren Investeringsplan	165
Reserves en voorzieningen.....	168
Berekening EMU-saldo	170
Geraamde baten en lasten per taakveld.....	171
Totaaloverzicht bijstellingen en ombuigingen	177
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	180
Vaststelling Begroting 2020.....	187

Voorwoord van de wethouder

De gemeente Renkum bevindt zich in financieel zwaar weer. De opgave om de basis op orde te krijgen is door de stijgende tekorten op de middelen voor zorg en ondersteuning en de instabiliteit van het gemeentefonds groter geworden dan aan het begin van deze coalitieperiode.

Wij willen een zelfstandige gemeente blijven, onze taken goed kunnen blijven uitvoeren en een betrouwbare overheid voor onze inwoners en partners zijn. We willen verantwoordelijkheid nemen en daadkrachtig besturen. Daarom stellen we u in deze begroting maatregelen voor die gericht zijn op duurzame stabiliteit. Zo houden we wat ons kenmerkt in stand: een gemeente met een prachtig natuurlijk landschap, die haar bijzondere geschiedenis levend wil houden, waar we elkaar kennen en hulp en ondersteuning is voor wie dat nodig heeft.

In deze begroting zeilen we budgettair scherp aan de wind, komen we in control door ons te houden aan onze financiële spelregels en zetten we in op een gemeentebreed toereikend voorzieningenniveau.

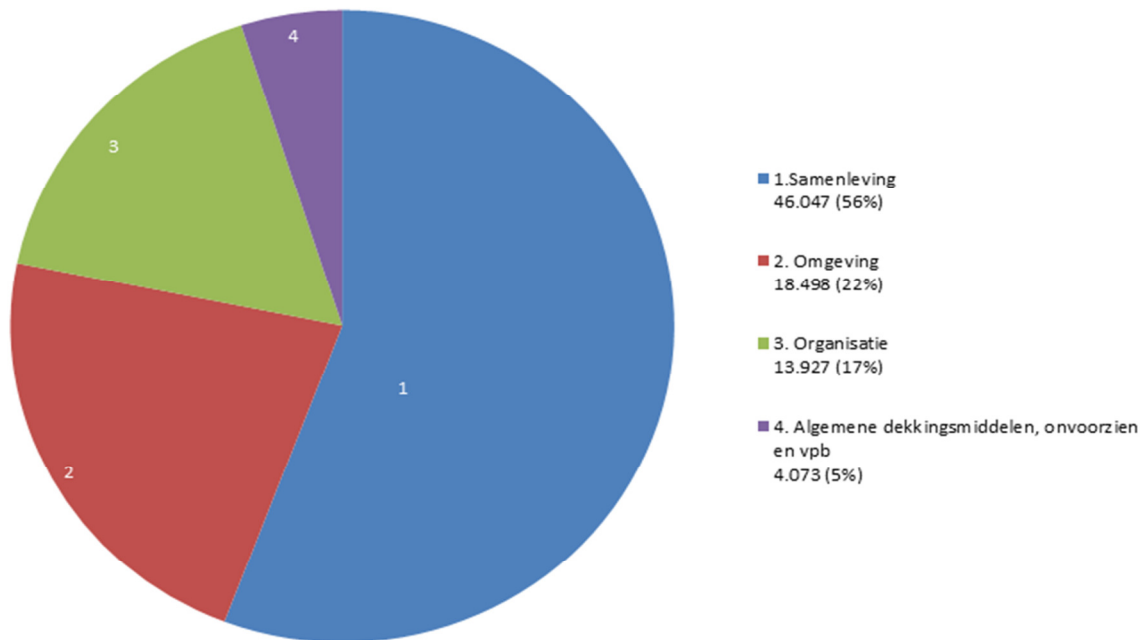
De vele ombuigingen en besparingen in de verschillende domeinen hebben ook hun weerslag op onze ambtelijke organisatie. Op het formatiebudget wordt de komende jaren flink bezuinigd. Tegelijkertijd is het noodzakelijk in te blijven zetten op de ontwikkeling van de organisatie. De komende jaren is het belangrijk dat bestuur en organisatie hier samen aan blijven werken. We kijken er dan ook naar uit dat samen met uw raad te doen.

De begroting in een oogopslag

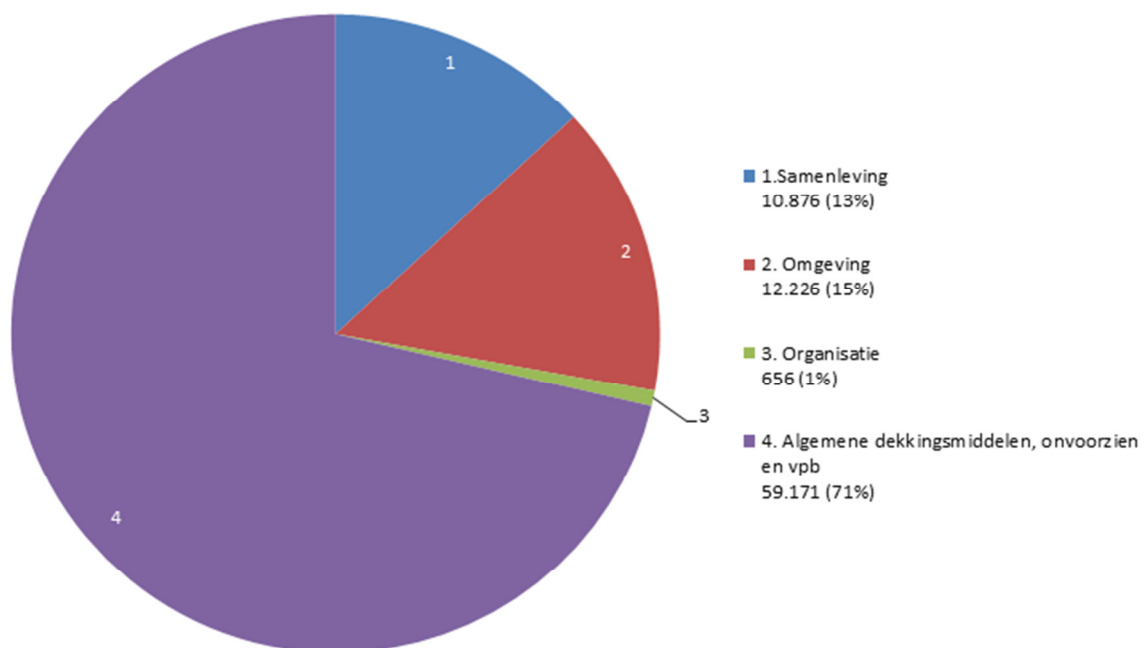
Wat gaat dat kosten?

De gemeente heeft veel taken en verplichtingen. De gemeente Renkum heeft deze onderverdeeld in zeven aandachtsgebieden, de zogenaamde programma's. Daarnaast kennen we de zogenaamde "algemene dekkingsmiddelen". In totaal gaat ongeveer € 82.545.000 in om. In de grafieken staat de verdeling van deze gelden over de begrotingsonderdelen.

Verdeling lasten (bedragen x € 1.000)

Verdeling baten (bedragen x € 1.000)

Wat gaat u daarvoor betalen?

Wat zijn de tarieven?

In de tabel staan de voorlopige tarieven voor de belangrijkste belastingen en heffingen. Voorlopige tarieven want in december 2019 stelt de gemeenteraad de definitieve tarieven vast. Meer informatie over de berekening van de tarieven kunt u lezen in de paragraaf 'Lokale Heffingen' in deze begroting. Ter vergelijking zijn de tarieven van 2019 ook in de tabel opgenomen.

Tarieven gemeentelijke belastingen en heffingen	2020 voorlopig	2019
OZB		
<i>(tarief in % van de waarde onroerend goed)</i>		
Eigenaar woning	0,1151	0,1182
Eigenaar niet-woning	0,3031	0,2886
Gebruiker niet-woning	0,2370	0,2234
Rioolheffing		
Woning		
Eigenaar, per aansluiting per jaar	113,08	98,51
Gebruiker, 1 persoon	71,23	62,13
Gebruiker, 2 personen	142,46	124,25
Gebruiker, 3 of meer personen	213,69	186,38
Niet-woning		
Eigenaar, per aansluiting per jaar	353,38	353,38
Gebruiker, per 250 m3 afgevoerd water	192,70	192,70
Afvalstoffenheffing		
Eénpersoonshuishouden	242,36	224,00
Tweepersoonshuishouden	274,93	254,70
Drie- of meerpersoonshuishouden	308,38	285,80
Hondenbelasting		
Eén hond	67,20	65,70
Tweede hond	112,10	109,60
Derde en volgende hond	157,00	153,60
Toeristenbelasting		
Overnachting hotel	2,10	2,05
Overnachting camping en B&B	1,15	1,15

Wat betekent dit voor een huishouden in onze gemeente?

Om u een idee te geven van wat u in 2020 aan de gemeente gaat betalen, vergeleken met 2019, hebben wij een voorbeeldberekening gemaakt met twee huishoudens, namelijk:

A. Van een gezin van 4 personen die eigenaar is van een woning met een WOZ waarde van € 316.600 in 2020 en € 290.500 in 2019 (gemiddelde gemeente Renkum);

B. Van een gezin van 3 personen die een woning huurt.

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij A. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2020	2019
Onroerend zaakbelasting, eigenaar	364,41	343,37
Afvalstoffenheffing	308,38	285,80
Rioolheffing	326,77	284,89
Totaal	999,56	916,09
Mutatie t.o.v. vorig jaar	9,35%	

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij B. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2020	2019
Afvalstoffenheffing	308,38	285,80
Rioolheffing	213,69	186,38
Totaal	522,07	472,18
Mutatie t.o.v. vorig jaar	10,57%	

Leeswijzer

In deze leeswijzer zal eerst kort worden ingaan op de achtergronden van deze begroting. Vervolgens komt de opbouw van deze begroting aan de orde.

Achtergronden

Wet dualisering gemeentebestuur

Met ingang van 15 maart 2002 is de Wet dualisering gemeentebestuur van kracht geworden. In deze wet wordt de rolverdeling tussen raad en college nader uitgewerkt. Daarbij moet de raad zich met name richten op zijn functie als volksvertegenwoordiger. De belangrijkste taken van de raad bestaan uit kaderstellen en controleren. Het college houdt zich bezig met de uitvoering van het beleid en het afleggen van verantwoording hierover. De begroting is wellicht het belangrijkste kaderstellende document.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

Als gevolg van de Wet dualisering gemeentebestuur is ook de Gemeentewet op een aantal punten aangepast. In artikel 186 van de Gemeentewet is opgenomen dat "de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, het jaarverslag en de jaarrekening voldoen aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels". Vanaf het begrotingsjaar 2004 is deze "algemene maatregel van bestuur" het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De voorliggende begroting voldoet aan de gestelde eisen in het BBV.

Programmabegroting

Eén van de consequenties van dit besluit voor uw raad is dat u een begroting krijgt aangeboden die speciaal is toegespitst op de ondersteuning van uw duale functies. Dit betekent dat u met deze begroting de kaders stelt voor het door het college uit te voeren beleid voor het komende begrotingsjaar. Deze kaders kunnen vervolgens worden gebruikt voor de controle op de uitvoering van dit beleid. Het college legt verantwoording af over het gevoerde beleid in de tussentijdse rapportages en de jaarstukken.

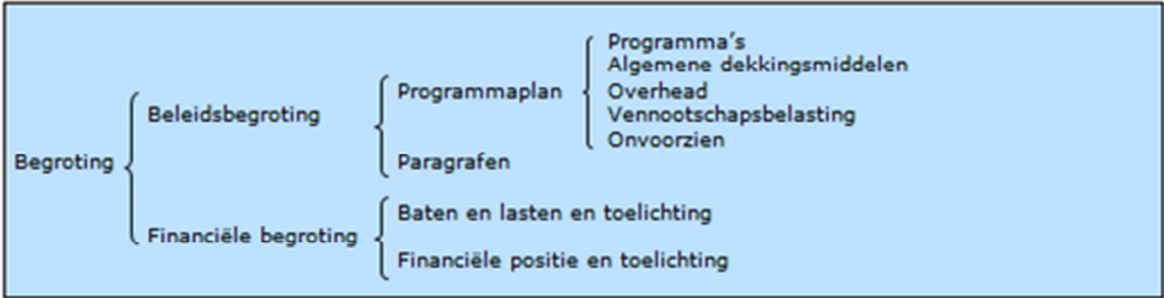
Indeling

De indeling van deze begroting is conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit houdt in dat de begroting bestaat uit twee delen, namelijk de beleidsbegroting in deel I en de financiële begroting in deel II.

In de beleidsbegroting wordt door middel van programma's en paragrafen aangegeven wat we binnen de gemeente willen bereiken, welke activiteiten daarvoor worden uitgevoerd en wat daarvan de kosten zijn.

In de financiële begroting worden de financiële consequenties van het voorgenomen beleid op een rij gezet inclusief de afwijkingen ten opzichte van het voorgaande jaar. Tevens komt daar de financiële positie van onze gemeente aan de orde.

In schema betekent dit dat de begroting als volgt is opgebouwd:

Deel I

Beleidsbegroting

Opbouw beleidsbegroting

In de beleidsbegroting zijn het programmaplan en de paragrafen opgenomen. Het programmaplan bestaat uit drie programma's en een wettelijk verplicht onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programmaplan: Programma's

Programmaplan: Algemene dekkingsmiddelen

Het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien gaat in op de inkomstenbronnen die er zijn om de uitgaven van de programma's te bekostigen. Het gaat daarbij alleen om algemene inkomsten. Inkomsten die zijn toe te wijzen aan een programma zijn bij de baten van het betreffende programma verantwoord. Daarnaast gaat het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien in op de ruimte die binnen de begroting is vrijgemaakt voor onvoorziene uitgaven.

Paragrafen

In de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de begroting gegeven voor wat betreft de beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende programma's. Het is dan ook mogelijk dat er doublures ontstaan met hetgeen gemeld is in de programma's zelf. Paragrafen die verplicht moeten worden opgenomen volgens het BBV zijn:

- lokale heffingen;
- weerstandsvermogen;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering;
- verbonden partijen;
- grondbeleid.

Naast deze verplichte paragrafen is ook een paragraaf subsidies opgenomen.

01 Samenleving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

Onze ambitie is dat we samen met inwoners, ondernemers en organisaties werken aan een samenleving waaraan iedereen kan deelnemen. Wij richten ons op het samen organiseren en het behoud van goede zorg en ondersteuning. Wij verschuiven verder naar preventie. We gaan daarin dorpsgericht werken omdat ieder dorp zijn eigen specifieke kenmerken heeft waarmee wij rekening willen houden. Onze speciale aandacht gaat uit naar het voorkomen en bestrijden van armoede. Hierdoor bieden we betere ontwikkelingskansen en een beter toekomstperspectief. We helpen voorkomen dat ouderen door armoede vereenzamen en grote gezondheidsrisico's lopen.

Welke thema's en producten dragen hier aan bij?

Om onze ambities te bereiken sturen wij op basis van de volgende ontwikkelrichtingen:

- Samen waar het kan, professioneel waar het moet
- Maatwerk in de jeugdhulp, Wmo en participatiewet
- Zorg en veiligheid
- Luisterende en lerende organisatie

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	48.555	47.566	45.844	45.290	43.748	42.933
Baten	11.994	9.908	10.141	10.552	9.394	9.969
Saldo van baten en lasten	-36.562	-37.658	-35.703	-34.738	-34.354	-32.965
Mutatie reserve	2.124	1.097	532	248	184	-1.116
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-34.438	-36.561	-35.171	-34.490	-34.170	-34.081

1A. Renkum voor Elkaar

Doel

We stimuleren inwoners om met behulp van hun eigen netwerk zo zelfstandig mogelijk te participeren in de samenleving. Wanneer dit niet lukt zorgen we dat er (tijdelijk) voorzieningen beschikbaar zijn. De beweging die we gaan maken staat beschreven in de nieuwe kadernota sociaal domein. Waar mogelijk schalen we af van (kostbaar) maatwerk naar algemene voorzieningen. Renkum voor Elkaar heeft een belangrijke rol in het invullen van deze voorzieningen. In kwartaal 4 van 2019 maken gemeente en Renkum voor Elkaar nadere afspraken over het aanbod in 2020. Vanaf 1 januari 2021 werken we binnen Renkum voor Elkaar met een hoofdaannemer en onderaannemers, wat de sturing op de netwerkorganisatie vergemakkelijkt en Renkum voor Elkaar meer mogelijkheden geeft de samenwerking tussen de partners beter in te richten.

Reguliere activiteiten

- Renkum voor elkaar: Deze netwerkorganisatie biedt sinds 2017 de algemene voorzieningen aan voor inwoners van de gemeente Renkum. Naast de reguliere activiteiten kijken we naar ontwikkeling van het aanbod, zoals onder het doel staat omschreven
- De gemeente faciliteert de verzekering voor mantelzorgers en vrijwilligers; ondersteuning voor deze doelgroepen wordt geleverd door Renkum voor Elkaar
- Realisatie Right to challenge

Specifieke activiteiten 2020

Doorontwikkeling Renkum voor Elkaar, beweging inzetten van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen

We maken nieuwe afspraken over de samenwerking in 2020. Met deze afspraken moet Renkum voor Elkaar nog beter in staat zijn om algemene voorzieningen in te zetten en voorkomen dat maatwerkvoorzieningen moeten worden getroffen. In de eerste bestuursrapportage sociaal domein 2020 wordt de Raad geïnformeerd over deze afspraken.

Renkum voor Elkaar heeft een specifieke opdracht gekregen ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers en vrijwilligerswerk vorm te geven. Het onderdeel vrijwilligersondersteuning zal met name in 2020 vorm krijgen. Daarin zitten de onderdelen matching vraag en aanbod, expertise- en vraagbaakfunctie en organiseren scholing en training voor vrijwilligers.

Renkum voor Elkaar biedt taal- en ontmoetingsactiviteiten voor nieuwkomers. Als deelnemer van het Taalhuis heeft RvE een taalaanbod dat past bij de behoefte van nieuwkomers en sluit aan op de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers door Vluchtelingenwerk. Voor 2020 gaat het om fietslessen, taallessen, begeleiding jonge moeders en maatjes inzet voor nieuwkomers met participatieproblemen.

Beleidsindicatoren en kengetallen	
Output *) getallen zijn nog niet ingevuld. Maken onderdeel uit van de afspraken 2020 en worden eerste kwartaal 2020 gespecificeerd. Benoemd zijn wel de indicatoren waarom de monitoring plaats moet vinden	
Renkum voor elkaar: - Aantal vragen dat aan de sociaal werkers gesteld. - Aantal keren dat een vraag wordt gesteld aan de buurtbemiddelaars. - Aantal inwoners dat door stichting Onderdak wordt begeleid.	
Aantal doorverwijzingen vanuit sociaal team naar een algemene voorziening.	
Aantal initiatieven Right to Challenge	
Outcome	
Daling beroep op maatwerkvoorzieningen	
Tevredenheid	
Tevredenheid inwoners over Wmo-ondersteuning in jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek	

Wetgeving
Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (http://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2018-08-01)
Gemeentelijk beleid
Kadernota sociaal beleid
Wmo verordening gemeente Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	1.956	1.321	1.273	1.236	1.236	1.236
Baten	425	54	48	18	18	18
Saldo van baten en lasten	-1.531	-1.267	-1.225	-1.218	-1.218	-1.218
Mutatie reserve	121	65				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.411	-1.202	-1.225	-1.218	-1.218	-1.218

1B. Onderwijs

Doel

We verschaffen toegang tot onderwijs zodat iedereen zijn kennis en talent kan ontwikkelen en bevorderen om op die manier bij te dragen aan de samenleving.

Reguliere activiteiten

- Vroegtijdig signaleren en remediëren van factoren die het onderwijs kunnen belemmeren
- Uitvoeren leerplicht vanuit preventie
- Inzet Sociaal Team bij Multi Disciplinair Overleg leerlingen
- Bijdragen aan toekomst perspectief in samenspraak met Wmo, jeugdhulp en participatie en wonen
- Zorgen voor goede onderwijshuisvesting
- Voor peuters met een leer- of ontwikkel achterstand toegang tot de kinderopvang met aandacht voor VVE; Boekstart, Boekstart in de kinderopvang; Voorleesexpress; Logopedie in de kinderopvang en basisonderwijs
- Aandacht voor en interesse voor lezen en het bevorderen van leesvaardigheid voor alle leeftijden waaronder ook Bibliotheek op school
- Kunst en cultuur binnenschools ontdekken en ervaren. Dit is van belang om in de toekomst invulling te geven aan de identiteit van de gemeente als Airborne en/of kunstenaarsgemeente
- Ondersteunen scholen op het gebied van verkeersveiligheid en verkeerseducatie
- Volwasseneducatie (aanpak laaggeletterdheid, inzet Webgelden, Taalhuis, vroegtijdig schoolverlaters)
- Voor mensen met een laag opleidingsniveau (laaggeletterden) of nieuwkomers (na hun inburgering) blijft lokaal de toegang tot een onderwijs aanbod
- Ondersteunen LEA met ambtelijk secretaris
- We maken scholen medeverantwoordelijk voor cultuureducatie met behoud van de combinatiefunctionaris om te ondersteunen en faciliteren

Specifieke activiteiten 2020

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het huidige IHP loopt tot 2020. In kwartaal 3 of 4 van 2020 leveren wij een nieuw IHP en leggen dit aan de Raad voor. Dit gebeurt in samenwerking met de schoolbesturen.

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Het staat gemeenten vrij om prioriteiten te stellen en hun middelen naar eigen inzicht te besteden. Door middel van een gemeentelijke verordening worden deze middelen verdeeld.

Nieuwbouw Leerdeel Doorwerth

In 2019 is door de Raad krediet beschikbaar gesteld voor de integrale nieuwbouw van twee basisscholen met kinderopvang in Doorwerth. De planuitwerking vindt plaats en voor aanbesteding bouw wordt een aanvullend krediet aangevraagd en in kwartaal 3 of 4 2020 aan de Raad voorgelegd.

Aanpassen van VVE beleid kinderopvang

Om voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE) aan te bieden, krijgen gemeenten en scholen geld van de Rijksoverheid. De overheid verdeelt dat geld in 2019 volgens een nieuwe rijksregeling. Op basis hiervan moeten wij vanaf augustus 2020, 16 in plaats van 10 uur voorschoolse educatie aanbieden.

Taalbevordering

Volgens de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) faciliteert de gemeente een voor iedereen toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening. In de gemeente Renkum is een volwaardige bibliotheekvestiging in Oosterbeek. De huidige bibliotheek in Renkum betaalt een relatief hoge huur. We gaan verhuizing naar Doelum mogelijk maken en de bibliotheek hierbij ondersteunen wat structureel bijdraagt aan kostenbesparing. Bovendien is er een jeugdbibliotheek met een afhaalpunt te Doorwerth. De bibliotheken bieden activiteiten aan tot taalbevordering bijvoorbeeld met een 'boekstart' voor kinderen en jeugd en activiteiten voor vluchtelingen.

- De locatie in Renkum verhuist zo snel als mogelijk, in 2020 of 2021, van Europalaan 58 naar Doelum.
- We behouden producten voor inwoners van 0 t/m 17 jaar, door meer bijdrage van het onderwijs.
- We ondersteunen en adviseren de Bibliotheek in 2020 hoe de taakstelling gerealiseerd kan worden en werken hierin samen met de gemeente Rheden en, indien relevant, met gemeente Arnhem.
- We behouden het Taalhuis door aanpassing van de gemeentelijke opdracht aan alle partners, waardoor de bij de gemeente beschikbare middelen efficiënter worden ingezet; ook in relatie tot de middelen die gemeenten vanaf 2021 gaan ontvangen vanuit de wet Inburgering.

Met deze maatregelen behouden we een volwaardige bibliotheekfunctie die minder kost.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving

Wet Primair Onderwijs

Wet Voorgezet Onderwijs

Wet op de Expertise Centra

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Gemeentelijk beleid

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	3.872	3.677	3.697	4.378	3.410	3.344
Baten	768	375	763	1.595	700	1.555
Saldo van baten en lasten	-3.104	-3.303	-2.934	-2.783	-2.710	-1.789
Mutatie reserve		399	131	35	-18	-1.118
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-3.104	-2.904	-2.804	-2.748	-2.728	-2.907

1C. Sport en bewegen

Doel

We willen dat inwoners sporten en bewegen en dat sport als middel wordt ingezet om daarmee een bijdrage te leveren aan verschillende maatschappelijke doelen zoals sociale samenhang, leefbaarheid, participatie en gezondheid.

Reguliere activiteiten

- Uitvoering programma Sport- en Bewegteam
- Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (accommodaties en activiteiten)
- Faciliteren sportevenementen

Specifieke activiteiten 2020

Gerichte beweginginterventies en inrichten samenwerkingsverband (platform)

- Het Sport- en Bewegteam richt zich (enkel) op kwetsbare inwoners en risicogroepen. In 2020 gaan we een specifiek uitvoeringsprogramma opstellen in samenwerking met de samenwerkingspartners. Dit programma leggen we in kwartaal 1 van 2020 ter informatie aan de Raad voor.
- We organiseren een 'samenwerkingsverband' voor de verbinding met de lokale sport- en beweegaanbieders. De buurtsportcoaches van het Sport- en Bewegteam hebben hierin de rol van 'beweegmakelaar' en ondernemen vanuit deze rol veel en diverse activiteiten in de dorpen.

Privatiseren sportaccommodaties, verantwoordelijkheden gebruikers uitbreiden

De sportparken Wilhelmina en De Bilderberg zijn kernsportparken en kunnen rekenen op een structurele bijdrage. We zetten in op een verzelfstandigingstraject voor deze kernsportparken en schakelen hiertoe specifieke expertise in, om dit te realiseren.

- Met betrokken partijen wordt onderzocht of we beheer en onderhoud van de kernsportparken kunnen overdragen. Belangrijke randvoorwaarden zijn het op orde zijn van het kwaliteitsniveau van de sportparken en kennis op het gebied van beheer en onderhoud sportparken. Dat realiseren we in 2020 en rapporteren in kwartaal 4 van 2020.
- De verzelfstandiging willen we vervolgens inzetten in 2021 en dit realiseren in kwartaal 2 van 2021.
- Voor de binnensportaccommodaties gaan we in 2020 de haalbaarheid voor het overdragen van het beheer en exploitatie nader onderzoeken.

Lokaal sportakkoord

Samen met sportaanbieders, zorg, welzijn, onderwijs, het bedrijfsleven en overige maatschappelijke partners komen wij, in navolging van het Nationaal Sportakkoord, tot een Lokaal Sportakkoord eerste kwartaal 2020. Dit akkoord verbindt mensen en organisaties, zet aan tot samenwerken en uitvoeren en sluit aan bij lokale ambities.

Wij willen het akkoord binnen de volgende vier thema's realiseren:

- Sport&Bewegen voor iedereen
- Jong en vaardig in bewegen
- Vitale Sport- en Beweegaanbieders
- Duurzame en beweegvriendelijke binnen- en buitenruimte.

Sportvisie

De "Startnotitie: Sport- en beweegbeleid gemeente Renkum" is in 2019 vastgesteld. De nieuwe sportvisie wordt onder andere vormgeven aan de hand van de resultaten van het Lokaal Sportakkoord en de richting uit de Perspectiefnota 2019-2023 en leggen we in het vierde kwartaal 2020 voor aan de Raad.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
Output	2016	Doel
% niet-sporters (BBV)	50,7%	< 50%
% personen ouder dan 19 jaar dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen	67,9%	68%

Wetgeving
N.v.t.
Gemeentelijk beleid
Kadernota en uitvoeringsprogramma 'Sportief verbinden'
Kadernota Sociaal Domein

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	2.244	2.099	2.141	1.977	1.915	1.897
Baten	109	144	144	144	138	138
Saldo van baten en lasten	-2.136	-1.955	-1.996	-1.832	-1.777	-1.759
Mutatie reserve	73	61	58	73	72	72
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.062	-1.895	-1.939	-1.759	-1.705	-1.687

1D. Gezondheid

Doel

Het nemen van (preventieve) gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen om op die manier bij te dragen aan gezonde inwoners, zodat ze kunnen participeren in de samenleving.

Reguliere activiteiten

- Collectieve preventie
- Uitvoering van infectieziektebestrijding (GGD)
- Uitvoering van jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau, jeugdarts, verbonden met de Jeugdwet)
- Aandacht voor aspecten van Ouderengezondheidszorg (verbonden met de Wmo)
- Monitoren gezondheid jeugdigen, volwassenen, ouderen (GGD)
- Uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP)
- Verbinden gezondheid met het fysieke domein

Specifieke activiteiten 2020

Voor dit product zijn er in 2020 geen specifieke activiteiten.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
Output	2018	2019
Percentage volledig gevaccineerde zuigelingen	91%	92%
Bingedrinken (aantal 12-19 jarigen dat afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen alcohol per keer gedronken heeft)	25,5%	-
Overgewicht	6,6%	-

Wetgeving
Wet Publieke Gezondheid
Gemeentelijk beleid
Regiovisie Publieke Gezondheidszorg Gelderland-Midden

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	772	946	1.017	1.018	1.019	1.020
Baten						
Saldo van baten en lasten	-772	-946	-1.017	-1.018	-1.019	-1.020
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-772	-946	-1.017	-1.018	-1.019	-1.020

1E. Zorg en Veiligheid

Doel

Wij zijn een gemeente met een sterke samenleving waar veiligheid de norm is. We zijn een veilige gemeente waar iedereen binnen de samenleving zich prettig en veilig voelt. Vanuit de gemeente werken we samen met alle partners aan veiligheid en leefbaarheid en maken in deze samenwerking ook de verbinding met zorg. We werken aan een integrale aanpak op het gebied van de lokale zorg en veiligheidssituatie waarbij de regierol bij de gemeente ligt.

Reguliere activiteiten

Integraal veiligheidsplan 2018 -2021

- Integraal Veiligheidsplan 2018 - 2021. Uitgangspunt voor de inzet op veiligheid vanuit de gemeente is het door de raad vastgestelde integraal veiligheidsbeleid. In dit plan zijn prioriteiten gesteld die vanuit de gemeente samen met de vaste veiligheidspartners voorop staan.
- Eén van de prioriteiten betreft ondermijning. In 2020 gaan we meer integraal werken aan de controles op specifieke adressen in de gemeente.

- Het huidige uitvoeringsplan loopt tot het einde van 2019. Voor 2020 en 2021 volgt een actualisatie en mogelijke herprioritering van de activiteiten in een nieuw uitvoeringsplan waar al aan wordt gewerkt.

Veiligheidsdriehoek

- De veiligheidsdriehoek bestaat uit de Officier van Justitie van het Openbaar Ministerie, de teamchef van de politie en de burgemeester. Voor Renkum en Wageningen wordt al langere tijd gewerkt met een gezamenlijk driehoeksoverleg. In de driehoek komen onder andere afspraken aan de orde over inzet van de politiecapaciteit voor Renkum en Wageningen. Ook hier worden prioriteiten gesteld:
 - Integrale aanpak van twee specifieke overlastlocaties in Renkum (en Wageningen). Voor Renkum is dit de aanpak van drugs bij ProPersona in Wolfheze.
 - Overlastgevende/ kwetsbare personen (overlastgevende jeugd en personen met verward gedrag). Voor Renkum is dit gekoppeld aan de intramurale zorginstellingen waar zogenaamde weglopers de politie veel capaciteit kost.
 - De aanpak van de ondermijnende criminaliteit (georganiseerde misdaad) komt overeen met de inzet zoals beschreven is in het uitvoeringsplan.
 - Cybercrime oftewel gedigitaliseerde criminaliteit is een nieuw thema dat nog uitgewerkt moet worden samen met Wageningen, politie en OM.

Bestuursopdracht zorg en veiligheid

- Op basis van de bestuursopdracht zorg en veiligheid versterken we de relatie tussen het veiligheidsdomein met het sociaal domein. Dit met als doel om tot een sluitende zorg- en veiligheidsstructuur te komen voor deze gemeente.
- Eén die start vanuit het sociaal team en door kan lopen tot aan bespreking en inzet vanuit veiligheidshuis of anderszins. Hierin zitten ook de wettelijke taken van de burgemeester verwerkt zoals het verifiëren van een Inbewaringstelling (IBS), Huisverbod of andere dwang/ drangmaatregel.
- Met het aannemen van een (extra) proces-regisseur zorg en veiligheid met aandachtsgebied 'ggz' hebben we meer capaciteit in 2020 en verder.

Toezicht en handhaving

- De rol van toezicht en handhaving die door politie steeds beperkter wordt uitgevoerd in het kader van de APV is een taak die nadrukkelijker bij de gemeente komt te liggen.
- Daarvoor is inzet van BOA's noodzakelijk en moeten zij gericht ingezet kunnen worden.
- Evenementenveiligheid is een prioriteit dat is opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan en vooral procedureel het nodige vraagt van de gemeente.

Specifieke activiteiten 2020

Wet Verplichte GGZ

De nieuwe Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGZ) gaat in op 1 januari 2020. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. De gemeente krijgt in dit kader ten opzichte van de huidige BOPZ een aantal nieuwe taken. Zij worden onder andere (wettelijk) verantwoordelijk om een toegang te regelen voor de verplichte GGZ. Dat heeft consequenties voor de organisaties.

Er zijn twee belangrijke veranderingen ten opzichte van de BOPZ:

- De burgemeester moet iemand aan wie hij een maatregel oplegt in staat stellen om (zo mogelijk) te worden gehoord.
- Iedereen in de gemeente kan zijn zorgen over een medeburger bij de gemeenten melden. Wij de gemeente moeten die melding dan onderzoeken en tijdig afhandelen.

Op basis van een plan van aanpak dat we regionaal ontwikkelen, geven we in 2020 de uitvoering vorm, monitoren dit en koppelen tweede helft van 2020 aan de Raad terug hoe de voortgang verloopt.

Evenementenvergunningen

Als gemeente zetten we in op integrale samenwerking bij evenementen, met behoud van de verschillende rollen en bevoegdheden, zodat onze bezoekers kunnen genieten van een leuk en veilig evenement.

In 2020 gaan wij de evenementenvergunning aanvraag vergemakkelijken voor inwoners en ondernemers. Voor de handhavers betekent dit een aanpassing van hun rol en werkzaamheden tijdens evenementen. Eind 2020 evalueren wij de nieuwe aanpak.

Beleidsindicatoren en kengetallen Openbare orde en veiligheid				
Output	2016	2017	2018	Doel
High Impact Crimes	142	93	83	< 83
Geweld	136	94	103	< 103
Vernieling	144	138	138	< 125
Drank- en drugsoverlast	73	51	58	< 50
Winkeldiefstal (per 1.000 inw.; BBV)	1,1	0,8	1,1	
Diefstal uit woning (per 1.000 inw.; BBV)	4,5	2,9	2,6	
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inw.; BBV)		3,2	4,0	
Vernieling (per 1.000 inw.; BBV)		4,3	5,1	
Outcome	2016	2017	2018	Doel
Waarschuwing/ sluiting panden (wet damocles)	4	6	5	consolideren
Vermissing personen	477	262	368	< 200
Tevredenheid	2014	2015	2016	Doel
Onveiligheidsgevoelens	127	128	94	100 is de vergelijking t.o.v. 2012. Hoe lager hoe beter
Vermijdingsgedrag	194	80	88	Idem dito
Overlastindex	118	104	108	Idem dito

Beleidsindicatoren en kengetallen Zorg en Veiligheid				
Output	2016	2017	2018	Doel
Veilig Thuis meldingen politie		67	-	< 67
Jongeren met Jeugdbescherming		1,5%	-	nvt
% Jongeren met jeugdreclassering		0,7%	-	nvt
Personen verward gedrag (politiemeldingen)	185	180	212	< 180
Jeugdoverlast (politiemeldingen)	169	196	174	< 175
Verwijzingen Halt (per 10.000 inw. 12-17 jaar; BBV)	122	84	-	
Jongeren met delict voor rechter (BBV)	1,75% (2015)	-	-	
Hardekern jongeren (BVB) (per 10.000 inw. 12-14 jaar; BBV)	-	-	-	

Wetgeving Openbare orde en veiligheid (integraal veiligheidsbeleid)
Gemeentewet: http://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2018-09-19
Politiewet: http://wetten.overheid.nl/BWBR0031788/2018-09-19
Wet Veiligheidsregio's: http://wetten.overheid.nl/BWBR0027466/2018-09-19
Opiumwet: http://wetten.overheid.nl/BWBR0001941/2018-08-01
Wet BIBOB: http://wetten.overheid.nl/BWBR0013798/2018-07-28
Wet Publieke Gezondheid: http://wetten.overheid.nl/BWBR0024705/2018-08-01
Gemeentelijk beleid
Integraal Veiligheidsplan 2018 – 2021
Uitvoeringsplan IVO 2018 - 2019
Algemeen Plaatselijke Verordening inzake toezicht en handhaving
BIBOB beleid/ beleidsregels
Uitvoering Wet aanpak woonoverlast
Hennepconvenant/ beleidsregels Wet Damocles
Diverse bevoegdheden van de burgemeester zijn gebaseerd op de gemeentewet of aanverwante wetgeving waar de bevoegdheid op is gestoeld.

Wetgeving Bestuursopdracht 'Zorg en Veiligheid'
Jeugdwet: wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2018-08-01
Wmo: wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2018-08-01
Wet Verplichte Meldcode: wetten.overheid.nl/BWBR0033723/2018-07-28
Wet Tijdelijk Huisverbod: wetten.overheid.nl/BWBR0024649/2018-09-19
Gemeentelijk beleid
Kadernota transformatie sociaal domein

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	3.055	3.081	3.785	3.777	3.785	3.787
Baten	238	106	34	15	15	15
Saldo van baten en lasten	-2.817	-2.975	-3.751	-3.762	-3.770	-3.772
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.817	-2.975	-3.751	-3.762	-3.770	-3.772

1F. Minima

Doel

Meer inwoners zijn financieel zelfstandig en arbeidsdeelname neemt toe. We werken toe naar meer eigen regie, eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van inwoners.

Reguliere activiteiten

- Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid. We hebben hierbij speciale aandacht voor kinderen en jongeren
- Het bieden van ondersteuning op maat aan inwoners met schulden
- We zetten in op preventie en vroegsignalering van schulden
- Wij voeren de regie over de schulddienstverlening door middel van casemanagement vanuit de gemeente

Specifieke activiteiten 2020

Herijking minimabeleid

Met een nieuw dynamische minimabeleid in 2020 en verder, spelen wij in op nieuwe ontwikkelingen rondom het voorkomen en bestrijden van armoede. Door dichter bij de inwoners te gaan staan en dorpsgericht te werken verlagen wij de drempel voor ondersteuning voor inwoners die schulden hebben en/of in armoede leven. We leggen het dynamisch minimabeleid in kwartaal 3 van 2020 ter besluitvorming aan de Raad voor.

Modernisering Gelrepas

In 2020 vindt besluitvorming plaats rond de vernieuwing van de Gelrepas. Dit betekent dat wij per 2021 de uitrol van de nieuwe Gelrepas verwachten. Hierbinnen krijgen zowel volwassenen als kinderen meer vrijheid om zelf te kiezen aan welke voorzieningen zij hun minimabudget willen besteden. In 2020 hebben wij incidenteel een beperkt investeringsbudget nodig voor de vernieuwing van de Gelrepas. Daar staat tegenover dat de daarop volgende jaren de structurele uitvoeringskosten veel lager zullen zijn door de dan grotendeels geautomatiseerde administratieve processen.

Beleidsindicatoren en kengetallen			
Output	2017	2018	Doel
Kinderen in uitkeringsgezin (BBV)	4,72% (2015)		
% Kinderen met kans op armoede 0-18 jaar	10,9% (2013)		
Werkloze jongeren (BBV)	0,91% (2015)		
Aantal inwoners met een inkomen tot 120%	2.300 (minimascan 2015)	1450 (Evaluatie minimabeleid 2019)	
Volumeontwikkeling schulddienstverlening:			
- Aantal meldingen	139		
- Aantal adviesgesprekken	132		
- Aantal inwoners met schulden waarvan het dossier wordt overgedragen aan Kredietbank Nederland	57	41	
- Aantallen inkomensbeheer	90	11	
- Aantal aanvragen Wsnp	24	12	
- Aantallen budgetcoaching	8	0	
Aantal uitgegeven Gelrepassen	1.124 (jan)	1334	Stijging
Aantal verstrekte kindvoorzieningen:			
- Tegemoetkoming zwemles via Jeugdfonds Sport	35	53	

Beleidsindicatoren en kengetallen			
- OV-regeling	74	Vervallen	
- kindpakket		337	
Outcome	2017		Doel
Afname van het aantal inwoners met schulden waarvan het dossier wordt overgedragen aan Kredietbank Nederland	57	41	Daling
Aantal geslaagde schuldregelingen	33	20	

Wetgeving
Participatiewet Participatiewet
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
Gemeentewet (art. 108) Artikel 108 Gemeentewet
Gemeentelijk beleid
Nota: Naar een integraal en activerend minimabeleid 2015 t/m 2018
Notitie 'Kansen voor alle kinderen'
Beleidsplan integrale schulddienstverlening 2017 t/m 2020
Verordening Gelrepass gemeente Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	530	477	487	450	450	450
Baten	7					
Saldo van baten en lasten	-523	-477	-487	-450	-450	-450
Mutatie reserve	35					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-488	-477	-487	-450	-450	-450

1G. Integratie en participatie nieuwkomers

Doel

We zorgen ervoor dat nieuwkomers (statushouders asiel) weten welke mogelijkheden ze hebben om te participeren in de samenleving.

Vorbereiden op regionaal bij inburgering voor de nieuwe wetgeving per 01-01-2021.

Reguliere activiteiten

Afgesproken acties:

- Uitvoering taakstelling voor huisvesting
- Maatschappelijke begeleiding bij huisvesting en integratie
- Hulp bij snelle start inburgeringsonderwijs
- Afspraken over maatschappelijke activiteit (o.a. vrijwilligerswerk) naast de inburgeringslessen
- Verplicht participatie verklaringstraject
- Maatwerk in zorg voor gezondheid
- Activering naar deelname sport en cultuur

Specifieke activiteiten 2020

Statushouders

De aanpak statushouders is in transitie naar nieuwe wetgeving en regierol voor de gemeente. SZW heeft een veranderopgave voor inburgering ingezet; a) om lokaal beleid te ontwikkelen op de nieuwe wet en b) om de huidige aanpak van statushouders te versterken.

Het plan en aanpak "nieuwkomers doen mee" loopt in 2019 af en willen we doorontwikkelen richting nieuwe wetgeving voor inburgering in 2021. Bij statushouders in de bijstand meer de focus leggen op werk.

In 2020 ontwikkelen we nieuw beleid (gereed kwartaal 1 van 2020) voor inkoop en financiering van inburgering; het taal- en participatie aanbod voldoet aan de nieuwe wettelijke taak en sluit aan op de vraag van onze (nieuwe) inwoners.

Beleidsindicatoren en kengetallen				
Output	2019	Doel	2020	Doel
Aantal statushouders gehuisvest; taakstelling huisvesting behaald	22	28	22	22
Aantal statushouders in de bijstand	118	110	110	105
Aantal inburgeraars in duaal programma	115	85	85	95
Outcome	2019	Doel	2020	Doel
Aantal statushouders naar betaald werk	20	15	20	15
Aantal inburgeraars slagen voor examen	74	36	65	28
Aantal statushouders nemen deel aan regulier onderwijs	10	15	20	15

Wetgeving
Wet Huisvesting (taakstelling huisvesting statushouders)
Wet Inburgering en Wet Taaleis
Verordening 0
Gemeentelijk beleid
Uitvoeringsnotitie mantelzorgbeleid
Uitvoeringsnotitie vrijwilligers
Plan van Aanpak statushouders
Projectbudget rijksbijdrage verhoogde instroom asielzoekers
Resultaten en acties Wmo 2017 - 2018

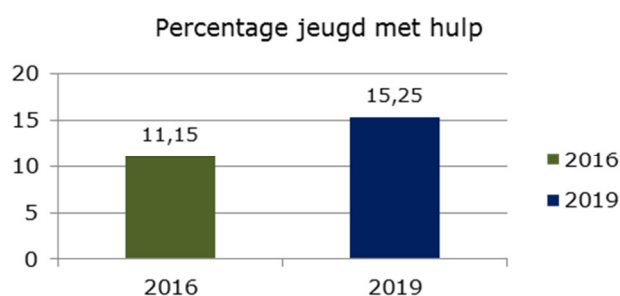
Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	344	254	337	301	301	271
Baten	205	52	49	50	50	20
Saldo van baten en lasten	-139	-203	-287	-251	-251	-251
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-139	-203	-287	-251	-251	-251

1H. Maatwerkvoorzieningen Jeugd

Doel

We stimuleren en ondersteunen kinderen en jongeren om zo zelfstandig en veilig mogelijk op te groeien en te participeren in de samenleving. Er is van 2016 tot 2018 een substantiële toename te zien in het aantal kinderen/jongeren van 0-23 jaar dat gebruik maakt van jeugdhulp. Deze toename ziet er als volgt uit:

Ambitie is het percentage jeugdigen dat in 2021 gebruik maakt van voorzieningen, terug te hebben gebracht tot het percentage 2016, 11,15%. We doen dit door in te zetten op de maatregelen: volume reduceren (1), thuis tenzij (2), verlaging pgb-tarieven jeugd (3), budgetplafonds als piepsysteem (4) en data bijeen brengen en duiden (5).

Reguliere activiteiten

- Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen, waaronder Jeugd GGZ en kinderbescherming
- Inzet van pleegzorg
- Inzet van gedragswetenschappers Jeugd
- Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang
- Afstemming onderwijs en kinderopvang, afstemming JGZ en afstemming huisartsen
- Afstemmen aanpalend beleid (Wmo-Participatie, Gezondheid)
- Regionaal afstemmen inkoop en transformatie
- Leerlingenvervoer, blijvend inzetten op het stimuleren van het zelfstandig reizen van onze pupillen
- Doelgroepenvervoer

Specifieke activiteiten 2020

Volume reduceren – basis op orde

We zetten in op wat een kind/ jongere en diens gezin/ netwerk echt nodig heeft. We kijken eerst of een algemene voorziening passend is. Pas daarna zijn maatwerkvoorzieningen in beeld. We versterken de professionaliteit van onze toegang om de inwoner zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen en hulp "zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig" in te zetten. We houden de raad op de hoogte van de voortgang van de resultaten via de bestuursrapportage Sociaal Domein die in het voor- en najaar aan de Raad wordt aangeboden, waarin ook Wmo en Werk- en Inkomen meegenomen worden.

Volume reduceren – inzet gedragswetenschapper jeugd

We continueren de inzet van de gedragswetenschapper jeugd en breiden deze zo nodig uit. Dit is één van de concrete acties uit de kadernota sociaal domein.

Volume reduceren – (professioneel) netwerk bouwen en MDO's organiseren

Wij brengen professionals bij elkaar om casussen te bespreken en van elkaar te leren. Alle partners hebben eenzelfde doel, namelijk de ontwikkeling en veiligheid van kinderen waarborgen vanuit verschillende invalshoeken. Door elkaar te kennen, te verbinden en te ontmoeten, creëren we een laagdrempelig netwerk waarbinnen kennis wordt gedeeld en samenwerking plaatsvindt.

Volume reduceren – vermindering specialistische jeugdhulp door inzet lichte opvoedondersteuning

Wij maken waar mogelijk zoveel mogelijk een verschuiving van "zo licht als mogelijk naar zo zwaar als nodig". Om hier goed op in te kunnen zetten, is er tevens een aanbod van lichte (collectieve) ondersteuning nodig, dat waar mogelijk in plaats van specialistische jeugdhulp ingezet kan worden en zwaardere opvoedvragen tevens kan voorkomen. Om deze verschuiving te realiseren, ontwikkelen wij samen met partners, bijvoorbeeld Renkum voor Elkaar, lichte (collectieve) opvoedondersteuning.

Thuis tenzij

Door inzet van vrijwilligers, pleegzorg en ambulante ondersteuning te versterken, kan zwaardere jeugdhulp en soms zelfs een uithuisplaatsing voorkomen worden. Dit is goed voor het kind en het gezin en brengt ook een kostenbesparing met zich mee. Wij zetten hier op in door:

- * Steunpilaren voor kinderen in de knel te organiseren. Denk aan JIM of Meeleefgezinnen.
- * Samen met partners te zorgen voor een goed aanbod van pleegzorg en gezinshuizen.
- * Wanneer nodig meer inzet van ambulante ondersteuning binnen het (pleeg)gezin, om proberen te voorkomen dat een kind naar een ander huis moet.

Budgetplafonds als 'piepsysteem'

We spreken een budgetgrens met een aantal grote aanbieders af. Wanneer 75% van dit budget binnen een half jaar bereikt is, gaan we in gesprek met de aanbieder en verwijzers over hoe de dreigende budgetoverschrijding voorkomen kan worden. We rapporteren over de voortgang in de eerder genoemde bestuursrapportage sociaal domein.

Data bijeen brengen en duiden

Op basis van verzamelde en samengestelde data stellen we met onze netwerkpartners doelen om samen een verschuiving maken naar preventie en waar mogelijk algemene, collectieve voorzieningen en beter afgestemd maatwerk. We rapporteren over de voortgang in de eerder genoemde bestuursrapportage sociaal domein.

Beleidsindicatoren en kengetallen			
Output	2016	2017	2018
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	10,2%	13,4%	12,8%
Verwijzingen HALT (aantal per 1000 jongeren 12-17 jr.) (BBV)	12,2	8,4	6,7
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	1,5%	1,3%	1,3%
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) (BBV)	0,4%	0,6%	0,4%

Wetgeving
Jeugdwet
Verordening Jeugdhulp
Besluit Jeugdhulp
Gemeentelijk beleid
Kadernota Sociaal Domein
Uitvoeringsplan jeugd 2018
Regeling Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	9.582	9.516	9.339	9.129	8.882	8.635
Baten	24					
Saldo van baten en lasten	-9.558	-9.516	-9.339	-9.129	-8.882	-8.635
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-9.558	-9.516	-9.339	-9.129	-8.882	-8.635

1I. Maatwerkvoorzieningen Wmo

Doel

We stimuleren inwoners om met behulp van hun eigen netwerk zo zelfstandig mogelijk te participeren in de samenleving. Wanneer dit niet lukt zorgen we dat er (tijdelijk) voorzieningen beschikbaar zijn.

Reguliere activiteiten

- Verstrekken hulpmiddelen, waaronder rolstoelen
- Verstrekken vervoersvoorzieningen (zorgtaxi, doelgroepenvervoer)
- Verstrekken woonvoorzieningen
- Beschermd wonen en maatschappelijke opvang
- Bieden van Ondersteuning Thuis (Licht, Midden en Zwaar)
- Bieden van ondersteuning: ambulante en op locatie
- Inzet Respijtzorg om de mantelzorger te ontlasten
- Inzet Persoons Gebonden Budget (PGB)
- Onafhankelijke Cliëntondersteuning
- Meerkostenregeling uitvoeren
- Transformatie producten in samenspraak met aanbieders en gebruikers (regionale samenwerking)

Specifieke activiteiten 2020

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang licht verstandelijke beperking (LVB)

We bieden inwoners met een licht verstandelijke beperking (LVB) die niet langer zelfstandig (thuis) kunnen blijven wonen, een beschermde woon- en ondersteuningsvoorziening. De insteek is gericht op het inzetten van een zo tijdelijk mogelijke ondersteuning, waarbij door middel van casusregie gericht kan worden afgeschaald.

Op dit moment dragen we zelf de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen LVB. Vanaf 2021 dragen wij óók de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De middelen hiervoor gaan nu naar de centrumgemeente (Arnhem) en vanaf 2021 krijgen we deze middelen rechtstreeks. De landelijke parameters in dit kader zijn echter gewijzigd. Er gaat sprake zijn van een ingroepad van tien jaar en er wordt duidelijk aangestuurd op gedegen regionale samenwerking met duurzame financiële afspraken. We rapporteren vanaf 2021 aan de Raad over de voortgang via de bestuursrapportages.

Maatwerkvoorzieningen

- Algemeen: Wmo consulenten gaan kritischer indiceren en geven de inwoner en de betrokken zorgaanbieder een grotere verantwoordelijkheid om zich te melden tegen het einde van de indicatieperiode.
- Begeleiding: bestaat uit reguliere begeleiding en specialistische begeleiding. Wij zetten in op een verschuiving van de duurdere specialistische begeleiding naar reguliere begeleiding.
- Ondersteuning thuis: wij hanteren de ruime CIZ-richtlijnen strakker door de specifieke huishoudelijke taken te beoordelen en kunnen daarmee de ureninzet beperken.
- Hulpmiddelen/ woonvoorzieningen/ individuele vervoersvoorzieningen: wij hanteren strakker dat algemeen gebruikelijke voorzieningen buiten het maatwerk vallen. Hierdoor neemt het aantal aanvragen voor rollators, elektrische fietsen, douchekrukken, drempelhulpen, mengkranen met hendel, beugels, verhoogde toiletten etc. af. We onderzoeken of besparing mogelijk is door het opzetten van een scootmobiel pool als algemene voorziening.
- Collectief vervoer: sinds 1 januari 2019 is het kilometerbudget ingezet. Daarnaast kunnen strakkere richtlijnen met betrekking tot collectief vervoer (minimaal aantal kilometers per maand/ gebruik van meer dan één keer per week) er eveneens voor zorgen dat er een minder groot beroep op collectief vervoer wordt gedaan.

Over de voortgang van deze acties informeren we de Raad via de bestuursrapportages voorjaar en najaar 2020 en verder.

Activerend werk

Activerend werk is bedoeld voor alle inwoners vanaf ongeveer 18 jaar tot de pensioengerechtigde leeftijd die (nog) geen kansen hebben op de arbeidsmarkt, maar zich wel willen ontwikkelen en een bijdrage willen leveren aan de samenleving. Daarom zetten wij in op activerend werk, tenzij hiervoor contra-indicaties bestaan. Wij buigen de huidige dagbesteding waar mogelijk om in activerend werk. In 2020 monitoren we de voortgang en koppelen dit via de bestuursrapportages sociaal domein terug.

Ondersteuning en waardering mantelzorgers en vrijwilligers

Wij hebben een wettelijke verantwoordelijkheid om mantelzorgers en vrijwilligers te ondersteunen en te waarderen en willen dit zo optimaal mogelijk doen. We zien dit als een taak die uitstekend extern belegd kan worden.

Daarom hebben wij de ondersteuning en waardering van mantelzorgers en vrijwilligers per kwartaal 4 van 2019 overgedragen aan Renkum voor Elkaar, een netwerkorganisatie die dicht bij de vrijwilligers en de mantelzorgers staat. We stellen hiervoor in 2020 € 40.000 beschikbaar.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Het college is wettelijk verplicht kosteloos cliëntondersteuning beschikbaar te stellen voor inwoners en hun mantelzorgers.

Wij subsidiëren MEE Gelderse Poort voor onafhankelijke cliëntondersteuning. Daarnaast zijn ook andere organisaties zoals Renkum voor Elkaar en bijvoorbeeld de rechtswinkel actief op het gebied van cliëntondersteuning.

Ook ondersteunen inwoners elkaar waardoor er minder beroep op cliëntondersteuning geleverd door MEE Gelderse Poort wordt gedaan. Wij brengen daarom de onafhankelijke cliëntondersteuning, geleverd door MEE Gelderse Poort, terug naar de kern bij zowel de bovenlokale als de lokale taken.

Right to Challenge

Right to Challenge gaat om het recht van inwoners om aan te geven dat ze bestaande publieke taken of lokale voorzieningen willen overnemen van de overheid. In 2020 implementeren en communiceren wij het in 2019 ontwikkelde plan van aanpak. Er is er geen specifiek budget voor R2C beschikbaar, maar dat laat onverlet dat inwoners de gemeente kunnen uitdagen taken over te nemen tegen gelijke of minder kosten.

Professionalisering Sociaal Team

Op basis van bestaande casuïstiek onderzoeken we hoe inzet van hulp en ondersteuning tot stand gekomen is. We kijken naar wat wij in de toekomst beter kunnen doen om de verschuiving naar zo licht mogelijke zorg en waar mogelijk algemene voorzieningen te realiseren. We voeren in kwartaal 4 van 2019 een 0-meting uit, om bij nieuwe meetmomenten in 2020 en verder te monitoren welke stappen we gemaakt hebben om de verschuiving te realiseren.

Beleidsindicatoren en kengetallen					
Output	2015	2016	2017	2018	2019
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 1.000 inw.) half jaarlijks	-	-	55	61	-
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Hulp bij Huishouden / 1ste kwartaal	857	838	784	815	845
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Begeleiding / 1ste kwartaal	324	396	410	435	475
Doelgroepenvervoer:			Heden		
Wmo-gerechtigden maken gebruik van Avan			2.000		
Wmo- en jeugdgeïndiceerden naar zorginstellingen maken gebruik van Avan			50		
Leerlingenvervoer:			School- jaar 2017 - 2018	School- jaar 2018 - 2019	
Het totaal aantal leerlingen met een positieve beschikking			157	144	
Leerlingen in het taxivervoer (streven is dat leerlingen zo zelfstandig mogelijk reizen en dat aantal leerlingen in taxivervoer zo laag mogelijk is).			112	98	<98
Leerlingen in Openbaar Vervoer en Eigen vervoer			57	46	
Output Ondersteuning Thuis Zwaar					
	2017	2018			
Doel: door inzet van Ondersteuning Thuis Zwaar i.p.v. Begeleiding regulier de kwaliteit van ondersteuning verhogen en de kosten verlagen.					
Realisatie Ondersteuning Thuis Zwaar - ZiN	€ 0	€ 10.315			
Realisatie Ondersteuning Thuis Zwaar - PGB	€ 0	€ 0			
Realisatie Begeleiding regulier - ZiN	€ 401.098	€ 440.820			
Realisatie Begeleiding regulier - PGB	€ 394.625	€ 393.783			

Wetgeving

Wmo <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2018-08-01>

Uitvoeringsbesluit Wmo <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035733/2018-07-28>

Gemeentelijk beleid

Kadernota Sociaal Domein. De kunst van samen leven in de gemeente Renkum, de transformatie

Verordening maatschappelijke ondersteuning – gemeente Renkum 2018

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2018-55738.html>

Verordening Leerlingenvervoer

Besluit Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)2018

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2018-138553.html>

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	8.995	11.087	9.031	9.024	9.160	9.196
Baten	849	261	261	261	261	261
Saldo van baten en lasten	-8.147	-10.826	-8.770	-8.763	-8.899	-8.935
Mutatie reserve	246	246				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-7.900	-10.580	-8.770	-8.763	-8.899	-8.935

1J. Inkomensvoorziening

Doel

Meer inwoners zijn financieel zelfstandig en de arbeidsdeelname neemt toe. We werken toe naar meer eigen regie, eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van inwoners.

Reguliere activiteiten

- Rechtmatig verstrekken van uitkeringen op grond van de Participatiewet, Ioaw, Ioaz en Bbz2004
- Inwoners ondersteunen bij het vinden van werk die een beroep doen op een van deze uitkeringen of op andere wijze ondersteuning nodig hebben bij het vinden van werk
- Het organiseren van een ondersteuningsaanbod organiseren dat bewezen effectief is
 - onze aanpak baseren op werkwijzen die op basis van wetenschappelijk onderzoek als effectief beschouwd worden
 - volgen van landelijke onderzoeken en experimenten op het gebied werk en inkomen
- Ondersteuning van inwoners met een arbeidshandicap op zoek naar werk en organiseren ondersteuning op de werkplek
 - vergroten arbeidsparticipatie van inwoners met een arbeidshandicap (banenafpraak)
 - ondersteunen werkgevers bij het in dienst nemen van inwoners met een arbeidshandicap
 - Uitvoering van de Wsw (Wet sociale werkvoorziening), inclusief werkgeversrol
- Ondersteuning van inwoners om te participeren naar vermogen wanneer werk (nog) geen optie is met een breed scala van activiteiten

- o inzetten van activerend werk als de brug tussen WMO (arbeidsmatige) dagbesteding naar arbeidsparticipatie en betaald werk
- Regionale samenwerking met onderwijs, arbeidsmarkt en werkgeversdienstverlening werkgeversservicepunt om meer perspectief op werk organiseren
 - o verbeteren aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt
 - o verbeteren toegang tot de arbeidsmarkt voor inwoners op zoek naar werk of met een arbeidsbeperking
 - o arbeidsmarktwerking in de regio
- Op aanvraag beoordelen van bijzondere of categoriale bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan
 - o o.a. kosten bewindvoering
- Beoordelen aanvragen individuele inkomenstoelage en individuele studietoelage
- Ondersteunen werkgevers bij het invullen van SROI

Specifieke activiteiten 2020

Uitvoering bestuursopdracht Werk & inkomen

We versnellen de weg naar werk en uitstroom uit de uitkering voor wie dat kan. We zorgen in 2019/ 2020 voor een uitstroom van 50 en in 2020/ 2021 voor nog eens 50 mensen (ten opzichte van het landelijk gemiddelde) die betaald werken vinden en niet meer afhankelijk zijn van een uitkering.

Waar betaald werk niet mogelijk is zetten we in op activering en participatie. Dit leidt tot meer arbeidsdeelname, zelfstandigheid en gaat armoede en eenzaamheid tegen.

Maatregelen:

1. We kennen de inwoners en werken volgens ons dienstverleningsmodel met vier doelgroepen. Per doelgroep passen wij een aanpak en instrumenten toe.
2. We maken gebruik van de benchmark Divosa en verfijnen deze zodat wij kunnen sturen op gewenste resultaten bij de vier doelgroepen.
3. We passen onze aanpak toe op de inwoner: we zijn dienstverlenend waar mogelijk, en handhaven waar nodig.
4. We optimaliseren onze werkprocessen.
5. We vergroten de mobiliteit tussen de verschillende doelgroepen in het bestand zodat inwoners kunnen door- en uitstromen naar werk.

Over de voortgang van deze opgave rapporteren we twee keer per jaar via de bestuursrapportage sociaal domein.

Regeluwte benadering arbeidsverplichting voor inwoners die duurzaam niet kunnen werken

Binnen de dienstverlening van de Participatiewet wordt een deel van de inwoners, dat niet in staat zijn om te werken of zich richting werk te ontwikkelen, vrijgesteld van de arbeids- en sollicitatieverplichting. In de bestuursrapportages voor- en najaar nemen we de resultaten op en koppelen dit terug aan Raad.

Maatregelen om werken meer lonend te maken

We stimuleren part-time werk omdat dit de kans op uitstroom uit de uitkering vergroot. We werken maatregelen uit om te voorkomen dat het accepteren van werk leidt tot een financieel nadeel voor de inwoner. In de bestuursrapportages voor- en najaar nemen we de resultaten op en koppelen dit terug aan Raad en college.

Begeleiding nieuwe doelgroepen

De uitvoering van de banenafpraak met het Rijk wordt steeds belangrijker. Inwoners met een arbeidsbeperking die onder de banenafpraak vallen krijgen van de gemeente ondersteuning in de vorm van loonkostensubsidie en/of jobcoaching en begeleiding van werk naar werk. De aantallen zullen de komende jaren steeds verder toenemen. Wij breiden het uitvoeringsteam hierop gedeeltelijk aan en kopen begeleiding hiervoor in ter waarde van € 150.000. We rapporteren over de resultaten via de bestuursrapportages sociaal domein.

Beleidsindicatoren en kengetallen			
Output	2017	2018	Doel
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar; BBV)	626,6	632	
Netto arbeidsparticipatie (BBV)	65,2	65,8	
Percentage jeugdwerkloosheid	0,91 (2015)		
Personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) (BBV)	33,3	32,8	
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	60,5	66,5	
Beschermingsbewind	297	276	
Functiemenging (BBV)	44%	43,8%	
Outcome	2018		Doel
Uitkeringsbestandsontwikkeling	-2%	-5%	-5%
Uitstroom naar betaald werk	40%	45%	45%
Aantal uitkeringsdossiers met part-time werk	100 (gemiddelde 2017)	93	+20%

Wetgeving
Participatiewet
Wet Banenafpraak
Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Renkum
Verordening individuele inkomenstoelage gemeente Renkum
Verordening Studietoelage gemeente Renkum
Gemeentelijk beleid
Uitvoeringsplan Opbouw Sociale Werkvoorziening gemeente Renkum
Bestuursopdracht werk & inkomen

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	15.325	14.910	14.633	13.986	13.586	13.092
Baten	9.369	8.916	8.842	8.469	8.212	7.962
Saldo van baten en lasten	-5.956	-5.993	-5.792	-5.516	-5.374	-5.131
Mutatie reserve	608	227	245	200	200	
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-5.348	-5.766	-5.547	-5.316	-5.174	-5.131

02 Omgeving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

In de komende jaren gaan we nog meer dan voorheen integraal samenwerken. Niet alleen binnen onze organisatie, maar vooral ook met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overige partners. Dit past ook goed binnen de gedachte van de Omgevingswet. Onze omgeving ontwikkelen we samen verder. Daarbij werken we dorpsgericht om de eigenheid van de dorpen en de diversiteit binnen de gemeente te behouden.

We stimuleren onze inwoners, ondernemers en partners om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een mooier, schoner, groener, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum. Samen met hen geven we ook vorm aan de uitdagingen, die vanuit hogere overheden op ons af komen. Naast de Omgevingswet kan daarbij gedacht worden aan aspecten op het gebied van energie, klimaat en duurzaamheid, wonen en natuur en landschap.

Welke thema's en producten dragen hier aan bij?

Het programma omgeving bestaat uit vier thema's:

- Ruimtelijke ontwikkeling
- Duurzaamheid
- Economie
- Beheer openbare ruimte

De onderdelen ruimtelijke ontwikkeling, duurzaamheid en economie richten zich met name op de visie- en beleidsvorming en worden ruimtelijk vertaald in bestemmingsplannen en - in de toekomst - in omgevingsplannen. Aan deze plannen worden nieuwe initiatieven getoetst.

Het onderdeel beheer openbare ruimte richt zich met name op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in onze gemeente.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	19.655	23.802	18.602	16.282	16.292	16.362
Baten	13.549	16.467	10.735	9.726	9.746	9.774
Saldo van baten en lasten	-6.106	-7.335	-7.867	-6.556	-6.547	-6.588
Mutatie reserve	167	465	1.595	239	223	189
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-5.940	-6.870	-6.272	-6.316	-6.323	-6.399

2A. Ruimtelijke ontwikkeling/Omgevingswet

Doel

Het ontwikkelen, inrichten en behouden van een goed geordende, aantrekkelijke en veilige leefomgeving voor inwoners, bedrijven en toeristen, waarbij we rekening houden met duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergrijzing, vereenzaming, toegankelijkheid, (langer) zelfstandig wonen en biodiversiteit.

Reguliere activiteiten

Omgevingswet

- Integrale benadering van de leefomgeving
- Meer inzicht en overzicht in het omgevingsrecht
- Vergroten van de lokale afwegingsruimte
- Verbeteren van de dienstverlening

Ruimtelijke ontwikkeling

- Pretoets nieuwe initiatieven
- Planbegeleiding
- Stedenbouwkundige kaderstelling
- Gebiedsontwikkeling
- Privaatrechtelijke overeenkomsten
- Centrumontwikkeling (Oosterbeek, Doorwerth)

Specifieke activiteiten 2020

Implementatie Omgevingswet en Omgevingsvisie: beperkt en compact

Op 1 januari 2021 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. We kiezen er voor de implementatie calculerend uit te voeren. Dat wil zeggen dat we zorgen dat de basis op tijd op orde is. Bij het opstellen van de omgevingsvisie gebruiken we het bestaande ruimtelijke beleid als basis, we voegen in beginsel alleen beleid toe op deelgebieden waar nu geen beleid of visie voor is.

U heeft gesteld heel graag in deze raadsperiode de omgevingsvisie vast te stellen. Door onderstaande maatregelen gaan we dat bereiken.

Maatregelen:

- We stellen de omgevingsvisie op door het samenvoegen van het huidige deelbeleid van de gemeente tot een overkoepelende visie.
- We maken de omgevingsvisie zo toegankelijk en compact mogelijk.
- We doen één verbeteringslag door het schrappen van tegenstrijdigheden en overbodige kaders.
- We voegen alleen beleid toe op deelgebieden waar nu geen beleid of visie voor is.
- We passen een integrale benadering toe waardoor afwegingen goed gemaakt kunnen worden.
- We stellen heldere en eenvoudige kaders en regels (zonder teveel uitzonderingen) op.

Nieuw deelbeleid ontwikkelen we samen met inwoners, bedrijven en organisaties.

Participatie vindt plaats in het eerste en tweede kwartaal van 2020. Wanneer we ons verder echt beperken, verwachten we binnen de financiële middelen en tijd een omgevingsvisie te kunnen opstellen. We stellen dit (deel)beleid samen met u op.

Nieuwe inrichting openbare ruimte conform PvE (materialen en areaal)

We hanteren bij de aanleg van nieuw openbaar gebied (zoals bij veel ruimtelijke projecten het geval is) het Programma van Eisen openbare ruimte (PvE). Daarin is vastgelegd welke materialen en andere inrichtingseisen we gebruiken. We kijken hier in principe niet meer van af en hanteren dus geen maatwerk per project. Maatwerk maakt de projecten duurder bij aanschaf en onderhoud. Daarnaast streven we naar zo min mogelijk toename van het areaal openbare ruimte. In ieder geval moet bij de start van het project al inzichtelijk worden gemaakt welke (financiële) consequenties de uitbreiding heeft. Bij nieuwe projecten vragen we ons af of het areaal wel gemeentelijk eigendom moet worden/blijven. Als er toch areaal bijkomt wordt het beheerbudget navenant opgehoogd.

Ruimtelijke projecten

In 2020 werken wij onder andere aan de onderstaande ruimtelijke projecten. Daarbij betrekken wij op verschillende manieren bewoners en omwonenden.

- Doorwerth Centrum: ontwikkeling schoolgebouw, verdere verkenning mogelijkheden ontwikkeling ontmoetingscentrum gecombineerd met woningen, bestemmingsplan Doorwerth Centrum, woningbouwlocaties Richtersweg en Bachlaan, appartementengebouw Mozartlaan.
- De Hes-West en Klingelbeek: sluiten intentieovereenkomst met initiatiefnemer en gemeente Arnhem; opstellen ruimtelijke visie (masterplan) De Hes-Klingelbeek
- Moviera: uitwerken stedenbouwkundig plan naar bestemmingsplan
- Voormalig Albert Schweitzer Renkum: opstellen stedenbouwkundig plan voor (woningbouw)ontwikkeling op deze locatie.
- Scholenstrip Bram Streeflandweg: opstellen stedenbouwkundig plan voor (woningbouw)ontwikkeling op deze locatie.
- Centrum Oosterbeek; Diverse ontwikkelingen zoals invulling plek ABN-AMRO en gemeentehuis. De opgestelde centrumvisie vormt de basis.
- Willemsen Naaldhout Wolfheze; Er wordt gezocht naar een oplossing voor de aanwezigheid van beschermde diersoorten. Afhankelijk van de uitkomst kunnen vervolgstappen worden gezet.
- Klooster Renkum: opstellen stedenbouwkundig plan voor (woningbouw)ontwikkeling op deze locatie.
- Don Bosco Renkum: opstellen stedenbouwkundig plan voor (woningbouw)ontwikkeling op deze locatie.

Op dit moment speelt mee dat voor alle projecten de stikstofuitstoot op natuurgebieden in de omgeving een rol kan spelen in de procedure. We bereiden projecten voor, maar mogelijk worden officiële procedures (vaststellen bestemmingsplan, omgevingsvergunning) vertraagd als we de effecten op de natuurgebieden nog niet goed kunnen bepalen. Het bestemmingsplan Doorwerth centrum kan bijvoorbeeld om deze reden nog niet worden vast gesteld.

Streven is de volgende planning voor behandeling in de gemeenteraad:

Wat	Wanneer
Bestemmingsplan Doorwerth	tweede kwartaal 2020
Ruimtelijke visie/ masterplan De Hes - Klingelbeek	tweede kwartaal 2020
Stedenbouwkundig ontwerp Bachlaan - Richtersweg	tweede kwartaal 2020
Stedenbouwkundig ontwerp Don Bosco	tweede kwartaal 2020
Stedenbouwkundig ontwerp Albert Schweitzer locatie	derde kwartaal 2020

Stedenbouwkundig ontwerp scholenstrip	derde kwartaal 2020
Stedenbouwkundig ontwerp klooster	tweede of derde kwartaal 2020
Bestemmingsplan Moviera	derde kwartaal 2020

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving
Omgevingswet
Ruimtelijke ontwikkeling
Wet ruimtelijke ordening
Besluit ruimtelijke ordening
Wet algemene bepalingen
Omgevingsrecht
Besluit omgevingsrecht
Gemeentelijk beleid
Omgevingswet
Beleidsnota's fysieke leefomgeving
Visie Landgoederen en Buitenplaatsen
Visie op Implementatie Omgevingswet
Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Ruimtelijke ontwikkeling
Nota Wonen 2014
Beleidsnotitie wonen en zorg
Huisvesting zorgdoelgroepen
Ruimtelijke visie
Vigerend bestemmingsplanbeleid
Nota economie

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	2.045	4.511	677	327	277	247
Baten	1.509	4.806	549	234	234	234
Saldo van baten en lasten	-536	296	-128	-93	-43	-13
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-536	296	-128	-93	-43	-13

2B. Wonen

Doel

We zorgen ervoor dat er voldoende, comfortabele en betaalbare woningen zijn voor al onze inwoners.

1. We willen dat inwoners langer zelfstandig thuis wonen en dat daarom huizen levensloopbestendig, toegankelijk en veilig zijn.
2. We willen meer betaalbare (huur)woningen.
3. We willen samen met inwoners zorgdragen voor een veilige en schone leefomgeving.

Reguliere activiteiten

- Uitvoering geven aan de Nota Wonen 2019
- Huisvestingsopgave ouderen (langer thuis) en zorgdoelgroepen
- Prioritering en advisering woningbouwprogramma (in pretoetsen)
- Prestatieafspraken met woningcorporaties opstellen en uitvoeren
- Toewijzingsbeleid (opstellen en bewaken)
- Verduurzamingsopgave bestaande en nieuwe woningen

Specifieke activiteiten 2020

Actualiseren Nota Wonen

Wij brengen de Nota wonen onder bij de omgevingsvisie en laten de vierjarencyclus los.

Verhogen opbrengst gemeentelijke bouwlocaties

We gaan actief op zoek naar bouwlocaties. Via deskresearch bekijken we waar de gronden liggen en betrekken de huidige eigendommen daarbij. Wij sluiten verwerving niet uit. Daarbij kijken wij of en hoe er meer (éénmalige) opbrengsten kunnen worden gerealiseerd wanneer we het aan een marktpartij verkopen (zonder verdere voorwaarden op het beleid wonen).

Overige gemeentelijke eigendommen (bijvoorbeeld het gemeentehuis) kritisch bekijken als (her)ontwikkeling voor onder meer woningbouw.

De bouwgrond die wij beschikbaar hebben, bieden wij ook aan Vivare aan tegen marktconforme prijzen.

Vereenvoudigen proces prestatieafspraken met woningcorporaties

We gaan het proces m.b.t. de uitvoering van de prestatieafspraken vereenvoudigen. De Renkumse huurdersvereniging betrekken we hierbij. Besluitvorming over de afspraken vindt jaarlijks plaats in december, daarna wordt de raad geïnformeerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen	
	2018
Bevolking (aantallen)	2018: 31.340
Woningvoorraad	14.908 woningen
Verdeling eigendom	61% Koop – 38% Huur (waarvan 21% corporatie bezit en 16% overige)
Verdeling type (gemeente breed)	69% Eengezinswoning– 31% Meergezinswoning
Aantal huishoudens	14.419
Verdeling huishoudens: eenpersoonshuishoudens, huishoudens zonder kinderen huishoudens met kinderen	37% 33% 30%
Gemiddelde WOZ waarde woningen gemeente Renkum (BBV)	€ 259.000
Nieuwbouw en sloop	2014: 3 - 12 2015: 33 - 11 2016: 58 - 40
Nieuw gebouwde (BBV)	4 (aantal per 1.000 woningen; 2016) 2,3 (aantal per 1.000 woningen; 2015)
(bron CBS)	

Wettelijke taak
Grondwet
Woningwet
Huisvestingswet
Gemeentelijk beleid
Nota Wonen 2014
Beleidsnotitie wonen en zorg
Beleidsnotitie Huisvesting zorgdoelgroepen
Regionale huisvestingsverordening
Regionale woonagenda 2018

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	248	191	310	275	275	265
Baten	54	35	35			
Saldo van baten en lasten	-195	-156	-275	-275	-275	-265
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-195	-156	-275	-275	-275	-265

2C. Bestemmingsplannen/Omgevingsplannen

Doel

Het ontwikkelen, inrichten en behouden van een goed geordende, aantrekkelijke en veilige leefomgeving voor inwoners, bedrijven en toeristen, waarbij we rekening houden met duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergrijzing, vereenzaming, toegankelijkheid, (langer) zelfstandig wonen en biodiversiteit (zie ook 2A).

We gaan van 'maatpak naar een confectiepak'. Aan de voorkant bepalen we samen het kader. Integraal en samen met inwoners. Alle interne en externe projecten worden binnen dit kader uitgevoerd. De kosten voor begeleiding van initiatieven worden verhaald op de initiatiefnemers.

Reguliere activiteiten

- Afronden en vaststellen van het bestemmingsplan voor het buitengebied van Renkum.
- Afronden en vaststellen van het paraplubestemmingsplan (overkoepelend bestemmingsplan) voor het opnemen van parkeerregels in bestaande bestemmingsplannen.
- Ontwikkelbestemmingsplannen voor grote bouwprojecten en/ of particuliere (kleine) (bouw) plannen
- Afhankelijk het nog op te stellen implementatieplan voor de Omgevingswet voorbereidingen treffen voor het opstellen van een Omgevingsplan

Specifieke activiteiten 2020

Afwijken bestemmingsplan / omgevingsplan

We voeren bij een commerciële ontwikkeling één startgesprek en brengen bij alle vervolggesprekken de ambtelijke uren in rekening. Vooraf wordt een kostenraming gemaakt.

- We doen dit niet direct met het doel om veel geld binnen te halen, maar om een bepaalde 'drempel' op te werpen, waardoor er minder snel een beroep gedaan wordt op de ambtelijke organisatie. In de nieuwe situatie zal een initiatiefnemer eerder goed nadenken over zijn vraag en wensen.
- Bij ruimtelijke bewonersinitiatieven handhaven wij onze huidige werkwijze, waarbij we het initiatief met ambtelijke uren faciliteren.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving
Omgevingswet
Omgevingswet
Bestemmingsplannen
Wet ruimtelijke ordening
Besluit ruimtelijke ordening
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Besluit omgevingsrecht
Gemeentelijk beleid
Omgevingswet
Beleidsnota's fysieke leefomgeving
Visie op Implementatie Omgevingswet
Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Bestemmingsplannen:
De sinds 2012 opgestelde bestemmingsplannen in de nieuwe stijl

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	175	234	272	262	267	287
Baten	12	21	19	20	21	21
Saldo van baten en lasten	-163	-213	-253	-242	-246	-266
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-163	-213	-253	-242	-246	-266

2D. Omgevingsvergunning

Doel

Het ontwikkelen, inrichten en behouden van een goed geordende, aantrekkelijke en veilige leefomgeving voor inwoners, bedrijven en toeristen, waarbij we rekening houden met duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergrijzing, vereenzaming, toegankelijkheid, (langer) zelfstandig wonen en biodiversiteit.

We gaan van 'maatpak naar een confectiepak'. Aan de voorkant bepalen we samen het kader. Integraal en samen met inwoners. Alle interne en externe projecten worden binnen dit kader uitgevoerd. De kosten voor begeleiding van initiatieven worden verhaald op de initiatiefnemers.

Reguliere activiteiten

Omgevingsdienst (ODRA)

- Het door de ODRA laten uitvoeren van bouw-/ WABO-taken en de juridische APV-taken
- Regie voeren op de samenwerking met de ODRA

Omgevingswet

- Uitvoeren van pilots, onder andere bij de ODRA

Specifieke activiteiten 2020

Milieuleges invoeren

De Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) regelt voor de gemeente Renkum de vergunningverlening, toezicht en handhaving op milieu- en bouwgerelateerde zaken. Momenteel ontvangt de gemeente voor vergunningaanvragen met betrekking tot milieu geen leges. De invoering van de Omgevingswet (in 2021) biedt de mogelijkheden om milieuleges te gaan innen. Na de invoering van de Omgevingswet innen wij direct kostendekkende milieuleges. Dit is kostenverhogend voor bedrijven. In 2020 gaan we onderzoeken welke "milieukosten" de gemeente kan doorbelasten en aan de hand daarvan ontwikkelen wij een systematiek voor het bepalen van de milieuleges. Dit nemen we op in de legesverordening die eind 2020 aan u wordt voorgelegd.

Kostendekkende bouwleges

Voor de activiteit vergunningen bouw mogen kostendekkende leges worden gevraagd. We gaan onderzoeken of en hoe niet alleen de kosten van de ODRA maar ook of er nog andere kosten kunnen worden toegerekend aan leges voor een bouwvergunningverlening.

Dit moet resulteren in een advies over hoe we kostendekkend kunnen blijven/ worden en hoe we onze legesverordening kunnen aanpassen. In het verlengde daarvan gaan we ook onderzoeken wat het effect is van meer vergunningvrij bouwen en bekijken of onze legessystematiek (op basis van kuubs in plaats van op basis van bouwkosten) nog voldoet.

Handhaving en toezicht omgevingsvergunningen (ODRA)

De ODRA regelt voor ons de toezicht en handhaving op milieu- en bouwgerelateerde zaken. Kosten hiervoor mogen niet worden doorbelast (alleen het directe toezicht bij bouwactiviteiten).

Momenteel is de ODRA samen met de partners bezig met het effectiever maken van haar handhaving als onderdeel van het project Actualisering Milieutoezicht.

We monitoren daarbij of het stellen van minder kaders (in omgevingsplannen) leidt tot meer toezicht en handhaving.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving
Omgevingswet
Omgevingswet
Omgevingsdienst (ODRA)
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Besluit omgevingsrecht
Wet milieubeheer
Natuurbeschermingswet
APV als onderdeel Gemeentewet
Gemeentelijk beleid
Omgevingswet
Beleidsnota's fysieke leefomgeving
Visie op Implementatie Omgevingswet
Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Omgevingsdienst (ODRA):
Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem
Dienstverleningsovereenkomst
Werkprogramma 2018. Hierin staat aangegeven wat de ODRA in 2018 voor ons gaat uitvoeren.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	1.430	1.360	1.429	1.429	1.429	1.429
Baten	761	528	536	560	560	560
Saldo van baten en lasten	-669	-832	-892	-868	-868	-868
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-669	-832	-892	-868	-868	-868

2E. Verkeer

Doel

- Het vergroten van verkeersveiligheid; ambitie: we gaan voor de nul (verkeersslachtoffers)
- Het behouden van de bereikbaarheid
- Toegankelijk voor iedereen
- We stimuleren duurzame vormen van mobiliteit

Subdoelen

1. Door het nemen van verkeersmaatregelen, communicatie en handhaven verbeteren we de verkeersveiligheid
2. Het behouden van openbaar vervoersvoorzieningen (bus, trein, buurtbus, veerpont)
3. Zorgen voor voldoende parkeer- en stallingsvoorzieningen

Reguliere activiteiten

Verkeersveiligheid

- Beveiligen spoorwegovergang Wolfheze en werken aan integrale toegang
- Lobbyen voor extra verkeershandhaving
- Verbeteren oversteekplaatsen (prioriteit in MUP)
- Het inzetten van maatregelen gericht op verkeersgedrag

Bereikbaarheid

- Meewerken aan een nieuwe regionale mobiliteitsvisie.
- Monitoren ontwikkelingen (Spoor-)wegennet
- Regionale afstemming wegwerkzaamheden en evenementen.
- Beperken verkeersoverlast
- Lobbyen voor aansluiting Kievitsdel op N225

Openbaar vervoer

- Adviseren in de regio over (o.a. lopende aanbesteding) openbaar vervoer
- Voorbereiden van E-bus 2020 project, Valleilijn en Rijnlijn

Fiets

- Stimuleren gebruik Snelfietsroute (SFR) Arnhem - Wageningen
- Realisatie delen Snelfietsroute door provincie langs N225
- Voorbereiden toevoerroutes naar SFR
- Verleggen Kalimaropad Heelsum (prioriteit in MUP)

Parkeervoorzieningen

- Uitvoering geven aan de Parkeernota die is vastgesteld in 2014.
- Realiseren van een laadpaal voor elektrische auto's
- Uitvoeren parkeerdruk metingen in centrumgebied(en)
- Reguleren parkeren: bekijken of verlengen parkeerduur in blauwe zone Oosterbeek mogelijk is
Mogelijk omzetten parkeerplaatsen naar fietsparkeerplaatsen

Stimuleren duurzame vervoerwijzen

- Stimuleren gezamenlijk gebruik van de fiets, openbaar vervoer en het gezamenlijk gebruik van auto's (deelauto's, carpoolen, bus-taxi).
- Voor elektrische auto's kijken we naar algemene plekken in de openbare ruimte en de mogelijkheden voor inwoners voor het laden op eigen terrein.
- We vragen de recreatieve sector in de promotie van onze dorpen te benadrukken dat we prima bereikbaar zijn per openbaar vervoer en fiets.

Specifieke activiteiten 2020

Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan en MeerjarenUitvoeringsProgramma

In 2020 wordt een nieuw GVVP aan u voorgelegd. Het wordt een beknopt plan waarbij ambities en financiële middelen op elkaar afgestemd zijn. Het budget van het MUP is nagenoeg uitgeput en biedt op dit moment geen ruimte voor ambities.

Bij de reconstructie van wegen wordt gekeken naar een veilige inrichting, maar ook bij reguliere onderhoudswerkzaamheden wordt bekeken of meer verkeersveiligheidsmaatregelen toegevoegd kunnen worden. Hiervoor wordt per jaar € 50.000 geormerkt vanuit de beheerbudgetten.

Minder infrastructuur, minder beheer

We kijken kritisch naar welke wegen afgewaardeerd kunnen worden, de beheerkosten voor dat wegvak dalen dan. De conclusies worden opgenomen in het nieuwe GVVP zal hierover het gesprek plaatsvinden.

We blijven kritisch op het aantal verkeersborden in de gemeente. Het versimpelen van weginrichting kan er aan bijdragen dat weggebruikers begrijpen wat er van hen verwacht wordt en zijn borden niet nodig. Aanpassing van inrichting vindt plaats bij onderhoudswerkzaamheden.

Spooronderdoorgang Wolfheze

In het eerste kwartaal 2021 verwachten we dat de gemeente een standpunt moet gaan innemen over dit majeure project. De inrichting en fasering zijn naast kostendeling en het dragen van de risico's de belangrijke ingrediënten voor dit besluit. Over de verdeling van kosten en risico's hebben wij overleg met de provincie en de regio.

Regionale samenwerking

Om meer rijks geld naar de regio te krijgen wordt regionale samenwerking per 2020 gestructureerd opgepakt. Hiermee ondersteunen de regiogemeenten de provincie in de gesprekken met het Rijk. Er worden samenhangende visies opgesteld en activiteitenprogramma's gemaakt. Voor onze gemeente van belang voor spooronderdoorgang, verkeersveiligheid, benuttingsmaatregelen, fietsverbindingen, ter voorkoming van sluipverkeer door files op de A50 en HOV.

Beleidsindicatoren en kengetallen			
Output	2018	2019	Doel
Aantal KM aangepakte fietspaden/straten	9,7	1,5+	
Aantal VOP's / intelligente VOP's	33/7	33/9	30/12
Aantal toegankelijke buurtbushaltes (18 cm)	26	+22	78
Aantal bushaltes 352 (HOV kwaliteit)	huidig	huidig	huidig
Aantal bushaltes met fietsenstallingen (HOV)	7	10	alle
Aantal openbare fietslaadpalen	(0)	0	
Aantal openbare laadpalen	38	38	
Geregistreerde verkeersongevallen naar zwaarte (bron: Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), bewerking ABF Research):	2017		
Uitsluitend materiële schade (%)	84,5 (NL 84,9)		
Opname ziekenhuis (%)	10,7 (NL 9,4)		
Lichtgewond(en) (%)	4,2 (NL 5,2)		
Dodelijke afloop (%)	0,6 (NL 0,5)		

Wetgeving
Wegenverkeerswet 1994 (WvW)
Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)
Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV-1990)
Gemeentelijk beleid
GVVP 2010 (het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan)
https://www.renkum.nl/Bestuur/Regelgeving/Beleidsregels_en_notas/Verkeer
MUP (M eerjaren U itvoerings P lan)
Parkeernota 2014-2020

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	438	464	610	605	601	591
Baten	68	55	55	55	55	55
Saldo van baten en lasten	-370	-409	-555	-550	-546	-536
Mutatie reserve	-43	31	28	27	26	25
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-414	-378	-526	-523	-520	-512

2F. Landschap, natuur en landgoederen

Doel

- Het beschermen en waar nodig ontwikkelen van de aanwezige waarden van bos, landschap en inheemse flora en fauna in de gemeente Renkum
- Het landschap benutten om mensen te (ver)binden en elkaar ontmoeten: inwoners, recreanten, vrijwilligers en toeristen voelen zich aangetrokken tot ons landschap
- Landgoederen en buitenplaatsen behouden, herstellen en ontwikkelen

Reguliere activiteiten

- Nieuwe ontwikkelingen beoordelen (bebouwing; nieuwe energie)
- Recreatieve ervaringen in het landschap
- Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en visie Landgoederen en Buitenplaatsen en uitvoering diverse projecten.
- Bestrijden invasieve exoten (planten)
- Korte voedselketens

Specifieke activiteiten 2020

Beperkt uitvoeren LandschapsBasisPlan

Wij vinden ruimte voor de alternatieve besparing Groen door op een meer bescheiden schaal uitvoering geven aan het LandschapsBasisplan. In 2020 gebruiken we de bestemmingsreserve landschapsbasisplan (€ 17.500) om de vrijval in 2020 te verzachten. Hierdoor blijven bestaande afspraken over het onderhouden van Klompenpaden en ondersteuning groene vrijwilligers in stand. Incidenteel faciliteren en cofinancieren we initiatieven op gebied van natuur en landschap, voor zover ze passen in ons landschapsbeleid.

Uitvoering Visie Landgoederen

In 2020 initiëren we processen waardoor derden onderdelen van de visie gaan uitvoeren.

Plan voor ziekten, calamiteiten en plagen

In verband met klimaatveranderingen verwachten we in toenemende mate de komst van ziekten en plagen in bomen, plantsoen of mogelijk dieren. Daarnaast verwachten we toenemende extremen in weersomstandigheden die zorgen voor calamiteiten op het gebied van bomen en riolering. In 2020 maken we een plan hoe we omgaan met deze veranderingen en wat dit betekent voor het beheer van ons openbaar gebied.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving

Wet natuurbescherming

Gemeentelijk beleid

[Landschapsbasisplan](#)

Basisvisie Landgoederen & Buitenplaatsen

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	51	89	111	69	74	79
Baten	1	19				
Saldo van baten en lasten	-50	-71	-111	-69	-74	-79
Mutatie reserve		-10	17			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-50	-81	-94	-69	-74	-79

2G. Milieu en duurzaamheid

Doel

We zorgen voor een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving, het zijn van een klimaatneutrale en robuuste gemeente en het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Subdoel:

Milieu:

In ieder geval voldoen aan minimale wettelijke eisen en streven naar een prettige en gezonde samenleving.

Reguliere activiteiten

- Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven
- Geven van het goede, duurzame voorbeeld op gebied van ontwikkeling en bouwen
- Stimuleren van inwoners, bedrijven, instellingen en organisaties tot energiebesparing en het opwekken van duurzame energie

Specifieke activiteiten 2020

Stoppen met bijdrage aan Stichting Renkums Beekdal

In 2020 treffen we voorbereidingen om vanaf 2022 te stoppen met de prestatieafspraken met Stichting Renkums Beekdal voor activiteiten die zij organiseren voor basisschoolleerlingen. Dit bespaart € 15.000 per jaar.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Besluit omgevingsrecht

Wet milieubeheer

Natuurbeschermingswet

Gemeentelijk beleid

Routekaart 'Op weg naar een Klimaatneutraal 2040'

Prestatieafspraken met de Stichting Renkums Beekdal ten aanzien van de Natuur- en Milieueducatie

Prestatieafspraken met Vivare in het kader van duurzaamheid

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	82	114	133	133	116	116
Baten						
Saldo van baten en lasten	-82	-114	-133	-133	-116	-116
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-82	-114	-133	-133	-116	-116

2H. Energie en klimaat

Doel

We zorgen voor een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving, het zijn van een klimaatneutrale en robuuste gemeente en het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Subdoel:

Klimaat en energie:

We moeten transformeren naar een CO2-arme samenleving om de mate van klimaatverandering beperkt te houden door in te zetten op adaptatie en mitigatie (49% reductie t.o.v. 1990 in 2030).

Reguliere activiteiten

Klimaatbeleid

- Uitvoering geven aan de Routekaart 'Op weg naar een klimaatneutraal 2040' en uitvoeringsprogramma routekaart klimaatneutraal 2040 met tussendoelen voor 2023 en 2030. In het uitvoeringsprogramma gaan we van sectorgericht naar een wijkgerichte aanpak. Om ruimte te hebben voor nieuwe activiteiten brengen we het aantal activiteiten terug.
- We spelen in op de veranderende rol van de overheid, verschuiving van verantwoordelijkheid richting samenleving. We zetten hiervoor in op het uitbreiden en versterken van het netwerk Renkum Verduurzaamt Samen. Hierdoor hebben we geen meerkosten ondanks de aanvullende taken; groter bereik met zelfde inzet.

Specifieke activiteiten 2020

Woningen

- Deelname onderzoek Wijk van de Toekomst Heveadorp (aardgasloos), verkenning tweede wijk. Met cofinanciering benutten we de provinciale subsidieregeling voor de Wijk van de Toekomst aanpak. Subsidie voor fase 1 is aangevraagd in 2019. De fase start naar verwachting eind 2019 en loopt door tot voorjaar 2020. Dan kan voor fase 2 opnieuw cofinanciering worden aangevraagd bij de provincie.
- Energieloket terug naar de basis: onafhankelijke informatievoorziening richting inwoners. Om kosten te besparen, is in het kader van de perspectiefnota besloten een deel van de werkzaamheden te laten vervallen:
 - Woonwenscans niet meer gratis aanbieden
 - Inkoopactie niet meer organiseren door energieloketSupportfunctie blijft wel bestaan. Ook de gereedschapskist gericht op wijkinitiatieven blijft bestaan, net als de netwerkorganisatie en het podium voor regionale aanbieders.

Duurzame opwek

- Bijdrage leveren aan Regionale Energiestrategie Arnhem - Nijmegen; besluitvorming conceptbod juni 2020.
- Voeren van een energiedialoog per kern (relatie RES)
- Kadern grootschalige energieopwek opstellen en uiterlijk in april 2020 aanbieden aan gemeenteraad
- Actieve deelname aan onderzoek geothermie (SCAN programma), verkennen mogelijkheden voor benutten restwarmte Parenco in eigen gemeente (onderdeel van warmteverkenning)
- Initiatieven voor grootschalige opwek beoordelen en begeleiden, waaronder postcoderoos projecten op gemeentelijk vastgoed (oa Bernulphusschool).

Warmtevisie

Opstellen verplichte gemeentelijke warmtevisie uiterlijk in 2021; dit betreft een nieuwe taak vanuit het klimaatakkoord met een noodzakelijk sterke sturing vanuit de gemeente. In 2020 starten we de transitievisie warmte op o.a. met een wijkprioritering.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2016	2017
Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	15,6%	10,7%

Wetgeving

Klimaatwet

Nationaal klimaatakkoord

Wet Versnelling EnergieTransitie

Gemeentelijk beleid

Routekaart 'Op weg naar een Klimaatneutraal 2040'

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	145	290	202	178	178	178
Baten	31	84				
Saldo van baten en lasten	-114	-207	-202	-178	-178	-178
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-114	-207	-202	-178	-178	-178

2I. Dierenwelzijn

Doel

Het bevorderen van het welzijn van wilde en gehouden dieren.

Reguliere activiteiten

- Opvang zwerfdieren
- kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen centraal aanspreekpunt in de organisatie voor informatie, vragen en suggesties.

Specifieke activiteiten 2020

Opstellen beleidsdocument dierenwelzijn

- Kennis verzamelen en bundelen bij één gemeentelijk aanspreekpunt
- Organiseren brainstormsessie hoe dit onderwerp integraal op te pakken
- Eind 2020 komen tot een modern en werkbaar plan om het dierenwelzijn blijvend te verbeteren en dit de raad voor te leggen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving

Wet natuurbescherming

Gemeentelijk beleid

Algemene plaatselijke verordening (APV)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	38	9	21	21	21	21
Baten						
Saldo van baten en lasten	-38	-9	-21	-21	-21	-21
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-38	-9	-21	-21	-21	-21

2J. Ondernemen en bedrijvigheid

Doel

We zijn een aantrekkelijke gemeente voor ondernemers waardoor we de leefbaarheid in de dorpen versterken en de werkgelegenheid behouden blijft / toeneemt.

Subdoelen:

1. We hebben een goed ondernemersklimaat en we willen dat behouden.
2. Ondernemers nemen onvoldoende duurzaamheidsmaatregelen om te voldoen aan onze klimaatambities. We willen dat meer ondernemers duurzaamheidsmaatregelen nemen.
3. We hebben kwalitatief en kwantitatief onvoldoende faciliteiten in onze gemeente om toeristen vast te houden. We willen dat ondernemers en dus ook de lokale economie meer profiteren van onze kernkwaliteiten.
4. We hebben inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. We willen dat ondernemers zich medeverantwoordelijk voelen voor deze inwoners.

Reguliere activiteiten

- Stimuleren en faciliteren triple helix (samenwerking tussen overheid, ondernemingen en onderwijs)
- Deelname in de Groene Hub (samenwerkingsverband van ondernemers, onderwijs en overheden in de regio Arnhem Nijmegen)
- Organiseren van kennis- en netwerkbijeenkomsten
- De jaarlijkse organisatie van de bedrijvenbijeenkomst
- Signaleren van mogelijkheden en verbinden van partijen bij ruimtevraag
- Verbinden lokale ondernemers en stimuleren lokale economie
- Regionale samenwerking
- Integrale samenwerking met andere beleidsvelden (waaronder sociaal domein, recreatie en toerisme, milieu en duurzaamheid)

Specifieke activiteiten 2020

Project herstructurering bedrijventerreinen stopzetten

In de perspectiefnota hebben we voorgesteld het project herstructurering bedrijventerreinen stop te zetten. We zijn met de provincie in gesprek om hun resterende bijdrage in te zetten voor de HES West. We hopen in 2020 hierover concrete afspraken te kunnen maken.

Budget voor ondernemersbijeenkomsten verminderen

In de afgelopen jaren zijn er twee ondernemersbijeenkomsten per jaar georganiseerd: een ondernemersbijeenkomst in juni en de dag van de ondernemer in november. We willen de organisatie van deze bijeenkomsten steeds meer bij de ondernemers zelf neerleggen. In het verleden is de Dag van de Ondernemers al bekostigd door ondernemers en werden er vanuit de gemeente alleen uren geleverd. Ook de ondernemersbijeenkomst in 2019 is samen met ondernemers georganiseerd, waardoor de kosten aanzienlijk naar beneden zijn gebracht. Het voorstel is om deze trend door te zetten en in het komende jaar als gemeente een lagere financiële bijdrage te doen aan deze bijeenkomsten.

Deelname aan MKB-Enquete stopzetten

De MKB-enquête is een tweejaarlijkse enquête om de ondernemerstevredenheid in de gemeente te meten. De respons was de afgelopen keren zeer laag (100 op 3.000) waarmee de resultaten toen niet representatief waren. We stellen voor niet meer deel te nemen aan de MKB-enquete en laten tweejaarlijks dit budget vrij vallen.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2017	2018
Vestigingen (per 1.000 inw 15-64jr)	164,7	173,1

Wetgeving

[Verordening winkeltijden gemeente Renkum](#)

[Wet Markt en Overheid](#)

Gemeentelijk beleid

Kadernota economie: 'Groeï bereik je samen'.

Businessplan voor de bedrijfsomgeving: bedrijventerreinen Klingelbeekseweg, Veentjesbrug, Cardanuslaan en Schaapsdrift

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	569	527	534	309	308	308
Baten	210	139	177	45	45	45
Saldo van baten en lasten	-359	-388	-357	-264	-263	-263
Mutatie reserve	165	100	1.393			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-195	-288	1.036	-264	-263	-263

2K. Recreatie en toerisme

Doel

Met onze kernkwaliteiten, waaronder het zijn van een Airborne- en kunstenaarsgemeente, zijn we een aantrekkelijk gemeente voor recreanten en toeristen.

Binnen toerisme, kunst en cultuur is er weinig structureel budget te vinden om op te besparen zonder dat de doelstelling daarmee in gevaar komt. Vandaar dat er bij dit cluster gekozen is om te zoeken naar de mogelijkheden om inkomsten te werven, in plaats van te besparen op uitgaven. We kiezen ervoor om onze (financiële) bijdrage aan de Airborne gerelateerde activiteiten te continueren.

Reguliere activiteiten

- Samenwerking met de recreatieve sector versterken
- Lokale kwaliteiten van Renkum beter zichtbaar maken in de promotie activiteiten van het Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)
- Uitvoering geven aan de samenwerkingsovereenkomst tussen de vier Airborne-gemeenten (Arnhem, Ede, Renkum, Overbetuwe), de provincie Gelderland en het vfonds
- Landgoederen, buitenplaatsen en het fraaie landschap waarin zij zijn gelegen 'vermarkten'
- Het (laten) ontwikkelen van toeristische producten en versterken van het aanbod
- Nieuwe verwijssysteem toeristische bebording
- Aanleg Camperplaatsen

Specifieke activiteiten 2020

Het verkopen of commercieel maken van de Concertzaal in Oosterbeek

De Concertzaal wordt gebruikt voor culturele (kunstroute, etc.) en commerciële activiteiten. De concertzaal is onlangs grotendeels gerenoveerd. Op dit moment is het niet mogelijk om het pand commercieel te verhuren, vanwege het beperkende bestemmingsplan.

Daarom gaan wij in 2020:

- commerciële horeca mogelijk maken door het bestemmingsplan aan te passen;
- onderzoeken of verkoop voor een marktconforme prijs mogelijk en wenselijk is;
- zo nee, de exploitatie opnieuw aan te besteden tegen een marktconforme pacht/ huurprijs.

Het budget voor toerisme, kunst en cultuur zetten we in voor productontwikkeling

In het coalitieakkoord is besloten om de lokale toeristische infrastructuur en promotie te stimuleren en verbeteren. Hiervoor is structureel € 30.000 beschikbaar gesteld voor productontwikkeling.

We realiseren bruine bebording, een wandelnetwerk en het doorlussen van met MTB routenetwerk met Wageningen en Arnhem.

Vanaf 2022 wordt ingezet op beheer en onderhoud.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving
Geen
Gemeentelijk beleid
Nota economie 'Groeï bereik je samen'
Cultuurvisie 2017-2020 + uitvoeringsplan
Samenwerkingsovereenkomst Airborneregio

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	165	149	164	164	137	139
Baten						
Saldo van baten en lasten	-165	-149	-164	-164	-137	-139
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-165	-149	-164	-164	-137	-139

2L. Kunst, cultuur en cultuurhistorie

Doel

Met onze kernkwaliteiten, waaronder het zijn van een Airborne- en kunstenaarsgemeente, zijn we een aantrekkelijk gemeente voor recreanten en toeristen.

Binnen toerisme, kunst en cultuur is er weinig structureel budget te vinden om op te besparen zonder dat de doelstelling daarmee in gevaar komt. Vandaar dat er bij dit cluster gekozen is om te zoeken naar de mogelijkheden om inkomsten te werven, in plaats van te besparen op uitgaven.

We kiezen ervoor om onze (financiële) bijdrage aan de Airborne gerelateerde activiteiten niet te verminderen.

Reguliere activiteiten

- Uitvoeren activiteiten uitvoeringsplan cultuurvisie
- Bewaken en behouden van gemeentelijke monumenten
- Uitvoeren activiteiten uit de visie Landgoederen en Buitenplaatsen
- Uitvoering en begeleiding activiteiten voor de 76e Airborne Herdenkingen
- Samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio

Specifieke activiteiten 2020

Monumenten

Daar waar nodig faciliteren wij ondernemers die aan Open Monumentendag willen deelnemen. Als gemeente nemen wij niet meer deel waardoor het beschikbare budget kan worden verlaagd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving
Monumentenwet
Wet Algemene bepalingen en omgevingsrecht (WABO), artikel 2.1 en 2.2
Gemeentelijk beleid
Cultuurvisie 2017-2020 + Uitvoeringsplan
Visie Landgoederen en Buitenplaatsen/ Gelders Arcadië
Monumentenverordening
Welstandsnota
Basisvisie Landgoederen en Buitenplaatsen
LandschapsBasisPlan (Verbindend Landschap)
Erfgoedbeleid en -verordening
Beleidsnotitie Archeologie
Verwachtingenkaart archeologie
Groenstructuurplan
Bosbeleidsplan

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	582	446	509	459	439	437
Baten	172	7	7	60	60	60
Saldo van baten en lasten	-410	-439	-502	-399	-379	-377
Mutatie reserve		76	53	28	9	8
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-410	-363	-449	-371	-370	-369

2M. Water en riolering

Doel

We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd kan worden door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Voor beheer en onderhoud doen we wat strikt noodzakelijk is, zonder achterstallig onderhoud te veroorzaken.

Reguliere activiteiten

- Vrijvervalriolering
- Druk- en persleidingen
- Pompunits
- Rioolgemalen
- Meetapparatuur riolering
- Meetapp. grondwater
- Infiltratie- en hemelwater-voorzieningen
- Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen

- Visieontwikkeling beekdalen
- Afkoppelen zuivere winst (publiekscampagne)
- Ruimtelijke Adaptatie/ klimaatadaptatie
- Maatregelen t.b.v. lokaal verwerken regenwater
- Samenwerking

Specifieke activiteiten 2020

Verankering GRP+ in Omgevingswet

- Het huidige GRP+ is geldig tot en met 2020.
- Er wordt geen nieuw GRP+ opgesteld. Alle keuzes met betrekking tot het omgaan met de zorgplichten voor afvalwater, regenwater en grondwater worden verankerd in de Omgevingsvisie die vanwege de Omgevingswet wordt opgesteld. De Omgevingswet wordt -per 1 januari 2021 van kracht.
- Er wordt wel een kostendekkingsplan gemaakt als financiële onderbouwing van de rioolheffing. Dit plan wordt eind 2020 aan u voorgelegd.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
Output	2018	Doel
Vrijvervalriolering	ca. 172 km	
afgekoppeld	circa 30% (waarvan circa 90% gemeentelijk en circa 10% particulier) ca 24 km	
Druk- en persleidingen	ca. 24 km	
Pompunits voor drukriolering	ca. 75	
Rioolgemalen, waarvan 3 hoofdgemalen	13	
Aantal locaties meetapparatuur riolering	42	
Aantal locaties meetapparatuur grondwater	19	
Aantal locaties infiltratie- en hemelwatervoorziening	ca. 400	
Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen	ca. 70	

Wetgeving

[Wet milieubeheer](#)

[Waterwet](#)

[Aanbestedingswet](#)

Gemeentelijk beleid

Gemeentelijk water- en rioleringsplan: [Water stroomt!](#) (vGRP+)

Naast wettelijke taken zijn de doelen uit het BestuursAkkoord Water (BAW) in dit document verwerkt.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	4.559	3.457	3.282	2.759	2.768	2.768
Baten	5.353	4.288	4.590	4.054	4.063	4.063
Saldo van baten en lasten	794	831	1.308	1.295	1.295	1.295
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	794	831	1.308	1.295	1.295	1.295

2N. Afvalverwijdering en -verwerking

Doel

We zorgen voor een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving, het zijn van een klimaatneutrale en robuuste gemeente en het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Subdoelen:

Restafval:

Het Rijk heeft als VANG-doelstelling bepaald dat in 2020 gemiddeld 100 kg restafval per inwoner ontstaat. Voor het jaar 2025 is de doelstelling verder aangescherpt naar 30 kg restafval per inwoner.

(Voorheen werd als doelstelling voor 2020 een afvalscheidingspercentage van 75% gehanteerd.)

Zwerfafval:

Streven naar een zwerfafvalvrije samenleving.

Reguliere activiteiten

- Inzameling, afvoer en verwerking van de diverse afvalstromen
- Digitale afvalkalender en afvalapp
- Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen
- Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval
- Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit actualiseren
- Analyse afvalaanbod huishoudens en op het afvalbrengrstation
- Bevorderen van scheidingsgedrag
- Contractbeheer op verwerking PMD, gft+e en restafval
- Deelname aan landelijke benchmarks
- Rapporteren aan Nedvang (inkomsten op herbruikbare grondstoffen)
- Bezwaren op variabel deel van afvalstoffenheffing behandelen
- Actualiseren Kaderovereenkomst en DVO met ACV
- Jaarplanning ACV opstellen
- Bewoners enthousiasmeren voor zwerfafvalprojecten
- Monitoring en verantwoording zwerfafvalprojecten

Specifieke activiteiten 2020

Kostenstijgingen afvalinzameling- en verwerking

De kosten van afvalinzameling- en verwerking stijgen vanaf 2020 dermate dat er een keuze gemaakt moet worden hoe hier invulling aan te geven. De belangrijkste oorzaken van de kostenstijging betreffen: loon- en prijsstijgingen, stijging kosten verbranding restafval, minder vergoeding PMD, daling opbrengst van oud papier.

Zonder aanpassingen in het huidige serviceniveau ontstaat door de hierboven genoemde oorzaken een toename van ongeveer € 355.000 op de kosten voor afvalinzameling en -verwerking. Om dit te voorkomen nemen wij de volgende maatregelen:

Inzameling restafval om de 4 weken (in plaats van 3)

Hiermee wordt een verdere terugdringing van de totale hoeveelheid restafval bereikt.

Inzameling gft+e 26 keer per jaar (i.p.v. 42 keer per jaar).

Een tweewekelijkse inzameling gedurende het gehele jaar draagt bij aan meer duidelijkheid bij de inwoners. Inwoners die met een tweewekelijkse inzamelfrequentie tot in de problemen komen kunnen tegen kostprijs (eenmalig € 30,-) een extra kliko aanvragen bij ACV.

Inzameling PMD met kliko's met een driewekelijkse inzamelfrequentie

Vanaf 2021 wordt PMD in laagbouw om de drie weken ingezameld. Hiervoor wordt in 2020 een PMD-kliko ingevoerd. Hierbij wordt aandacht geschonken aan goede voorlichting in combinatie met handhaving.

Inzameling PMD: betalen voor plastic zakken (i.p.v. gratis verstrekken)

Net zoals grijze vuilniszakken en gft-biozakjes worden PMD zakken tegen betaling verstrekt. Met een prijs van € 1,00 per rol gaat het om een bedrag van 8 tot 10 cent per zak. Voor een gemiddeld gezin gaat het om een bedrag van ongeveer € 5,20 per jaar.

Afvalbrenngstation: verminderen openingsuren (van 47 uur naar 35 uur)

Het aantal openingsuren van Afvalbrenngstation 'Veentjesbrug' gaat terug van 47 naar 35 uur. Een voorwaarde om deze maatregel succesvol door te voeren is dat ook het aantal afvalstromen verminderd wordt in combinatie met het verlagen van het aantal gratis bezoeken.

Afvalbrenngstation: beperken aantal gratis bezoeken

Het aantal gratis bezoeken aan het afvalbrenngstation gaat terug van 12 naar 6 keer per jaar. Vanaf het 7e bezoek betalen inwoners een bedrag van € 10,- per bezoek. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor afvalstromen die geld opleveren en KCA.

Afvalbrenngstation: verbouwingsafval niet meer accepteren

Verbouwingsafval wordt niet meer geaccepteerd op het afvalbrenngstation. Het betreft bouw- en sloopafval, steenpuin en teerhoudende dakbedekkingen. Inwoners kunnen dit afval kwijt bij particuliere afvalbrenngstations in de gemeente.

Inkomsten verhogen: variabel tarief restafval verhogen

De hogere verwerkingskosten van restafval worden doorberekend in het variabele tarief voor het aanbieden van restafval. Het nieuwe tarief voor het aanbieden van restafval met een 140 liter kliko wordt met dit voorstel € 4,05. Hiermee wordt een extra impuls gegeven aan het beter scheiden van restafval.

Inzamelen oud papier: op termijn contract afsluiten voor een vaste prijs.

Zodra de papiermarkt weer is aantrokken wordt een vast contract afgesloten zodat de opbrengst van oud papier beter is in te schatten. Ook wordt onderzocht of inzameling op een professionele manier kan worden georganiseerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
	2017	2018
Aantal huishoudens	14.048	14.685
Huishoudens in hoogbouw	3.513	3.944
Huishoudens in laagbouw	10.525	10.741
Ondergrondse restafvalcontainers	81	82
Semi ondergrondse containers	6	6
Glascontainers	26	26
Textielcontainers	9	9
Kliko's gft+e	12.639	13.008
Kliko's voor restafval	10.930	11.077
Kliko's voor papier	7.100	7.250
Hoeveelheid in te zamelen afval	16.500 ton/jaar	16.200 ton/jaar
Waarvan restafval	3.500 ton/jaar	3.505 ton/jaar
Scheidingspercentage 2017	77%	77%
Kg restafval per inwoner 2017	111	112
Bezoekersaantallen Afval Brengstation (ABS) 2017	41.000	41.209
Fijn huishoudelijk restafval	82 kg/inwoner	83 kg/inwoner
Grof huishoudelijk restafval	29 kg/inwoner	29 kg/inwoner

Wetgeving
Artikel 10.21 van de Wet milieubeheer
Wet bescherming persoonsgegevens
Aanbestedingswet
Gemeentelijk beleid
Afvalstoffenverordening
Afvalbeleidsplan: 'Grondstoffen zijn nodig, restafval is onnodig'

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	3.195	3.598	3.322	3.269	3.270	3.271
Baten	4.018	4.441	4.357	4.304	4.305	4.306
Saldo van baten en lasten	824	843	1.035	1.035	1.035	1.035
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	824	843	1.035	1.035	1.035	1.035

20. Groenonderhoud

Doel

We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Voor beheer en onderhoud voeren we werkzaamheden uit aan de hand van het vastgestelde niveau.

Reguliere activiteiten

- Regulier beheer en onderhoud van de begraafplaatsen waaronder ook het feitelijke begraven, en het bijbehorend gastheerschap.
- Beheer en onderhoud groen waaronder bosjes, bosplantsoen, hagen, heesters, vaste planten, recreatief grasland, ruw gras, bloemrijk grasland, graskeien, bloembakken, leibomen, rododendrons, rozen en bloembollen.
- Plantsoen- en boomrenovatie
- Boombeheer met daarbij stam- en wortelopschot, boomspiegels
- Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein met de feitelijke verzorging van de dieren.
- Beheren, onderhouden en keuren speelplaatsen
- Groenbeheer sportparken
- Groenbeheer rondom bijzonder objecten/ monumenten/artistische kunstwerken
- Bestrijden invasieve exoten (planten)
- Bestrijding plaagdieren
- Opruimwerkzaamheden m.b.t. vandalisme, illegale afvaldump
- Aankoop materiaal (w.o. gereedschap)
- Verkoop gronden (restgroen)

Specifieke activiteiten 2020

Gemeentelijke begraafplaatsen kostendekkend maken

Binnen de gemeente zijn er vijf gemeentelijke begraafplaatsen. Op dit moment resteert er een exploitatietekort van € 40.000. De komende drie jaar gaan wij dit tekort inlopen door:

- Het extra verhogen van de leges en het verruimen van het aanbod grafrecht per 1-1-2020 ter grootte van een bedrag van € 10.000
- Het verminderen van vaste kosten
- Productuitbreiding o.a. door de aanleg van een natuurbegraafplaats. Gesprekken om de beoogde grond hiervoor in handen te krijgen zijn gaande. Verwachting is dat er nog in 2020 duidelijkheid komt.

Onderhoud en beheer sportparken

Het meerjarenonderhoudsplan 2019-2029 voor de kernsportparken Wilhelmina en De Bilderberg wordt geactualiseerd en aan u voorgelegd. Rekeninghoudend met de gewenste overdracht naar de gebruikers.

Alternatief besparingsvoorstel groen

Bij de behandeling van de Perspectiefnota heeft u opdracht gegeven voor een alternatief voorstel voor de € 130.000 besparing door het verlagen van het onderhoudsniveau. In onderstaande tabel ziet u ons alternatief voorstel.

Naast besparingen in groen- en landschapsbudgetten stellen wij voor de kosten voor straatreiniging verder door te belasten naar de Afvalstoffenheffing. En in 2020 een marktconsultatie uit te voeren, waaruit moet blijken of het veegwerk tegen lagere kosten kan worden uitgevoerd. Op dit moment wordt veegwerk uitgevoerd door de ACV.

Tevens gaan wij in 2020 in overleg met stakeholders en inwoners over het groenonderhoud met meer biodiversiteit in combinatie met een goedkopere manier van beheer. Een plan hiervoor wordt u dit najaar toegestuurd. Wij verwachten dat de kostenbesparing hierdoor geleidelijk zal kunnen oplopen tot € 15.000 in 2021.

€	2020	2021	2022	2023
1.landschapsbasisplan	- 25.000	-10.000	-5.000	0
2.bestemmingsreserve landschapsbasisplan	17.000			
3.landgoederenvisie	- 5.000			
4. enkele groenbudgetten	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000
5.straatreiniging		- 30.000	- 30.000	- 30.000
6.afvalstoffenheffing	- 65.000	- 65.000	- 65.000	- 65.000
7.vernieuwing groenbeheer		- 5.000	- 10.000	- 15.000
Totaal besparing groen	-115.000	-130.000	-130.000	-130.000

Bovenstaand alternatief voor de in de perspectiefnota voorgestelde bezuiniging op groen is ambitieus maar reëel en levert al in 2020 € 115.000 op.

Zoals u kunt zien wordt niet voorgesteld om te bezuinigen op het door u vanaf 2020 beschikbaar gestelde budget van € 75.000 voor uitvoering van het groenstructuurplan. Wij stellen juist voor de komende jaren de groenprojecten uit het groenstructuurplan uit te voeren en daarbij rekening te houden met de onderhoudskosten. Alleen op deze wijze zijn de beoogde besparingen in het groenbeheer te realiseren.

Beleidsindicatoren en kengetallen	
Bestek Groenonderhoud en onderhoud door eigen dienst	
Bosje	120.765 m2
Bosplantsoen	167.960 m2
Hagen	26.508 m2
Heesters	122.133 m2
Vaste planten	816 m2
Recreatief grasland	418.116 m2
Ruw gras	139.338 m2
Bloemrijk grasland	172.133 m2
Graskeien	1.435 m2
Speelondergronden	8.413 m2
Bomen	
Bomen: straat- en laanbomen	25.940 stuks

Beleidsindicatoren en kengetallen	
Bomen: visueel onderhoud	1.618
Plantsoenen en parken	
Binnenstedelijk groen	2.446.457 m2
Begraafplaatsen	
Begraafplaatsen	5 locaties

Wetgeving
Wet natuurbescherming
Wet op de lijkbezorging
Aanbestedingswet
Wettelijke zorgplicht paden en bomen
Bomenverordening /APV
Gemeentelijk beleid
Groenstructuurplan 'Structuur in het groen, slim verbinden' Renkum met de maatregelen voortkomend uit het groenbeheerplan.
Bomenverordening gemeente
Speelruimteplan: 'Ruimte voor spelen, bewegen, ontdekken en ontmoeten'
Uitvoeringsbesluit grafbedekkingen
Verordening beheer en gebruik gemeentelijke begraafplaatsen
Legesverordening

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	2.343	2.829	2.727	2.395	2.384	2.365
Baten	460	322	325	325	325	325
Saldo van baten en lasten	-1.883	-2.506	-2.403	-2.071	-2.059	-2.041
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.883	-2.506	-2.403	-2.071	-2.059	-2.041

2P. Wegen, straten en pleinen

Doel

We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd kan worden door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Voor beheer en onderhoud doen we wat strikt noodzakelijk is, zonder achterstallig onderhoud te veroorzaken.

Reguliere activiteiten

- Regulier onderhoud van gemeentelijke (onverharde) wegen, straten, pleinen en gemeentelijke en RVG fietspaden
- Onkruidbeheersing op verhardingen
- Blad ruimen
- Straatreiniging (vegen, afvoer en verwerking)
- Legen afvalbakken en depodogs
- Aanplakborden, o.a. verkiezingen
- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van verkeers- en straatnaamborden
- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair
- Aanleg inritten
- Aanleg n.a.v. omgevingsvergunning
- Gladheidsbestrijding volgens Gladheidsbestrijdingsplan
- Telecommunicatie: herstelkosten schade door nutsbedrijven
- Waarborgen toegankelijkheid van de openbare ruimte: met de inrichting van de openbare ruimte houden we meer rekening met specifieke doelgroepen.
- Afstemming met de overige disciplines m.b.t. de openbare ruimte: verkeer, riool, groen; afstemming over integrale projecten.
- Marktonderzoek naar innovaties: de markt betrekken om te kijken of er innovaties op het gebied van wegbeheer mogelijk is.
- Integrale afstemming tussen wegbeheer, groen en rioolbeheer voor uitvoering van benodigde maatregelen en daarmee het drukken van de uitvoeringskosten voor verkeersmaatregelen
- Openbare verlichting vervangen en beheren

Specifieke activiteiten 2020

Actuele beheerbudgetten

In 2020 actualiseren we het beheersysteem. Daarmee kan het systeem worden gebruikt voor tal van analyses.

Straatreiniging

In 2020 voeren we een marktconsultatie uit voor het vegen van wegen. Wij vermoeden dat de kosten die wij nu ACV betalen omlaag kunnen, zie 20. We betrekken ACV bij de marktconsultatie. Daarbij brengen we ook in beeld welke gevolgen het evt. stoppen heeft voor onze samenwerking en winstuitkering. Bij een positieve uitkomst gaan we het veegwerk aanbesteden.

Regulier onderhoud wegen

Door het verhogen van de beheerbudgetten kan de openbare ruimte planmatig en op het vastgestelde niveau beheerd worden.

Aan de hand van inspectiegegevens en meldingen maken we uitvoeringsplannen voor zowel klein- als grootonderhoud.

Extra geld coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is éénmalig een budget beschikbaar gesteld voor het wegwerken van de meest acute onderhoudsachterstanden. Op basis van inspectiegegevens is in 2018 een prioritering opgesteld. Het resterend budget wordt aan de hand van de prioritering in 2020 ingezet.

Rehabilitatie en reconstructie

Door het beschikbaar stellen van rehabilitatie en reconstructie budget kunnen vervangingen uitgevoerd worden.

Activiteiten:

- Het voorbereiden en uitvoeren van een aantal projecten in de openbare ruimte geïnitieerd vanuit wegen.
- Voor de achterstallige vervangingen wordt begin 2020 een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren gemaakt. Dit wordt afgestemd met riolering, verkeer en groen. Zodat de integrale planning zo goed mogelijk rekening houdt met prioriteiten van de verschillende vakgebieden en de projecten zo veel mogelijk integraal worden uitgevoerd. Dit bespaart niet alleen tijd en geld, maar beperkt ook de overlast voor omwonenden. U wordt in de loop van het jaar geïnformeerd over de voortgang.

Areaalbeperking

Een aantal specifieke activiteiten heeft betrekking op het beperken van het gemeentelijk areaal.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
Output	2018	Doel
Wegen binnen de bebouwde kom	1.340.000 m ²	
Wegen buiten de bebouwde kom	290.000 m ²	
aantal lichtmasten	5.830	
aantal armaturen	6.150	
Aantal led	639	

Wetgeving
Wegenverkeerswet
Aanbestedingswet
Burgerlijk Wetboek
Gemeentelijk beleid
Actualisatienota Wegbeheer
Beleidsnota Wegbeheer
Renkums Licht doorgelicht.
Opmerking: Nieuw Beleidsplan is uitgesteld totdat er vanuit de OVLNL (Openbare Verlichting Nederland) duidelijkheid is over toepassing van nieuwe praktijkrichtlijnen.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	3.462	5.425	4.196	3.524	3.645	3.758
Baten	850	1.706	42	42	42	69
Saldo van baten en lasten	-2.612	-3.719	-4.153	-3.482	-3.603	-3.688
Mutatie reserve	45	267	104	185	189	157
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.567	-3.452	-4.049	-3.297	-3.414	-3.531

2Q. Bos en natuurbeheer

Doel

We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Voor beheer en onderhoud voeren we werkzaamheden uit die strikt noodzakelijk zijn, zonder achterstallig onderhoud te veroorzaken.

Reguliere activiteiten

- Bosverjonging
- Vergroten natuurwaarden
- Bestrijden invasieve exoten, zoals Vogelkers en Japanse duizendknoop
- Landschap/ Cultuurhistorie
- Bosdunningen

Specifieke activiteiten 2020

Het afstoten van de Pietersberg en Hemelseberg

We zijn in onderhandeling met Gelders Landschap en Kastelen om de landgoederen Pietersberg en Hemelseberg, beide in Oosterbeek in af te stoten. Het betreft hier uitruil van grond bij de Oosterbeekse begraafplaatsen waardoor daar een natuurbegraafplaats gerealiseerd kan worden. Verwachting is dat de overdracht in de loop van 2020 plaatsvindt.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2019
Bos en natuurterreinen in gemeentelijke eigendom	314,62 ha
Vrijwilligers in natuur en landschap	600

Wetgeving

Wet natuurbescherming

Natura 2000

Wettelijke zorgplicht bomen

Fauna beheerplan grofwild FBE Gelderland 2014-2019

Gemeentelijk beleid

[Landschapsbasisplan \(LBP\)](#)

Basisvisie Landgoederen & Buitenplaatsen

[Bosbeleidsplan 2018-2028](#)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	128	110	101	102	102	102
Baten	51	17	42	27	35	35
Saldo van baten en lasten	-77	-93	-59	-75	-67	-67
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-77	-93	-59	-75	-67	-67

03 Organisatie

Wat willen we bereiken (ambitie)?

Onze ambitie is dat we samen met inwoners, ondernemers en organisaties werken aan een Renkumse samenleving waarin iedereen optimaal kan samenleven. Dit doen we door aan te sluiten bij de verwachtingen, ontwikkelingen en vraagstukken in onze gemeente. We maken echt contact en luisteren naar de behoefte van onze inwoners en ondernemers, zodat we goed met hun vragen aan de slag kunnen. We kennen de eigenheid van onze dorpen, weten wat er speelt op dorpsniveau, en sluiten met onze producten en diensten aan bij de behoefte van een dorp en haar diverse doelgroepen.

Dit betekent niet dat we als gemeente alles (zelf) doen. We willen dat inwoners, ondernemers en organisaties hier met ons aan meewerken. Iedereen binnen de gemeente handelt naar de vraag of taken het beste door anderen, met anderen of zelf uitgevoerd kunnen worden. Deze strategie leidt tot een optimale inzet van middelen, het bereiken van organisatiedoelen en het borgen van de zelfstandigheid van de organisatie.

Voor de toekomstige organisatie is de opgave:

1. Doorzetten van het proces "basis op orde"
2. Aansluiten op de kwaliteiten die Renkum als gemeente kenmerken.
3. Aanbrengen van focus, werken met prioriteiten en slim organiseren.
4. Inspelen op de belangrijkste trends en ontwikkelingen.

Welke thema's en producten dragen hier aan bij?

We zorgen ervoor dat onze organisatie duurzaam (en) passend ingericht is om onze ambities te behalen. Dat vraagt om een organisatie die zich aan kan passen aan een steeds veranderende vraag vanuit de samenleving. Hiervoor moeten we constant in ontwikkeling blijven. Daarom is het thema van dit programma *Organisatie in ontwikkeling*.

We vertalen dit thema in deze begroting naar vijf producten: dienstverlening, organisatie & bedrijfsvoering, huisvesting/ gemeentehuis, samenwerkingsverbanden en goed bestuur.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	17.637	15.009	13.771	13.234	13.013	12.878
Baten	3.897	669	554	441	332	299
Saldo van baten en lasten	-13.740	-14.340	-13.218	-12.793	-12.682	-12.579
Mutatie reserve	-179	666	-54	-72	-23	-100
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-13.919	-13.674	-13.272	-12.865	-12.705	-12.679

3A. Dienstverlening

Doel

Ons aanbod en onze dienstverleningsprocessen zijn zo ingericht dat zij aansluiten bij de wensen, beleving en behoeften van inwoners en ondernemers.

Subdoelen:

- Klantgerichtheid/ gastvrijheid staat centraal in de contacten die inwoners en ondernemers hebben met onze gemeente.
- We bieden onze producten en diensten zoveel mogelijk digitaal aan, zodat onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk zaken op ieder gewenst tijdstip en locatie kunnen regelen.
- Daar waar in onze dienstverlening regels beperkend zijn, blijven we zoeken naar (andere) mogelijkheden.

Reguliere activiteiten

- Waarborgen van de kwaliteit van de persoonsgegevens, privacy en beveiliging volgens de gestelde wettelijke normen
- Verstrekken van producten en documenten zoals paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen, uittreksels, briefadres en Verklaring omtrent gedrag
- Verwerken van verhuizingen, eerste vestiging uit buitenland, aangiften van geboortes, aangifte van overlijden
- Het sluiten huwelijken en geregistreerde partnerschappen
- Organiseren verkiezingen en referenda
- Verlenen van vergunningen wat betreft APV, bijzondere wetten, collectes, evenementen, drank en horeca, standplaatsen, en wapenverloven
- Handhaven

Specifieke activiteiten 2020

We stellen servicenormen voor onze dienstverlening vast

We herijken onze servicenormen, communiceren deze transparant naar onze inwoners en zien toe op naleving. Zo weet de burger wat hij mag verwachten en de gemeente wat haar te doen staat

We stellen een beheerplan op voor informatie op de website en het antwoordportaal van het KCC

We stellen een beheerplan op voor de teksten op de website waarin we de verantwoordelijkheden voor de content organisatiebreed afspreken. Daarmee verbeteren de actualiteit en kwaliteit van de informatie op onze website en in het Antwoordportaal dat het KCC gebruikt om vragen te beantwoorden.

We maken de dienstverlening klantgerichter

- We maken de dienstverlening organisatiebreed klantgerichter en zetten hierbij in op het verbeteren van processen. We kijken hierbij naar inhoud, vorm en servicenormen van de contactkanalen website, email, brieven, balie en telefonie. Ook kijken we naar het verminderen van de regeldruk. Hierbij betrekken we ook de aan ons verbonden partijen die voor ons dienstverlening uitvoeren, zoals De Connectie en de ODRA.
- We zorgen ervoor dat onze website voldoet aan de wettelijke toegankelijkheidseisen.
- We willen voldoen aan de gemiddelde landelijke score op de monitor waarstaatjegemeente.nl/ monitor doelgerichte digitalisering van de VNG voor het onderdeel digitale dienstverlening.

Verdere digitalisering

- We breiden onze digitale dienstverlening uit met nieuwe e-diensten, zijnde evenementenvergunning, evenementenmelding, drank- en horecaontheffing, aanvraag ontheffing tijdelijk gebruik openbare grond, digitaal algemeen contactformulier, kwijtschelding belastingen, vereenvoudigd verhuisformulier.
- We voeren klantreizen uit voor diverse producten van Burgerzaken.
- We onderzoeken de mogelijkheid voor aansluiting op de Berichtenbox van MijnOverheid in de vorm van een pilot met 1 of een cluster van producten.

Beleidsindicatoren en kerngetallen

Wij voldoen aan de gemiddelde landelijke score voor het onderdeel digitale dienstverlening op de monitor "waar staat je gemeente.nl"		
Wij herijken de servicenormen en stellen deze vast		
De website voldoet aan de toegankelijkheidseisen		
Er komen 7 nieuwe digitale diensten bij		
Uitvoering pilot aansluiting Berichtenbox mijnoverheid.nl		

Wetgeving

Wet digitale toegankelijkheid

Wetsvoorstel Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer

Gemeentelijk beleid

Visie op dienstverlening

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	1.152	1.056	874	883	877	865
Baten	600	387	329	341	314	282
Saldo van baten en lasten	-552	-669	-545	-542	-563	-583
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-552	-669	-545	-542	-563	-583

3B. Dorpsgericht werken

Doel

We stemmen onze inzet af op de behoeften van de inwoners in de dorpen. Doordat we samenwerken met inwoners, ondernemers en organisaties, geven we ruimte aan initiatieven uit de samenleving.

Reguliere activiteiten

Dorpsgericht werken

De notitie Dorpsgericht werken met participatie is in 2019 vastgesteld. De uitvoering en toepassing vindt plaats als onderdeel van de reguliere activiteiten en de uitvoering van beleid en projecten binnen de verschillende programma's. Daarmee wordt dorpsgericht werken een onderdeel van de manier van werken in Renkum. Daarbij voldoen we aan de volgende randvoorwaarden;

- * Ken je dorp.
- * Data verzamelen en gegevens bekend.
- * Waarderende gesprekken voeren.
- * Beleid en uitvoering dicht bij elkaar organiseren.

In 2020 gaan we:

- Ervaringen opdoen met het dorpsgericht werken met inwonersparticipatie, zodat we daarvan leren.
- Zorgen dat we weten wat de behoeften zijn in onze dorpen en we werken vraaggericht.
- Initiatieven ophalen uit de samenleving, en stimuleren inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om initiatieven in te brengen.

Specifieke activiteiten 2020

Voor dit product zijn er geen specifieke activiteiten voor 2020. Dorpsgericht werken wordt toegepast in de uitvoering van beleid en projecten in de overige programma's

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Gemeentelijk beleid

Besturingsfilosofie Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	72	57	57	57	57	57
Baten						
Saldo van baten en lasten	-72	-57	-57	-57	-57	-57
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-72	-57	-57	-57	-57	-57

3C. Organisatie en bedrijfsvoering

Doel

Onze ambitie is dat we samen met inwoners, ondernemers en organisaties werken aan een Renkumse samenleving waarin iedereen optimaal kan samenleven. Dit doen we door aan te sluiten bij de verwachtingen, ontwikkelingen en vraagstukken in onze gemeente. Dat vraagt van de organisatie om continu alert te zijn op ontwikkelingen en te toetsen of de manier waarop wij onze doelen willen bereiken nog passend en meest effectief is. Deze strategie leidt tot een optimale inzet van middelen, het bereiken van organisatiedoelen en het borgen van de zelfstandigheid van de organisatie. Maar dit vraagt ook om het maken van keuzes en aanpassingsvermogen van de organisatie.

Met het opstellen van de perspectiefnota en deze begroting is deze werkwijze in praktijk gebracht. Voor een groot deel van onze activiteiten is opnieuw bekeken naar de taak, rol en positie die we als gemeente in willen en kunnen nemen in de samenleving. Deze werkwijze moet ons DNA worden waarbij gehandeld wordt vanuit mogelijkheden en passende oplossingen, we de kracht van de samenleving optimaal weten te benutten en zorgen dat zaken worden gerealiseerd zonder dit over te nemen.

Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat onze bedrijfsvoering op orde is. Alleen vanuit een stabiele (financiële) basis kan de organisatie inspelen en meebewegen met veranderingen.

Reguliere activiteiten

- We zorgen voor een vitale organisatiecultuur en zijn een goede werkgever waardoor we de benodigde capaciteit en kwaliteit aan onze organisatie weten te binden;
- We zorgen voor financiële duurzaamheid door het voeren van verantwoord financieel beleid;
- We zorgen voor continuïteit voor onze dienstverlening door te zorgen dat onze processen en systemen op orde zijn en waar nodig de samenwerking met anderen op te zoeken;
- We digitaliseren om slimmer te werken, benutten data om betere dienstverlening te kunnen bieden en gaan zorgvuldig om met (privacygevoelige)informatie.

Specifieke activiteiten 2020

Vorig jaar is focus aangebracht door in te zetten op vier thema's:

Leiderschap, Resultaatgerichtheid, In Control en Vitale organisatiecultuur.

Deze thema's blijven ook in 2020 onverminderd van kracht.

Op alle vier de thema's is het noodzakelijk om eerst de basis op orde te brengen.

Leiderschap & resultaatgerichtheid gaat over de manier waarop we werken. In 2020:

- werken we met een concernplan en teamplannen. Zo is het voor iedereen in de organisatie duidelijk welke prioriteiten er zijn, welke resultaten behaald moeten worden en wat ieders bijdrage daarin is;
- werken we met een organisatieagenda afgestemd op de lange termijn agenda voor de Raad;
- is projectmatig werken verder versterkt binnen de organisatie.

In Control: de basis op orde!

In 2020 ligt onverminderd de focus op het op orde krijgen van de basis. Dit betekent dat gewerkt wordt aan het realiseren van onderstaande resultaten:

- inkoop- en aanbestedingen beleid wordt nageleefd en dossiers zijn op orde;
- verplichtingenadministratie en contractmanagement zijn geïmplementeerd;
- procesmanagement is ingericht en plan van aanpak procesoptimalisatie gereed;
- kwaliteit dossiervorming is verbeterd en nieuw zaakstelsel aanbesteed;
- voldoen aan de wettelijke vereisten van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en de Algemene verordening gegevensbescherming.

Vitale Organisatiecultuur

In 2020 ligt de focus op:

- het vergroten van de (duurzame) inzetbaarheid: terugdringen ziekteverzuim en werken aan vitaliteit;
- het voeren van het goede gesprek en investeren in de ontwikkeling van medewerkers in lijn met onze strategische personeelsplanning;
- uitbouwen en borgen van een goede interne communicatiestructuur;
- het toepassen van dorpsgericht werken en verbeteren van de externe oriëntatie in ons werk.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
Outcome	2018	Doel
Ziekteverzuimpercentages:		
• Verzuim meer dan 365 dagen	3,19	*2,19
• Verzuim 43-365 dagen (lang)	4,33	*3,33
• Verzuim 8-42 dagen (middel)	0,76	0,76
• Verzuim 1-7 dagen (kort)	0,84	0,80
* Doel 1% afname in 2020		
Medewerkersonderzoek		
	2019	Doel
• Werkplezier	6,6	7,1
• Bevlogenheid	7,1	7,5
• Werkgeverschap	6,4	6,8
N.a.v. de resultaten worden ook onderstaande extra opgenomen		
• Werkdruk	5,1	6,0
• Informatievoorziening & communicatie	5,2	6,0
• Loopbaanontwikkeling	5,6	6,2

Gemeentelijk beleid
Koersplan Renkum 2020
Besturingsfilosofie Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	12.951	11.757	11.056	10.522	10.367	10.110
Baten	2.370	265	208	83		
Saldo van baten en lasten	-10.581	-11.492	-10.848	-10.439	-10.367	-10.110
Mutatie reserve	-179	663	-20	12	60	-18
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-10.760	-10.829	-10.868	-10.427	-10.307	-10.128

3D. Huisvesting / Gemeentehuis

Doel

We willen goede en laagdrempelige huisvesting, die de interactie met de samenleving versterkt en die medewerkers op een moderne manier faciliteert bij het uitvoeren van hun taken. Huisvesting waarbij openheid, multifunctionaliteit en duurzaamheid belangrijke kernwaarden zijn.

Het gemeentehuis moet een plek zijn waar samenwerking en uitwisseling tussen bestuur, medewerkers en iedereen die in het huis van de gemeente komt (net)werken wordt gestimuleerd.

Reguliere activiteiten

Huisvesting

- *Beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.* We stellen een Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP) op voor alle gemeentelijke gebouwen. Ook wordt het jaarplan gemaakt voor 2020. Het jaarplan betreft o.a. alle onderhoud werkzaamheden die dat jaar uitgevoerd gaan worden. Het dagelijks onderhoud bestaat voor een groot deel uit contract- en storingsonderhoud.
- *Verduurzamen eigen huisvesting.* In het op te stellen DJMOP wordt op de vervangings- of renovatiemomenten tevens verduurzaamd. De dekking van deze kosten zijn opgenomen in de voorziening gemeentelijke gebouwen. Dit geldt niet voor het gemeentehuis, omdat hiervoor eerst een visie wordt opgesteld.

Gemeentehuis

Oplossen klachten en storingen en het hoognodige onderhoud. Groot onderhoud aan het gemeentehuis vindt niet plaats, alleen het hoognodige, zodat de bedrijfsvoering niet in gevaar loopt.

Specifieke activiteiten 2020

Huisvesting gemeentelijke organisatie

De planning is dat in het eerste kwartaal 2020 de visie op de huisvesting van de eigen organisatie (gemeentehuis en gemeentewerf) is afgerond. Onderdeel van deze visie is ook een scenariostudie over de invulling ervan. Na vaststelling van de visie en scenariokeuze kan tot verdere planuitwerking worden overgegaan.

Vastgoedplan

In het derde kwartaal 2020 wordt ter vaststelling een integraal vastgoedplan aan u voorgelegd. Dit plan bestaat uit een beleids- en uitvoeringsdeel. Hierin staan alle gemeentelijke eigendommen opgenomen. In dit plan worden keuzes voorgelegd over de te nemen maatregelen, prioritering en fasering van vastgoedprojecten.

Voor het gemeentelijk vastgoed dat onder het kernareaal valt worden meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Daarbij kijken wij ook naar de levensduur van de gemeentelijke gebouwen en mogelijke renovatiekosten die op ons afkomen. De effecten van het nieuw opgestelde meerjarenonderhoudsplan wordt verwerkt in het vastgoedplan dat ter goedkeuring aan uw raad wordt voorgelegd. Grootschalige renovatie of nieuwbouw wordt niet opgenomen in de onderhoudsplanning/ -voorziening, maar worden als maatregel opgenomen in het vastgoedplan.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
Deze worden vastgelegd in het nog op te stellen Vastgoed beleid	uitvoering	2019
Visie Veentjesbrug met programma van eisen	uitvoering	2019
Visie Gemeentehuis	uitvoering	2019-2020
Onderhoud conform conditiemeting Nen 2767 conditieklaas 3		

Wetgeving
Arbowetgeving
<u>Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)</u>
Wet Milieubeheer
Woningwet
Gemeentelijk beleid
Vastgoed beleid (2019)
Nota beheer gemeentelijke accommodatie (2008 -2017)
Routekaart Renkum Energieneutraal 2040
Beleidsnota Accommodatiebeheer
Milieunota
Uitvoeringsprogramma Klimaatneutraal

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	1.058	450	345	333	323	506
Baten	541	17	17	17	17	17
Saldo van baten en lasten	-516	-433	-328	-316	-305	-489
Mutatie reserve		3	-34	-83	-83	-83
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-516	-430	-362	-399	-388	-572

3E.Samenwerkingsverbanden

Doel

We gaan samenwerkingsverbanden aan om als zelfstandige gemeente onze wettelijke en opgedragen taken goed te kunnen vervullen en om een bijdrage te leveren aan regionale ontwikkelingen.

Reguliere activiteiten

Ingezette paden van regionale samenwerking worden verder benut en versterkt. Dit vermindert de kwetsbaarheid van de eigen organisatie en komt tegemoet aan de te leveren kwaliteit en continuïteit. Vervolgstappen op (regionale) samenwerking of uitbesteding zijn mogelijk, zeker waar sprake is van geoptimaliseerde administratieve uitvoeringsprocessen.

- Onze uitvoeringstaken op het gebied van inkoop en aanbesteding, ICT, facilitaire zaken en frontoffice, documentaire informatievoorziening, personeels- en salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties, en secretariaat worden uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling De Connectie (samen met de gemeenten Arnhem en Rheden)
- Het beheren van onze (oude) archiefbescheiden en collecties wordt uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling Gelders Archief
- We voeren onze opdrachtgevende rol uit richting De Connectie en het Gelders Archief
- Verwerven van subsidies voor projecten via het Intergemeentelijk Subsidiebureau

Specifieke activiteiten 2020

Vanuit onze opdrachtgevende rol richting de Connectie ligt de focus in 2020 op:

- concretiseren van en monitoren op servicenormen op de gehele Producten & dienstencatalogus;
- versterken van de governance, mede n.a.v. het auditrapport 2019;
- uitvoeren van de gezamenlijk evaluatie van de samenwerking;
- monitoren van de voortgang van de benodigde verbetermaatregelen in de IV-keten;
- harmoniseren & standaardiseren van processen & systemen.

De toekomstige regionale samenwerking regio Arnhem - Nijmegen is in 2019 opgepakt. De verwachting is dat in het eerste kwartaal 2020 een advies aan de gemeenten wordt voorgelegd op welke wijze deze samenwerking in de nabije toekomst versterkt/verbeterd kan plaatsvinden

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2018	Doel
Servicenormen dienstverlening Connectie	-	vastgesteld
Kwaliteit dienstverlening door Connectie o.b.v. servicenormen		voldoende
Outcome	2019	Doel
Begrotingen van gemeenschappelijke regelingen die tijdig worden aangeleverd	87,5%	100%

Wetgeving
Wet gemeenschappelijke regelingen
Gemeentelijk beleid
Besturingsfilosofie Renkum
Notitie (Intergemeentelijke) Samenwerking Georganiseerd
Auditrapport De Gemeente Renkum en de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	490	373	148	148	148	148
Baten	367					
Saldo van baten en lasten	-123	-373	-148	-148	-148	-148
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-123	-373	-148	-148	-148	-148

3F. Goed bestuur

Doel

We zijn een betrouwbaar en professioneel openbaar bestuur: het is belangrijk dat inwoners weten wat zij van ons kunnen verwachten.

Reguliere activiteiten

- De raad legt contacten met inwoners en geeft ruimte aan hun ideeën door hen actief uit te nodigen voor Raadsontmoetingen.
- De raad geeft invulling aan zijn toezichthoudende taak door op een transparante wijze verantwoording af te leggen over raadsbesluiten en beleid.

Specifieke activiteiten 2020

Voor dit product zijn er geen specifieke activiteiten voor 2020.

Beleidsindicatoren en kengetallen		
Output		
Totaal aantal geplande raadsontmoetingen voor 2020	16	
Aantal geplande raadsontmoetingen in 2020 speciaal voor inwoners	8	

Wetgeving
Aangepast Reglement van orde voor de vergadering van de raad
Aangepaste Verordening op de raadcommissies
Verordening op de Rekenkamercommissie
Gemeentelijk beleid
Besturingsfilosofie Renkum
Notitie (Intergemeentelijke) Samenwerking Georganiseerd
Nota Burgerparticipatie
Rapport Modernisering Vergaderstelsel
Spelregels Raadsontmoetingen

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten	1.914	1.316	1.292	1.292	1.242	1.192
Baten	19					
Saldo van baten en lasten	-1.895	-1.316	-1.292	-1.292	-1.242	-1.192
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.895	-1.316	-1.292	-1.292	-1.242	-1.192

Paragrafen

- In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bepaald dat in de begroting een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten.
- Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan gebundeld weer te geven. Hiermee wordt van deze onderdelen een dwarsdoorsnede gegeven van alle programma's.

Op grond van de artikelen 9 en 24 van het BBV moet de begroting de volgende paragrafen bevatten:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

Naast deze verplichte paragrafen hebben we een paragraaf subsidies opgenomen.

1. Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn inkomsten voor de gemeente, betaald door de burgers. Het zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges die de overheid heft op grond van wettelijke bepaling van haar inwoners en gasten.

De Gemeentewet onderscheidt twee soorten lokale heffingen:

- Gemeentelijke belastingen. Het kenmerk van belasting is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling geen direct aanwijsbare individuele tegenprestatie staat. De opbrengst van de belastingen belandt in beginsel in de algemene middelen van de gemeente en zijn dus vrij besteedbaar. De hoogte van de tarieven van belastingen is in beginsel niet wettelijk beperkt.
- Gemeentelijke rechten of retributies. Het kenmerk van retributies is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling een direct aanwijsbare tegenprestatie staat. Die tegenprestatie kan bestaan uit een product of een dienst. De tarieven voor de retributies mogen maximaal kostendekkend worden vastgesteld (artikel 229b Gemeentewet).

De gemeentelijke rechten of retributies worden onderverdeeld in retributies en leges. Bij retributies gaat het om de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De burger moet ook betalen als hij de dienst niet wenst (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing). Bij leges gaat het om de levering van individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard (paspoorten, vergunningen enz.). Betaling vindt alleen plaats bij afname van deze producten.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op het gemeentelijk beleid voor de bepaling van de tarieven voor belastingen, retributies en leges. De in deze begroting genoemde tarieven zijn voorlopige tarieven. De definitieve vaststelling vindt namelijk plaats bij de vaststelling van de diverse belasting- en legesverordeningen in december 2019.

Belastingen

De gemeente Renkum onderscheidt de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelasting
- Toeristenbelasting
- Hondenbelasting

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de uitgangspunten voor de tariefstelling van deze belastingen. Vervolgens komen achtereenvolgens de genoemde belastingen aan de orde.

Uitgangspunten tariefstelling

De uitgangspunten voor de jaarlijkse tariefstelling voor de belastingen is als volgt vastgesteld:

- Een trendmatige verhoging op basis van het inflatiepercentage voor de materiële consumptie (1/2) en lonen en salarissen (1/2) volgens de septembercirculaire;
- Bijstelling van de trendmatige verhoging achteraf op basis van actuele gegevens over het inflatiepercentage voor de achterliggende jaren (maximaal 2 jaar) volgens de laatste circulaire Gemeentefonds.

De inflatiepercentages volgens de septembercirculaire 2019 van het Gemeentefonds worden dus toegepast als uitgangspunt voor de tariefvaststelling voor 2020. In deze circulaire zijn inflatiepercentages opgenomen uit de Macro Economische Verkenning, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het inflatiepercentage voor de materiële consumptie en het inflatiepercentage voor lonen en salarissen.

Op basis van deze uitgangspunten is de noodzakelijke trendmatige verhoging van de tarieven voor 2020 als volgt becijferd:

Inflatie Septembercirculaire Gemeentefonds	2018	2019	2020
<i>Getallen in %</i>			
Materiële consumptie	2,20	1,50	1,60
Lonen en salarissen	2,60	3,40	2,50
Totaal (gem.)	2,40	2,45	2,05
Toegepast Begroting 2019	2,40	2,25	0,00
Tarief	0,00	0,20	2,05
Cumulatief	0,00	0,20	2,25

Op basis van het voorgaande bedraagt de trendmatige verlaging van de tarieven voor 2020 in totaal 2,25%.

Belastingen

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Tarieven 2020

OZB-heffing is een percentage van de waarde

- De onroerendezaakbelasting (OZB) is met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.
- De OZB-inkomsten worden, conform bestaand beleid, verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,25%. Deze inflatie bedraagt € 158.900 en wordt toegevoegd op de stelpost loon- en prijsstijgingen.
- Om tot een structureel meerjarig sluitende begroting te komen worden de OZB-inkomsten nog met 4% extra verhoogd. Dit levert een extra opbrengst op van € 283.000.
- De totale opbrengst bedraagt hierdoor € 7.506.000.

Bij de berekening van de tarieven 2020 is uitgegaan van een verwachte waardestijging van de woningen met 9,0% en een waardestijging van niet-woningen met 2,0%.

Het bovengenoemde betekent dat de tarieven wijzigen om de opbrengst van € 7.506.000 in 2020 te kunnen realiseren. In december 2019 worden de definitieve tarieven vastgesteld.

De OZB-tarieven 2020 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel.

Tarief OZB	2020 Tarief in % van de waarde onroerend goed	2019 Tarief in % van de waarde onroerend goed
Woning		
Eigenaar	0,1151	0,1182
Niet-woning		
Eigenaar	0,3031	0,2886
Gebruiker	0,2370	0,2234
Totaal	0,5401	0,5120

Opbrengsten OZB

In de volgende tabel zijn de geraamde opbrengsten voor de OZB opgenomen.

Opbrengsten OZB Bedragen x € 1.000	2020	2019	2018	2017
Woning				
Eigenaar	5.135	4.836	4.481	4.215
Niet-woning				
Eigenaar	1.474	1.389	1.273	1.229
Gebruiker	897	839	795	748
Totaal	2.371	2.228	2.068	1.977
Totaal	7.506	7.064	6.549	6.192

Hondenbelasting

Tarieven

De tarieven worden voor 2020 op basis van de inflatie verhoogd en worden weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 10 cent).

Hondenbelasting <i>Bedragen in euro's</i>	2020	2019	2018	2017
Eerste hond	67,20	65,70	64,80	62,80
Tweede hond	112,10	109,60	108,20	104,80
Derde en volgende hond	157,00	153,60	151,50	146,80
Stijging t.o.v. vorig jaar	2,25%	1,35%	3,2%	-/-0,5%

De geraamde opbrengsten hondenbelasting bedragen o.b.v. bovengenoemde tarieven € 186.000.

Toeristenbelasting

Tarieven

De tarieven worden voor 2020 op basis van de inflatie verhoogd en worden weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 5 cent). Omdat de inflatie wordt berekend over niet afgeronde bedragen blijft het tarief voor campings en B&B (na afronding) in 2020 gelijk aan die van 2019.

Toeristenbelasting <i>Bedragen in euro's</i>	2020	2019	2018	2017
Tarief per overnachting voor:				
Hotels	2,10	2,05	1,90	1,90
Campings en B&B	1,15	1,15	1,05	1,05
Stijging t.o.v. vorig jaar				
hotels	2,4%	7,9 %	0,0%	8,6%
campings en B&B	0,0%	9,5 %	0,0%	10,5%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de toeristenbelasting 2020 bedragen € 466.000.

Afvalstoffenheffing

Retributies

Met ingang van 2006 kent de gemeente Renkum de Afvalstoffenheffing en de Rioolheffing als retributies.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt dat de kosten voor 100% gedekt moeten worden door de inkomsten.

Daarbij wordt rekening gehouden met de volgende kosten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product 2N. Afvalverwijdering en -verwerking;
- straatreiniging;
- 100% van de kwijscheldingen over de Afvalstoffenheffing;
- toegerekende overhead;
- De compensabele btw met betrekking tot product 2N. Afvalverwijdering en -verwerking.

Tarieven

In 2017 is overgegaan naar een nieuwe manier van inzamelen. Bij het nieuwe betalingssysteem wordt uitgegaan van het in rekening brengen van het vastrecht per aansluiting inclusief een gemiddeld aantal aanbiedingen per jaar. Na afloop van het kalenderjaar vindt de afrekening plaats op basis van het werkelijk aantal aanbiedingen over het voorgaande jaar. Tegelijkertijd ontvangt men de aanslag van het vastrecht voor het nieuwe jaar.

Als gevolg van reguliere kostenstijgingen en afname van de inzet egalisatievoorziening afvalstoffenheffing moet de opbrengst van de afvalstoffenheffing toenemen met € 453.000.

Vervolgens worden er bezuinigingsmaatregelen (scenario 1) voorgesteld die weer een verlaging van de afvalstoffenheffing van € 311.500 tot gevolg heeft.

Verder wordt gestreefd naar een 100% kostendekkende heffing waarbij de volledige BTW en overhead (totaal € 135.000) en een bedrag van € 65.000 voor straatreiniging wordt meegenomen. Hierdoor neemt de afvalstoffenheffing toe met € 200.000.

De totale opbrengst afvalstoffenheffing voor 2020 moet hierdoor € 3.865.000 bedragen.

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de voorziening per 31-12-2019 op € 400.000 uitkomt. Dit is lager dan vorig jaar was verwacht. Dit betekent dat de voorziening niet gebruikt kan worden om eventuele tariefstijgingen op te vangen.

Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing

De egalisatievoorziening afvalstoffenheffing vertoont per 31 december 2018 een saldo van € 686.000. Hieronder wordt de begroting van het verloop van de egalisatievoorziening weergegeven:

Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing <i>Bedragen</i>	Mutaties	Stand per 31 december
Stand 31-12-2018		686.000
Onttrekking 2019	- 181.000	
Verwacht resultaat 2019	- 105.000	
Stand 31-12-2019		400.000
Onttrekking 2020	- 90.000	
Stand 31-12-2020		310.000
Onttrekking 2021	0	
Stand 31-12-2021		310.000
Geen onttrekking	0	
Stand 31-12-2022		310.000
Geen onttrekking	0	
Stand 31-12-2023		310.000

Hieronder worden de aanpassingen van de tarieven voor 2020 weergegeven.

Structurele aanpassing tarieven (waarbij het variabel deel van de tarieven stijgen)

De kosten om fijn huishoudelijk restafval te verwerken zijn de afgelopen 10 jaren gestegen als gevolg van indexeringen. Vanaf 1 januari 2020 gaat een nieuw contract in voor de verwerking van restafval waardoor het tarief per ton stijgt van € 74,68 naar € 101,50. Daar bovenop komt de verbrandingsbelasting die door het Rijk is ingesteld om gemeenten te motiveren afval beter te scheiden zodat er meer grondstoffen worden hergebruikt. De verbrandingsbelasting is Prinsjesdag 2018 bepaald op € 32,12. De totale kosten om in 2020 restafval te verbranden komt daarmee uit op € 133,62 per ton. Op jaarbasis bekend dit dat de verwerkingskosten van 2.600 ton fijn restafval stijgen van € 194.168 naar € 347.412. Een verschil van maar liefst € 153.244. Dit komt neer op een prijsstijging van zo'n 79%.

Een manier om meer inzichtelijk te maken dat het verbranden van restafval duurder is geworden is deze tariefstijging (gedeeltelijk) door te berekenen in het variabele tarief van de afvalstoffenheffing. Deze keuze past in het principe van 'de vervuiler betaalt'.

In het jaar 2018 waren de totale inkomsten van het variabele deel van de afvalstoffenbegroting ongeveer € 429.000. Indien de volledige kostenstijging van het restafval doorberekend wordt naar het variabele tarief dan betekent dit dat de tarieven van het variabele tarief fors verhoogd moeten worden met 35%. Daarom stellen wij voor de stijging te verdelen tussen het variabele en vaste deel.

Wij stellen voor als gevolg van de kostenstijging de volgende tarieven in rekening te brengen:

Volume	Huidig tarief (2017-2019)	Voorgesteld tarief per 2020
30L	0,50	0,68
60L	1,00	1,36
140L	3,00	4,05
240L	5,00	6,75

De huidige tarieven voor het aanbieden van restafval worden sinds de invoering van het 'betalen per keer' gehanteerd en zijn sindsdien ongewijzigd. Een prijsverhoging na 3 jaar is dan ook te rechtvaardigen. Gezien de stijging van de kosten om restafval te verwerken is een tariefstijging dan ook redelijk. Een bijkomend voordeel van deze maatregel is dat inwoners een extra prikkel krijgen om restafval beter te scheiden waardoor het scheidingspercentage naar verwachting omhoog gaat. Wanneer deze maatregel leidt tot ongeveer 1 tot 2% minder restafval betekent dit een afname van ongeveer 40 ton. Dit gescheiden afval moet op een andere, goedkopere, manier verwerkt worden daardoor een voordeel ontstaat van ongeveer € 3.500.

Een nadeel van de tariefstijging is dat dit mogelijk leidt tot bij plaatsingen naast de ondergrondse containers en afvaldumpingen waardoor mogelijk meer inzet van de gemeentelijke BOA's nodig is. De reden hiervan is dat door de tariefstijging het voor sommige inwoners het aantrekkelijker wordt afval niet in de container of kliko aan te bieden.

Een vergelijking met andere gemeenten naar de huidige tarieven voor het legen van een 140 liter kliko levert de onderstaande tabel op:

Gemeente	Tarief 2018 140 liter
Ede	4,20
Veenendaal	4,85
Westervoort	6,91
Duiven	2,53
Overbetuwe	6,70
Nederbetuwe	4,67
Zevenaar	5,00

Met een toekomstig tarief van € 4,05 voor het legen van een 140 liter kliko is de gemeente Renkum nog altijd één van de voordeligste gemeenten voor wat betreft het aanbieden van restafval. Deze maatregel kan ingevoerd worden per 2020.

De ontwikkeling van de huishoudens heeft een voordelig effect op de tarieven zodat deze minder stijgen dan de stijging van de totale opbrengst.

De tarieven voor 2020 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabellen.

Vastrecht	2020	2019
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
1-persoon	215,90	203,70
2-persoons	232,40	221,80
3-persoons of meer	253,10	243,10

Variabel	2020	2019
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
Laagbouw		
Per aanbieding restafval met een 140 liter restafval klike	4,05	3,00
Per aanbieding restafval met een 240 liter restafval klike	6,75	5,00
Hoogbouw		
Per aanbieding restafval met een zak van 60 liter	1,36	1,00
Per aanbieding restafval met een zak van 30 liter	0,68	0,50

In bepaalde hoogbouw (serviceflats) komt het ook voor dat de huishoudens niet zelfstandig het afval in de ondergrondse containers deponeren. Hierbij wordt alleen een vast bedrag aan afvalstoffenheffing in rekening gebracht. De tarieven voor de serviceflats bedragen dan:

Afvalstoffenheffing serviceflats	2020	2019
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
1-persoon	253,10	233,20
2-persoons	285,30	262,80
3-persoons of meer	308,30	284,10

Om de nieuwe tarieven te kunnen vergelijken met de huidige tarieven is er een aanname gemaakt van het aantal keer dat restafval wordt aangeboden. Dit is voor klike's gemiddeld 5,6 keer voor een één persoon-, 9,0 keer voor een twee persoons- en 11,7 keer voor een 3 of meer persoonshuishouden. Omgerekend komt dit uit op de volgende bedragen:

Afvalstoffenheffing	2020	2019	2018	2017
<i>Bedragen in euro's</i>				
Tarieven				
1-persoon	242,36	224,00	214,60	205,00
2-persoons	274,93	254,70	244,00	233,70
3-persoons of meer	308,38	285,80	273,70	262,40
Wijziging t.o.v. vorig jaar	8,0%	4,4%	4,5%	-/- 6,5%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de afvalstoffenheffing 2020 op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedragen € 3.865.000.

Onderstaand overzicht geeft het dekkingpercentage afvalstoffenheffing over 2020 weer.

Kosten c.q. toe te rekenen kosten en opbrengsten	2020
<i>Bedragen in € 1.000</i>	
<i>Afvalverwijdering en verwerking</i>	
Doorberekende salarissen en overig personele kosten	105
Afschrijvingen	125
Toegerekende rente	60
Directe lasten	3.032
Onttrekking uit de voorziening afval	-90
Overige inkomsten	-402
<i>Subtotaal</i>	<i>2.830</i>
Toe te rekenen overhead	135
BTW	595
Straatreiniging	160
Kwijtscheldingen	145
Totaal	3.865
Dekkingspercentage inkomsten	100,0%

Rioolheffing

Bij de bepaling van een kostendekkende rioolheffing gelden voor de kostprijsbepaling de volgende uitgangspunten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product 3D. Riolering en Water;
- 100% van de kwijtscheldingen over de Rioolheffing;
- 50% van de lasten van de straatreiniging;
- 100% van de perceptiekosten van de uitvoering van de bijbehorende belastingtaken;
- Toerekening overhead;
- BTW.

Op basis van 'Water stroomt' (vGRP+ 2016-2020) worden de tarieven voor de rioolheffing berekend. Hierbij is uitgegaan van 3,0% inflatie op basis van inflatiecijfer juli 2019 GWW vloeibaar en een extra stijging, conform vGRP+ 2016-2020, van 0,29% van de opbrengsten.

Daarnaast wordt uitgegaan van 100% kostendekkende tarieven waarbij de volledige BTW en overhead wordt toegerekend. Hierdoor neemt de rioolheffing toe met € 437.000.

Omdat de tarieven van niet-woningen zijn bevroren zullen de tarieven van woningen met 4,5% stijgen op de geïndexeerde opbrengst te kunnen realiseren.

De tarieven worden daarmee als volgt:

Tarieven rioolheffing	2020	2019	2018
<i>Bedragen in euro's</i>			
Woning			
Eigenaar, per aansluiting per jaar	113,08	98,51	94,29
Gebruiker, 1 persoon	71,23	62,13	59,47
Gebruiker, 2 personen	142,46	124,25	118,93
Gebruiker, 3 of meer personen	213,69	186,38	178,40
Niet-woning			
Eigenaar per aansluiting per jaar	353,38	353,38	353,38
Gebruiker, per 250 m ³ afgevoerd water	192,70	192,70	192,70
Stijging t.o.v. vorig jaar (eigenaar woningen)	14,8%	4,5%	2,1%
Stijging t.o.v. vorig jaar (gebruiker woningen)	14,7%	4,5%	2,1%

De geraamde opbrengsten voor de rioolheffingen 2020 op basis van bovengenoemde tarieven bedragen € 4.027.000.

Onderstaand overzicht geeft het dekkingspercentage van de inkomsten over 2020 weer.

Kosten c.q. toe te rekenen kosten en opbrengsten	2020
<i>Bedragen in € 1.000</i>	
Water en Riolering	
Doorberekende salarissen en overig personele kosten	324
Toegerekende tractie	19
Afschrijvingen	460
Toegerekende rente	300
Directe lasten	1.325
Investeringen direct ten laste van exploitatie	748
Onttrekking uit de voorziening riolering	-377
Overige inkomsten	-80
Subtotaal water en riolering	2.719
Toe te rekenen overhead	423
BTW (alleen over de lasten in exploitatie)	356
Kwijtscheldingen	72
Totaal water en riolering	3.570
Straatreiniging (50%)	
Doorberekende salarissen en overig personele kosten	72
Toegerekende tractie	32
Directe lasten	260
Subtotaal straatreiniging	364
Toe te rekenen overhead	93
BTW	0
Totaal straatreiniging	457

Kosten c.q. toe te reken kosten en opbrengsten <i>Bedragen in € 1.000</i>	2020
Totaal	4.027
Dekkingspercentage inkomsten	100,0%

Lastendruk per huishouden

Op basis van het voorgaande zijn berekeningen gemaakt van de ontwikkeling van de lastendruk voor

onze burgers. In onderstaand overzicht worden voorbeelden van twee varianten weergegeven, namelijk:

A. Van een gezin van 4 personen die eigenaar is van een woning met een WOZ waarde van € 316.600 in 2020 en € 290.500 in 2019 (gemiddelde gemeente Renkum);

B. Van een gezin van 3 personen die een woning huurt.

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij A. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2020	2019
Onroerend zaakbelasting, eigenaar	364,41	343,37
Afvalstoffenheffing	308,38	285,80
Rioolheffing	326,77	284,89
Totaal	999,56	916,09
Mutatie t.o.v. vorig jaar	9,35%	

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij B. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2020	2019
Afvalstoffenheffing	308,38	285,80
Rioolheffing	213,69	186,38
Totaal	522,07	472,18
Mutatie t.o.v. vorig jaar	10,57%	

Leges

Binnen de gemeente Renkum worden leges geïnd voor:

- de producten van burgerzaken (waaronder paspoorten, rijbewijzen, huwelijken);
- vergunningen (waaronder bouwvergunningen, gebruikersvergunningen, kapvergunningen, WABO);
- lijkbezorgingsrechten;
- marktgelden;
- overig.

In eerste instantie worden de leges verhoogd op basis van de algemene uitgangspunten voor de bepaling van de jaarlijkse tariefstelling.

Daarnaast worden de leges bepaald op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk gestreefd moet worden naar 100% kostendekking.

Huren en pachten

De huurcontracten worden verhoogd conform het ConsumentenPrijsIndexCijfer (CPI).

Voor 2020 wordt de volgende verhoging gehanteerd (juli 2019/juli 2018)= $106,90/104,40 = 1,0239$

Huren voor woningen worden verhoogd met het maximaal wettelijk %. Dit wordt ook toegepast bij de verhoging voor de sporttarieven.

Weilanden en landbouwgronden worden verhoogd op basis van pachtnormen besluit.

Kwijtscheldingen

- De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en retributies te verlenen.
- Kwijtschelding kan worden verleend voor Afvalstoffenheffing en Rioolheffing huishoudens.
- Er is sprake van zogenaamde automatische kwijtscheldingen en kwijtschelding op basis van aanvraag.
- De automatische kwijtschelding wordt verleend, wanneer de inwoner het voorgaande jaar ook kwijtschelding ontvangen heeft en er voldaan wordt aan de kwijtscheldingsnormen van de VNG.
- Elke inwoner die automatische kwijtschelding heeft, wordt in december opnieuw door het Inlichtingenbureau getoetst aan de hand van de criteria voor kwijtschelding.
- De aanvragen voor kwijtscheldingen worden beoordeeld op basis van de inkomens- en vermogensnormen van de VNG. Het Inlichtingenbureau voert hiervoor de automatische toets voor kwijtscheldingen uit.
- De kwijtschelding van Afvalstoffenheffing, Hondenbelasting en Rioolheffing worden verdisconteerd in de desbetreffende tarieven.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat de gemeente in de begroting en de jaarstukken moet aangeven:

- welke risico's er spelen;
- welke capaciteit (middelen) er beschikbaar is bij tegenvallers;
- wat het beleid is ten aanzien van de risico's, de capaciteit en de relatie tussen beide.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op ons weerstandsvermogen in 2020. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het beleid van onze gemeente. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit aan de orde. Daarna wordt ingegaan op de risico's waarvan sprake is binnen onze gemeente. Tot slot worden conclusies getrokken over het weerstandsvermogen.

Daarnaast zijn de op basis van het BBV en onze financiële verordening verplichte kengetallen opgenomen in deze paragraaf.

Beleid

De hoofdlijnen van ons beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Renkum, die op 28 juni 2017 door uw Raad is vastgesteld. De verdere uitwerking vindt jaarlijks plaats in de begroting.

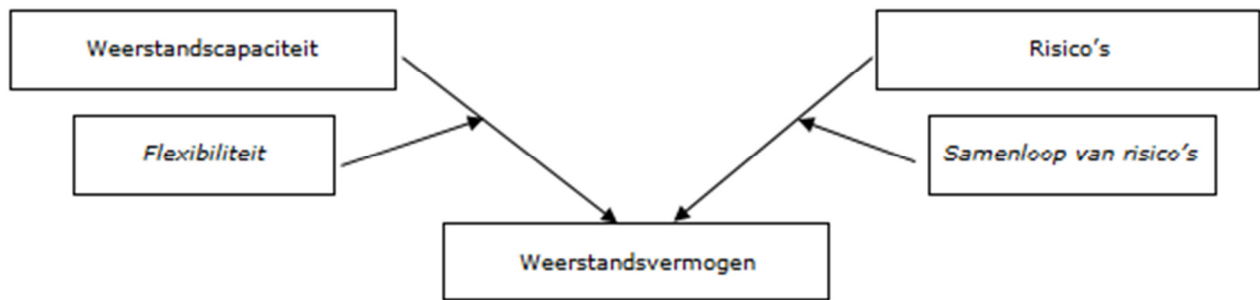
Risicomanagement is als een continu proces vormgegeven binnen de organisatie. Daarvoor is het risicomanagement ingebed binnen het beleidsvormingsproces en de planning- & controlcyclus. Het proces van risicomanagement omvat drie stappen: inventariseren, analyseren en beheersen. In hoofdlijnen zijn er vier mogelijkheden om risico's te beheersen, namelijk: elimineren, reduceren, overdragen of accepteren. Als een risico niet kan worden geëlimineerd, gereduceerd of overgedragen, dan wordt het risico geaccepteerd en zal de eventuele (financiële) schade middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Dit betekent overigens niet per definitie dat het risico niet beïnvloedbaar is en daarom maar geaccepteerd moet worden. Het betekent dat het risico op dit moment geaccepteerd wordt en niet op één of andere wijze is afgedekt.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Van belang is daarbij om vast te stellen in hoeverre tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder dat dit consequenties heeft voor het voorgenomen beleid in de (meerjaren)begroting.

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn twee factoren van belang, namelijk:

- de weerstandscapaciteit en
- de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

In schema kan dit als volgt worden weergegeven:

Het kan noodzakelijk zijn om de weerstandscapaciteit aan te vullen, bijvoorbeeld omdat er nieuwe risico's zijn ontdekt. Het tempo waarin dit gebeurt, is afhankelijk van de flexibiliteit van de (financiële) organisatie. Bepaalde kostenposten kunnen sneller worden omgebogen dan andere.

De samenloop van risico's heeft een dubbele inhoud. Enerzijds kan de samenloop van risico's ertoe leiden dat de weerstandscapaciteit 'op' raakt. Anderzijds kunnen kleine risico's, risico's die individueel niet van belang zijn, indien ze gelijktijdig of kort na elkaar zich voordoen, toch een risico voor de weerstandscapaciteit gaan vormen.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op onze weerstandscapaciteit. Vervolgens komen de risico's aan de orde. Tot slot zullen conclusies worden getrokken over het weerstandsvermogen van de gemeente en zal aanvullend worden ingegaan op enkele financiële kengetallen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt c.q. kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Daarbij worden incidentele en structurele weerstandscapaciteit onderscheiden.

Met het eerste wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau dat de gemeente haar burgers wil aanbieden.

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het bestaande beleid.

Onze weerstandscapaciteit voor de jaren 2019 tot en met 2023 is als volgt:

Weerstandscapaciteit <i>Bedragen x € 1.000</i>	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Structurele capaciteit						
Onbenutte belastingcapaciteit		2.023				2.023
Begrotingsruimte						0
Kostenreductie						0
Totaal structureel	0	2.023	0	0	0	2.023
Incidentele capaciteit						
Post onvoorzien		95	95	95	95	380
Weerstandsreserve	1.734					1.734
Restant reserve Sociaal domein	1.602					1.602
Stille reserves						0
Begrotingsruimte		383	114	385	434	1.316
Reservering accres sept.circulaire		306	432	251		989
Kostenreductie						0
Totaal incidenteel	3.336	784	641	731	529	6.021
Totaal weerstandscapaciteit	3.336	2.807	641	731	529	8.044

Risico's

Voor de inventarisatie van risico's zijn de risico's ingedeeld naar de programma's in de begroting. Niet alle risico's zijn daadwerkelijk risico's voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Risico's waarvoor reeds een voorziening, verzekering of bestemmingsreserve is gevormd, worden niet meegenomen in deze inventarisatie. Dit geldt ook voor risico's waarvoor reeds in de projectbegroting c.q. de kostencalculatie een post onvoorzien is opgenomen.

Van de risico's is beoordeeld:

- of het een incidenteel (I) of structureel (S) risico betreft;
- wat de kans is dat het risico zich voordoet op een schaal van 1 (zeer klein) tot 5 (zeer groot);
- wat het financiële gevolg van het risico is van een schaal van 1 (€ 0 - € 25.000) tot 5 (meer dan €250.000);
- de totale score door de kans te vermenigvuldiging met het financiële gevolg;
- hoe het risico zich geeft ontwikkeld na de vorige rapportage (gestegen +; gelijkgebleven =; gedaald -/-)
- met welk risicobedrag is gerekend voor 2020.

De belangrijkste risico's voor onze gemeente (met een score > 10) zijn weergegeven in de volgende tabel.

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2020
1	Wmo en jeugdwet	Vraag kan hoger liggen dan de verwachte zorgconsumptie. Taakstelling Sociaal domein kan niet worden gerealiseerd.	I	5	5	25	=	247.000
1	Inkomensvoorziening	Bij de vaststelling van het voorlopige macrobudget voor 2019 heeft het Rijk besloten ten gunste van gemeenten af te wijken van de CPB ramingen t.a.v. beleidseffecten. Het macrobudget was voor 2019 voorlopig hoger vastgesteld maar is eind april 2019 naar beneden bijgesteld op basis van conjunctuurinvloed en realisatie 2018. Voor Renkum betekende dit een daling van de voorlopige Rijksbijdrage van € 274.000. De verwachting is dat zowel de definitieve Rijksbijdrage 2019 en de voorlopige Rijksbijdrage 2020 een verdere daling laten zien. Hoe het macrobudget 2020 zich in de loop van het jaar gaat ontwikkelen hangt af van de landelijke realisatie over 2019, de economische verwachtingen en de ontwikkeling van de werkloosheid. De lasten van bijstand worden begroot op het toegekende rijksbudget plus het maximale eigen risico voor de gemeente. Vanaf 2019 bedraagt het drempelpercentage voor het eigen risico 7,5%. Voor zover het tekort de 7,5% overstijgt, kan de gemeente een vangnetuitkering bij het Rijk aanvragen. Een tekort tussen de 7,5% en 12,5% komt voor	I	2	5	10	+	82.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2020
		50% voor eigen risico van de gemeente. Dat deel van een tekort dat de 12,5% overstijgt komt volledig voor de vangnetuitkering in aanmerking. Daarnaast houden wij meerjaars rekening met een negatieve bestandsontwikkeling door een verwacht afvlakken van de huidige hoogconjunctuur vanaf 2020.						
2	Verkeer	(Economische) ontwikkelingen als groei van het aantal voertuigen per huishouden, vergrijzing in de dorpen, modernisering van het wagenpark en het aantrekken van de aannemersmarkt zetten de budgetten onder druk.	S	2	5	10	=	25.000
2	Afvalverwijdering en -verwerking	Kosten en opbrengsten zijn afhankelijk van de mate waarin inwoners afval scheiden. Daarnaast kunnen de verwerkingstarieven van sommige afvalstromen gedurende het kalenderjaar wijzigen. Wanneer dit afwijkt van de prognoses, komt dit ten laste / gunste van de voorziening.	S	5	4	20	+	150.000 tlv voorziening afvalstoffenheffing
2	Boombeheer	Verhoogd veiligheidsrisico en schade door achterstallig onderhoud, risico van takbreuk door boomziektes. <i>Geld beschikbaar vanuit reserve.</i>	I	5	5	25	-/-	0
2	Openbare verlichting	Additionele inkomsten zorgen voor een kostendekkende businesscase. Deze inkomsten zijn ingeschat op basis van reële aannamen en terughoudende berekeningen. Echter het blijft niet geheel te voorspellen welke effecten toekomstige ontwikkelingen daadwerkelijk hebben op de	S	2	5	10	=	0 (risico ontstaat vanaf 2024)

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2020
		hoeveelheid additionele inkomsten.						
2	Land-schap	Bestrijding invasieve exoten als Japanse Duizendknoop, Reuzenbereklaauw en plaagsoorten als eikenprocessierups.	I	5	4	20	=	158.000
3	Uit-kering WGA	Eigen risico over WGA uitkering en re-integratie van personeel.	I	3	5	15	=	125.000
3	AVG	Boete vanwege het niet naleven van wettelijke verplichtingen in het kader van de algemene verordening gegevensbescherming	I	3	5	15	=	250.000
3	Con-nectie	Risico dat taken niet worden uitgevoerd binnen het beschikbare budget.	I	2	5	10	-/-	0
3	Ge-meente lijke ge-bouwe n	Onderhoud niet-kernareaal is niet ingecalculeerd in verband met voornemen tot verkoop. Renovatie kernareaal wordt per object aangevraagd.	I	5	5	25	+	225.000
3	Taak-stel-lingen	Risico dat taakstelling niet tijdig worden gerealiseerd	I	3	5	15	+	125.000
F	Alge-mene uit-kering	Omvang van de algemene uitkering is gekoppeld aan de uitgaven binnen de rijksbegroting. Risico dat gemeentelijke uitgaven daar niet mee in de pas lopen. Risico van een uitname uit het gemeentefonds voor stijgende declaraties binnen het Btw-compensatiefonds. Risico dat extra middelen voor jeugd niet structureel worden toegekend.	I	3	5	15	+	350.000
F	Loon-en prijs-stij-gingen	Risico dat gereserveerd bedrag voor loon- en prijsstijgingen uit algemene uitkering en belastingen voor 2020 onvoldoende is om inflatie te compenseren.	I	3	5	15	+	203.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2020
F	Verruiming Btw-sportvrijstelling	Risico dat het btw-effect voor de gemeente hoger ligt dan de compensatie vanuit het rijk.	S	2	5	10	=	30.000

Het totaal van de risicobedragen per programma is als volgt becijferd.

Risico's Bedragen x € 1.000	2019 Inc	2019 Str	2020 Inc	2020 Str	2021 Inc	2021 Str	2022 Inc	2022 Str	2023 Inc	2023 Str
Samenleving	236	0	428	45	658	0	840	0	989	0
Omgeving	49	0	306	78	34	0	34	0	34	0
Organisatie	5	0	639	0	71	0	82	0	148	0
Financiën	34	0	405	244	412	0	242	221	12	0
Totaal	323	0	1.778	367	1.175	0	1.197	221	1.182	0

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen kan in twee soorten worden verdeeld, te weten:

- *Statisch weerstandsvermogen*: de mate waarin tegenvallers in het begrotingsjaar zelf opgevangen kunnen worden, zonder dat de gemeente haar beleid moet aanpassen.
- *Dynamisch weerstandsvermogen*: de mate waarin tegenvallers gedurende meerdere begrotingsjaren kunnen worden opgevangen, zonder dat dit consequenties heeft voor de realisatie van het beleid.

Het in kaart brengen van het statisch en dynamisch weerstandsvermogen geeft de gemeente inzicht in hoeverre ze in staat is om risico's op te vangen in het huidige jaar en komende jaren. Met dit inzicht kan de gemeente tijdig maatregelen treffen om problemen te voorkomen.

Het weerstandsvermogen is niet uit te drukken in een bedrag. Het betreft een kwantificering van de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's. Wij berekenen het statisch en het dynamisch weerstandsvermogen als volgt:

$$\text{Statisch weerstandsvermogen} = \frac{(\text{Incidentele weerstandscapaciteit jaar } t \text{ t/m } t+4)}{((\text{Inc. risico's jaar } t \text{ t/m } t+4) + (\text{str. risico's jaar } t))} \times 100 \%$$

$$\text{Dynamisch weerstandsvermogen} = \frac{(\text{Structurele weerstandscapaciteit jaar } t+1 \text{ t/m } t+4)}{(\text{Structurele risico's jaar } t+1 \text{ t/m } t+4)} \times 100\%$$

Aan het weerstandsvermogen geven we de volgende kwalificaties:

Weerstandsvermogen	Beoordeling
> 100 %	Uitstekend
80 % - 100 %	Ruim voldoende
60 % - 80 %	Voldoende
40 % - 60 %	Matig
< 40 %	Slecht

Op basis van het coalitieakkoord streven wij naar een statisch en dynamisch weerstandsvermogen van 100%.

Het statisch en dynamisch weerstandsvermogen van onze gemeente kan op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten als volgt worden vastgesteld.

Statisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van incidentele weerstandscapaciteit	
Incidentele risico's 2019 t/m 2023	5.654
Structurele risico's 2019 en 2020	367
Totaal	6.021
Aanwezige incidentele weerstandscapaciteit 2019 t/m 2023	6.021
Percentage	100 %

Dynamisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van structurele weerstandscapaciteit	
Structurele risico's 2019 t/m 2023	588
Totaal	588
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit 2019 t/m 2023	2.023
Percentage	344 %

De conclusie luidt dat het statisch en het dynamisch weerstandsvermogen uitstekend zijn. Om dit te bereiken is van het verwachte saldo van de reserve Sociaal domein € 1.602.000 ingezet ten behoeve van het weerstandsvermogen. Op basis van de Najaarsnota 2019 verwachten we een saldo in deze reserve van € 2.536.000. Het resterende bedrag kan bij de Jaarstukken 2019 vrijvallen ten gunste van de vrije algemene reserve.

Ten opzichte van de inventarisatie van het weerstandsvermogen in de Jaarstukken 2018 is een stijging van de incidentele risico's en een daling van de structurele risico's zichtbaar. In deze begroting leggen we onder de "geld vragende voorstellen" een aantal maatregelen aan u voor, waarmee we de basis op orde brengen. Hierdoor nemen de structurele risico's aanzienlijk af. Daar staat tegenover dat we bij het dekkingsplan ingrijpende maatregelen treffen om te komen tot een blijvend sluitende en stabiele begroting. Deze maatregelen gaan op een aantal gebieden gepaard met incidentele risico's, waardoor deze stijgen ten opzichte van de vorige inventarisatie. Gedurende de periode dat deze maatregelen nog niet zijn geëffectueerd, stellen wij voor om het weerstandsvermogen te handhaven op 100 %.

Financiële kengetallen

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is het verplicht een aantal financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Het betreft de volgende kengetallen:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- kengetal grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De uitkomst van deze kengetallen voor onze gemeente is weergegeven in de volgende tabel.

Financiële kengetallen	Rek. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Netto schuldquote	34%	35%	45%	49%	54%	53%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	28%	29%	39%	43%	48%	48%
Solvabiliteitsratio	27%	27%	22%	19%	19%	19%
Grondexploitatie	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	1%	0%	-5%	1%	1%	2%
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde voorgaand jaar	116%	127%	135%	nb	nb	nb

Beoordeling ontwikkeling kengetallen

De netto schuldquote laat door de jaren heen een stijging zien. Dit laat zich verklaren door grote investeringen in scholen, wegen en riolering waarvoor externe financiering wordt aangetrokken. Gezien de huidige rente vormt de bijbehorende rentelast een relatief beperkt onderdeel van de gemeentelijke uitgaven.

De solvabiliteitsratio, oftewel het eigen vermogen in verhouding tot het balanstotaal laat een daling zien. Ook dit heeft te maken met de eerder genoemde investeringen.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Het aantal lopende projecten, en daarmee ook de resterende grondwaarde, is beperkt.

De structurele exploitatieruimte is beperkt. Voor 2020 is het structurele begrotingssaldo negatief doordat we de reserve bedrijventerreinen inzetten om te komen tot een sluitende begroting.

De woonlasten liggen hoger dan het landelijke en het Gelderse gemiddelde.

De provincie Gelderland gaat voor de beoordeling van de gemeentelijke begroting uit van een categorisering van de kengetallen. Zij nemen de netto schuldquote niet mee in hun oordeel. De omvang van het weerstandsvermogen wordt daarentegen wel meegenomen in het oordeel. De categorieën, zijn opgenomen in de volgende tabel. De score van Renkum voor 2020 is vetgedrukt weergegeven.

Kengetallen	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 - 50 %	< 20 %
Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
Structurele exploitatieruimte	Begr. en MJB > 0 %	Begr. of MJB > 0 %	Begr. en MJB < 0 %
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde voorgaand jaar	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %
Weerstandsvermogen	> 100 %	80 - 100 %	< 80 %

De intentie is dat gemeenten zelf normen vaststellen en hierop gaan sturen. Hoe de kengetallen in relatie tot de financiële positie moeten worden beoordeeld is daarmee ook aan de gemeente zelf. Voor de bepaling van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijft het reëel en structureel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting het bepalende criterium.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

- Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt.
- In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen gegeven.
- Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden voor. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemoeid. Een goed overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.
- Het beleid van de gemeente Renkum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in onderstaande tabel.

Nota	Vaststelling
Beleidsnota Wegbeheer Renkum 2012-2017	Raad d.d. 21 december 2011. Nieuwe beleidsnota is onderhanden.
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan + "Water Stroomt 2016 - 2020	16 december 2015
Raadsbesluit met hierin opgenomen: <ul style="list-style-type: none"> • Criteria voor het vaststellen van kernareaal; • De definities voor onderhoud en renovatie; • Het geactualiseerde MOP inclusief financiële onderbouwing • Opnieuw instellen voorziening groot onderhoud gebouwen • Een bedrag van € 424.831 uit de reserve groot onderhoud gebouwen onttrekken en storten in de voorziening groot onderhoud gebouwen • Handhaven van de reserve groot onderhoud. 	Raadsbesluit 2013
Groenstructuurplan "Structuur in het groen, slim verbinden" 2017-2027. Kaders van het groenbeheerplan zijn hierin opgenomen.	Vastgesteld eind 2016
Bosbeleidsplan 2018 - 2028	Vastgesteld 2017
Bomenverordening gemeente Renkum 2017	Vastgesteld eind 2016
Beleidsnota openbare verlichting 2006-2015	Deze nota wordt opgenomen in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte. Dit is wel afhankelijk van de vaststelling van nieuwe landelijke richtlijnen.

Voor de eerste drie plannen gaat het om groot onderhoud dat loopt via een onderhoudsvoorziening/ -reserve. Voor de realisatie van de overige genoemde plannen zijn jaarlijks middelen opgenomen binnen de begroting.

Onderhoud wegen

Inleiding

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting wegen verantwoord te beheren en te onderhouden. Zij is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade, die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de verharding.

Kengetallen

Totale oppervlakte van verhardingen in het beheer van de gemeente	ca. 1.630.000 m ²
Binnen de bebouwde kom (ca. 82%)	ca. 1.340.000 m ²
Buiten de bebouwde kom (ca. 18%)	ca. 290.000 m ²

Beleidsnota Wegbeheer Renkum (BWR)

Er wordt een nieuw beleidsplan Wegen opgesteld. De vaststelling van dit beleidsstuk is beoogd voor 2020.

Integrale projectaanpak

Integrale projecten worden conform het projectmatig werken opgezet en komen zoveel mogelijk tot stand door 'werk met werk maken'. Om integrale kansen op de diverse domeinen inzichtelijk te maken wordt gewerkt aan een meerjarenonderhoudsplanung voor wegen.

Onderhoudsniveau

In de Actualisatienota 2015-2017 is vastgelegd dat onderhoud wordt uitgevoerd op een gecombineerd kwaliteitsniveau B/C conform de CROW (landelijk erkend instituut voor normen en richtlijnen). De belangrijkste ontsluitingswegen en fietspaden worden op niveau B en de overige worden op niveau C onderhouden.

Met het vaststellen van de nieuwe beleidsnota in 2020 wordt het onderhoudsniveau opnieuw door u vastgesteld.

Reserve wegenonderhoud

De reserve heeft tot doel de budgetten ten behoeve van de onderhoudsplanung beschikbaar te houden. Tot 2020 waren wij vanwege het budget genoodzaakt een *budget*begroting toe te passen, waarbij bij het bepalen van de planning wordt uitgegaan van het beschikbare budget.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

- De weginspectie van 2018 markeerde dat er noodzaak was om van koers te veranderen. Veel straten die uit de inspectie als onvoldoende komen (22%), konden niet worden aangepakt met het structurele wegonderhoudsbudget. Voor wegenonderhoud is in 2020 nog een extra bedrag beschikbaar van totaal €750.000. Dit bedrag wordt gebruikt om een gedeelte van de achterstanden weg te werken.
- De raad maakt financiële ruimte vrij om de achterstanden in te lopen, in 2020 wordt een rehabilitatieplan opgesteld om de achterstanden planmatig in te halen. Niet alle wegen kunnen gelijktijdig aangepakt worden vanwege de bereikbaarheid van de kernen. Voor de doorgaande wegen vindt afstemming plaats in de regio vanwege het gebruik van elkaars omleidingsroutes.

Inflatie

Om het bedrag van de budgetbegroting op het gewenste prijspeil van het betreffende boekjaar te krijgen, wordt een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiepercentages worden ontleend aan de CROW indexen (Risicoregeling GWW 1995).

Wat gaan we doen in 2020?

- Aan de hand van de uitkomst van de wegininspecties 2018 en het beschikbare budget onderhoud uitvoeren.
- Rehabilitatie en reconstructies
- Areaalbeperking vanuit projecten
- Afsluiten onverharde wegen
- Vaststellen nieuw beleidsplan wegen
- Onderzoeken of er financiële voordelen mogelijk zijn.

Openbare verlichting

Inleiding

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting openbare verlichting verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting. Deze aansprakelijkheid heeft alleen betrekking op de verkeersveiligheid en laat de sociale veiligheid buiten beschouwing.

Kengetallen

Lichtmasten	Circa 5.830 stuks
Armaturen	circa 6.150 stuks
LED armaturen	639 stuks

Onderhoudsniveau

Het onderhoud is gericht op het duurzaam in stand houden van het bestaande areaal. Tevens is het beheer gericht op het tegengaan van kapitaalsvernietiging.

Grootschalige vervangingen

Een groot deel van het verlichtingsareaal is afgeschreven. Door het afronden van de innovatieve aanbesteding gaan we de komende 3 jaar een heel groot deel van het areaal vernieuwen. Daarnaast worden alle armaturen voorzien van slimme controllers.

Beleidsnota

Het beleid over de openbare verlichting is sterk verouderd. In 2015 is er voor gekozen om eerst een aanbesteding uit te voeren. Nu de aanbesteding is afgerond en er nieuwe richtlijnen zijn, wordt er een nieuwe beleidsnota opgesteld. De beoogde vaststelling van de nieuwe beleidsnota is 2020.

Wat gaan we doen in 2020?

- Het vervangen van een groot deel van de openbare verlichting
- Smart City Renkum verder vorm geven

Riolering

Beleidsnota: Gemeentelijk rioleringsplan: Water stroomt (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan+ of vGRP+)

Van 2016 t/m 2020 is Water stroomt van kracht. In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de watertaken in relatie tot de bescherming

van de bodem- en waterkwaliteit. De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast.

Volgens de huidige wetgeving, vastgelegd in de Waterwet en de wet Milieubeheer, is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen om de ambities uit Water stroomt (vGRP+) vorm te geven zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulieren dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt en dat inwoners weten waar ze met grondwater vragen terecht kunnen. De kosten van deze maatregelen worden betaald uit de rioolheffing (Gemeentewet).

Kengetallen

De riolering binnen de gemeente Renkum bestaat uit:

Vrijvervalriolering	circa 172 km
Druk- en persleidingen	circa 24 km
Pompunits voor drukriolering	75 stuks
Rioolgemalen	13 (waarvan 3 hoofdgemalen)
In de riolering is meetapparatuur opgenomen conform het meetplan (42 locaties).	42
Peilbuizen voor het grondwatermeetnet	19
Locaties met voorzieningen voor opvang, berging, geleiding en infiltratie van hemelwater	Ca. 400 locaties
Waar wegen waterlopen passeren, zijn duikers of bruggen aangelegd. Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen:	Circa 50

De gegevens van de riolering zijn opgeslagen in een rioleringsbeheersysteem. De toestand van de riolering wordt bewaakt door middel van inspecties met een videocamera.

Onderhoudsniveau

Er is gekozen voor de ambitieniveaus 'minimaal' voor grondwater, 'integraal' voor oppervlaktewater en afvalwater en 'toekomstgericht' voor hemelwater, omdat deze ambities uitgaan van de wettelijke kaders, de fysieke omstandigheden in Renkum en de wensen van bijvoorbeeld het college zoals vastgelegd in het coalitieakkoord 2014-2018. Bovendien sluiten deze ambities aan bij de lijn die in het verleden door de gemeente is gevolgd.

Beheer

- Het beheer van het rioolstelsel wordt door de gemeente gedaan. Werkzaamheden worden veelal uitbesteed.
- Het beheer van de waterlopen zoals de beken en sprengen is in handen van Waterschap Vallei & Veluwe. In overleg met de gemeente is een beheer- en onderhoudsplan opgesteld.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de duikers in wegen en bruggen over deze waterlopen, als dit gemeentelijke wegen betreft. Groot onderhoud en vervanging van duikers en bruggen

wordt uitgevoerd naar aanleiding van wegonderhoud. Er is financieel rekening gehouden met het (indien nodig) vervangen van duikers en bruggen in het vGRP+.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Door de vele wortel-ingroei in het riool is er een hoog risico voor wat betreft verstoppingen. Hiervoor is budget gereserveerd in Water Stroomt.

Voorzieningen

1) Voorziening GRP

Deze voorziening wordt ingezet om het vGRP+ te kunnen realiseren en de daarmee gepaard gaande kosten te egaliseren. Het gaat hierbij om de jaarlijkse terugkerende lasten van beheer, klein onderhoud, energie, schoonhouden, administratie, verzekering etc., groot onderhoud, vervangingen en kapitaallasten van geactiveerde investeringen.

Deze voorziening wordt onder andere gebruikt om bijvoorbeeld uitgesteld schoonmaakonderhoud alsnog uit te kunnen voeren in een volgend begrotingsjaar, het 'direct afboeken' van spaarbedragen ten gunste van een vervangingsinvestering en nog niet uitgevoerd groot onderhoud.

2) Voorziening rioolheffing

Elk jaar ontstaan voor- of nadelen op de exploitatiebudgetten als gevolg van onder andere aanbestedings- en efficiencyresultaten. Deze resultaten worden in de voorziening rioolheffing gemuteerd. Op deze wijze worden deze resultaten op transparante wijze vastgelegd. Uw raad kan besluiten de gelden in deze voorziening aan de inwoners terug te geven via de Rioolheffing.

Voor meer informatie inzake de Rioolheffing verwijzen we u naar de paragraaf Lokale heffingen.

Samenwerking

Met de waterpartners vindt overleg plaats over:

- De samenwerking en optimalisatie van de afvalwaterketen.
- Het gezamenlijk beheren van de meetnetten en verbeteren van de analyse van de meetgegevens.
- Het ontwikkelen van een visie op de afvalwaterketen in samenwerking met de partners van het Platform Water.
- Klimaatverandering: de klimaatadaptatie-thema's (wateroverlast, hittestress, droogte, veiligheid) worden gevolgd. Op dit moment richt de actie zich op de wijze waarop er moet worden omgegaan met het voorkomen en oplossen van wateroverlast.
- De financiering van watertaken.

De, op gemeentelijk niveau, nader uit te werken maatregelen zijn in financiële zin meegenomen in Water stroomt (vGRP+). Uitzondering hierop is klimaatadaptatie: te nemen maatregelen worden in eerste instantie geïntegreerd in reguliere maatregelen en budgetten. Door op deze manier te werk te gaan worden hier geen aparte uitvoeringskosten verwacht.

Wat gaan we doen in 2020?

- Vervanging en re-linen gemengde/ vuilwaterriolering conform uitvoeringsprogramma van het vGRP+ (onder voorbehoud Dankmeijerweg te Renkum), zoveel mogelijk gecombineerd met opgaven vanuit 'wegen' en 'groen'.
- Meerjarig onderhoud van 85 pompen en gemalen (periode 2013 - 2023).

- Een nieuw kostendekkingsplan opstellen voor de periode 2021-2026 (ivm rioolheffing) en strategische keuzen rond water en riolering vastleggen in Omgevingsvisie / Omgevingsprogramma
- Deelreparaties conform uitvoeringsprogramma op diverse locaties binnen de gemeente.

Groen

Inleiding

- De gemeente draagt als eigenaar zorg voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen.
- Het beleid en de bijbehorende maatregelen zijn vastgelegd in het Groenstructuurplan.
- Het regulier onderhoud en beheer wordt uitgevoerd volgens bestekken. Hierin staan de uit te voeren werkzaamheden met het bijbehorende areaal en het te behalen onderhoudsniveau vermeld. De bestekken worden jaarlijks afgestemd op het beschikbare budget en worden uitgevoerd door (onder)aannemers en het eigen Onderhouds- en Serviceteam.

Kengetallen

Beheercategorie	Oppervlakte m2.	Aantal stuks
Bomen: Straat en laanbomen		26.000
Bomen: visueel onderhoud		1.618
Bosjes	120.765	
Bosplantsoen	167.960	
Hagen	26.508	
Heesters	122.133	
Vaste planten	816	
Gazon	418.116	
Ruw gras	139.338	
Bloemrijk grasland	172.133	
Graskeien	1.435	
Speelondergronden	8.413	

Wat gaan we doen in 2020?

De kwaliteit van de regulier uitgevoerde werkzaamheden leggen wij vast door interne en externe schouwen. Dit meetinstrument wordt gebruikt voor het monitoren van de kwaliteit van de uitvoering van de werkzaamheden en het behaalde resultaat. Daarnaast wordt het instrument ook gebruikt om aan u te verantwoorden wat de stand van zaken is met betrekking tot het kapitaalgoed Groen.

Financiële middelen

Binnen de meerjaren(exploitatie)begroting is budget beschikbaar voor groenonderhoud ('bos en landschap' en 'groenonderhoud').

Gebouwen

Dit onderdeel gaat om het beheer en onderhoud van de algemene vastgoedobjecten, die niet zijn toegekend aan een ander begrotingsonderdeel.

Beleidsnota Beheer Gemeentelijke Accommodaties (BGA) wordt vastgoedplan

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen vindt plaats op basis van de Beleidsnota Beheer Gemeentelijke Accommodaties (BGA). Onderdeel van deze beleidsnota is het meerjarenonderhoudsplan (MOP) waarin de planning van de onderhoudswerkzaamheden voor een periode van tien jaar is opgenomen. Jaarlijks wordt de MOP bijgewerkt aan de hand van de werkelijke toestand van de gebouwen.

Deze beleidsnota wordt in 2020 vervangen door het nog vast te stellen Vastgoedplan dat bestaat uit een beleids- en uitvoeringsdeel voorzien van de te treffen maatregelen per gebouw.

Overigens gaat het op te stellen Vastgoedplan gelden voor alle gemeentelijke gebouwen, dus ook die vallen onder de overige begrotingsposten. Financieel en qua maatschappelijk nut vallen die gebouwen echter onder de betreffende begrotingspost.

Onderhoudsniveau

Het onderhoudsniveau dat is vastgelegd in het BGA is sober en doelmatig (gemiddeld "redelijk" conditieniveau).

Inflatie

Om het bedrag in de reserve (voorziening) groot onderhoud op het gewenste prijspeil te houden, wordt zowel over de inhoud van de reserve (voorziening) als op de storting in de reserve (voorziening) een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiecijfers worden ontleend aan de prijsindexcijfers bouwkosten nieuwbouwwoningen van het CBS.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

De gebouwen in het niet-kernareaal bevatten over het algemeen uitgesteld onderhoud. Deze gebouwen worden door de gemeente van de hand gedaan.

Onderhoud

Sportaccommodaties

Het onderhoud van de gebouwen op de sportaccommodaties die niet verzelfstandigd c.q. geprivatiseerd zijn, vindt op dezelfde manier plaats als het onderhoud van de andere gemeentelijke gebouwen. De velden en overige voorzieningen op de kernsportparken Wilhelmina en De Bilderberg worden door ons onderhouden op het kwaliteitsniveau redelijk. Samen met de betrokken partijen wordt onderzocht of overdracht van het beheer en onderhoud van de kernsportparken haalbaar en wenselijk is. Elke drie jaar wordt door een onafhankelijke partij de kwaliteit van alle natuurgrasvelden beoordeeld.

Schoolgebouwen

De gemeente Renkum is niet meer verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen. Het rijk heeft dit vanaf 1 januari 2015 aan de schoolbesturen gedecentraliseerd. Het huidige IHP loopt tot 2020. In 2020 wordt een start gemaakt om te komen tot een nieuw IHP. Dit gebeurt in samenwerking met de schoolbesturen.

Overige bouwwerken

Gedenktekens, beelden, hekwerken, afscheidingen en grenspalen, zijn geen onderdeel van het kernareaal. In de voorziening gemeentelijke gebouwen is hier dan ook geen rekening mee gehouden. Deze objecten zijn grotendeels geïnventariseerd, maar de verschillende vormen van regulier onderhoud zijn niet inzichtelijk. Het onderhoud hiervan wordt meegenomen in het dagelijks onderhoud. Als blijkt dat iets onderhoud nodig heeft, wordt dit uitgevoerd. In 2020 wordt een start gemaakt om het onderhoud per productgroep en materiaal te categoriseren. Dit wordt opgenomen in een structureel onderhoudsplan waarin de onderhoud cyclus en kosten zichtbaar worden. Op basis van dit plan kunnen gerichte keuzes worden gemaakt.

Verhuur en verkoop van gronden en gebouwen

De gemeente heeft kavels in bezit die worden verhuurd. Kavels of stroken die niet om een (maatschappelijke) reden in ons bezit moeten zijn worden afgestoten. Dit geldt ook voor gebouwen. Onze gebouwen, waaronder gymzalen en de sporthal Doorwerth worden (buiten de schooltijden) verhuurd aan diverse gebruikers. Soms voor incidenteel gebruik, veelal op grond van jaarcontracten. Gebouwen die niet langer nodig zijn (niet-kernareaal) worden verkocht of de terreinen ontwikkeld.

Wat gaan we doen in 2020?

- **Opstellen van het Vastgoedplan** In het eerste kwartaal 2020 wordt het Vastgoedplan vastgesteld. Een onderdeel van het Vastgoedplan is voor elk gebouw dat als kernareaal is bestempeld een Duurzaam Meerjaren Onderhoud Plan (DMJOP) op te stellen.
- **Vastgoed registratie** We gaan de diverse gegevens over ons vastgoed verder registreren. Met deze informatie worden analyses gedaan die helpen bij het maken van vastgoedkeuzes door.
- **Beheer en onderhoud, verhuur en verkoop** Waar een (deel van een) gebouw niet nodig is voor eigen gebruik wordt dit verhuurd tegen marktconforme voorwaarden. Beheer van gronden gemeente Renkum gebeurt op verschillende wijzen: verhuur, pacht, erfpacht en opstal. Wanneer duidelijk is dat de gemeente de grond zelf niet nodig heeft, nu of op termijn, wordt deze verkocht. Uit de opgestelde DMJOP's wordt een jaarplan gemaakt voor alle gebouwen die dat jaar onderhoud nodig hebben. Het dagelijks onderhoud bestaat voor een groot deel uit preventief- en storingsonderhoud.
- **Voorziening gemeentelijke gebouwen** Op basis van het onderhoudsplan 2013 wordt jaarlijks een bedrag van € 319.000 in de voorziening gestort. Deze voorziening wordt gebruikt voor planmatig onderhoud voor instandhouding van gebouwen die behoren tot het kernareaal. Het nieuwe DMJOP wordt onderdeel van het vastgoedplan. Bekeken wordt of de voorziening gemeentelijke gebouwen de komende jaren toereikend is. De huidige voorziening van gemeentelijke gebouwen wordt herzien aan de hand van de nieuwe DMJOP; ontwikkelingen in de markt worden hierbij betrokken.

Reserve gebouwen

Per 31 december 2018 zit er nog een bedrag van € 946.000 in de reserve gebouwen. Daarnaast is er een reserve voor structurele afschrijvings- en rentelasten van een aantal investeringen aan gebouwen. Dit betreft investeringen voor het Concertzaal en het sluitplan van het gemeentehuis. Stand van deze reserve bedraagt per 31 december 2018 € 426.000.

4. Financiering

Inleiding

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is vastgesteld hoe decentrale overheden om moeten gaan met hun financierings- of treasuryfunctie. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als: *"het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's"*.

De gemeente Renkum heeft de kaders voor het financieringsbeleid vastgelegd in de "Financiële verordening gemeente Renkum". In de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening komen de specifieke voornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van financiering aan de orde.

In deze financieringsparagraaf gaan we in op de uitvoering van het treasurybeleid in 2020. Daarbij zijn allereerst de algemene ontwikkelingen die de financieringsfunctie beïnvloeden weergegeven. Vervolgens wordt kort ingegaan op het treasurybeheer in 2020. Tot slot komt het rentebeleid aan de orde.

Ontwikkelingen

Eén van de belangrijkste externe ontwikkelingen waarmee rekening gehouden moet worden is de renteontwikkeling. We kijken daarbij naar de korte rente (looptijd < 1 jaar) en de lange rente (looptijd > 1 jaar).

De 3-maandsrente bedroeg begin 2019 -0,31 %. In 2019 is dit percentage vrijwel stabiel gebleven en noteerde -0,38 % in augustus. De 10-jaarsrente noteerde begin 2019 0,77 %. In augustus ligt deze rente op 0,07%.

De verwachting van de grote banken is dat de korte termijn rente het komende jaar nog iets zal dalen naar -0,42 %. Voor de lange termijn rente verwachten zij een lichte stijging naar 0,24 %. In de meerjarenbegroting rekenen we voor de rente over het financieringstekort met 0,5 % voor 2020, 1,0 % voor 2021, waarna we dit jaarlijks met 0,5 % laten oplopen tot 2,0 % met ingang van 2023. De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is op basis van de verwachte rentekosten vastgesteld op 2,25 % voor 2020.

Treasurybeheer

Treasurybeleid gemeente Renkum

De doelstelling van ons treasurybeleid is op hoofdlijnen het blijvend toegang houden tot financiële markten tegen acceptabele condities, zonder ongewenste risico's en tegen minimale kosten. Daarnaast willen we renteresultaten optimaliseren, een goede financiële infrastructuur opzetten en onderhouden en adequate informatiestromen realiseren.

Het realiseren van deze doelstellingen heeft continu de aandacht. Hiervoor is het nodig maatregelen te treffen op het gebied van risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Het renterisico van een gemeente is te verdelen in renterisico over vlottende schuld (looptijd < 1 jaar) en renterisico over vaste schuld (looptijd > 1 jaar).

Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de omvang van de begroting per 1 januari. In tabel A vindt voor 2020 de toetsing aan de kasgeldlimiet voor de gemeente Renkum plaats. Wij gaan er vanuit dat wij in 2019, 2020 en 2021 een langlopende lening moeten afsluiten voor respectievelijk € 2.500.000, € 5.000.000 en € 5.000.000. Wij verwachten daarmee dat wij in 2020 kunnen voldoen aan de kasgeldlimiet.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Omvang begroting 1-1-2020 (=grondslag)	82.545			
(1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,5 %			
- in bedrag	7.016			
(2) Omvang vlottende schuld	1.528	1.711	1.894	2.077
- opgenomen gelden < 1 jaar	1.528	1.711	1.894	2.077
- schuld in rekening-courant				
- gestorte gelden door derden < 1 jaar				
- overige geldleningen (niet vaste schuld)				
(3) Vlottende middelen				
- contante gelden in kas				
- tegoeden in rekening-courant				
- overige uitstaande gelden < 1 jaar				
Toets kasgeldlimiet				
(4) Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	1.528	1.711	1.894	2.077
Toegestane kasgeldlimiet (1)	7.016	7.016	7.016	7.016
Ruimte (1) – (4)	5.488	5.305	5.122	4.939

Tabel A Kasgeldlimiet

Het renterisico over vaste schuld wordt gezien in relatie tot de renterisiconorm. Deze norm geeft de maximaal toegestane omvang van dat deel van de vaste schuld waarover renterisico wordt gelopen weer. De norm houdt in dat we maximaal over 20 % van het begrotingstotaal renterisico mogen lopen. De raming van de ruimte/overschrijding voor de jaren 2020 tot en met 2023 is weergegeven in tabel B.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2020	2021	2022	2023
(1) Renteherzieningen				
(2) Aflossingen	2.316	2.827	3.170	2.882
(3) Renterisico (1+2)	2.316	2.827	3.170	2.882
(4) Renterisiconorm	16.509	16.509	16.509	16.509
(5a) Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	14.193	13.682	13.339	13.627
(5b) Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)				
Berekening renterisiconorm				
(4a) Begrotingstotaal 2020	82.545			
(4b) Vastgesteld percentage	20%			
(4) Renterisiconorm (4a x 4b)	16.509			

Tabel B Renterisiconorm

Kredietrisicobeheer

In tabel C vindt u een overzicht van de door de gemeente Renkum verstrekte gelden, gegroepeerd per risicogroep. De groepen zijn (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Risicogroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Met/zonder (hyp.) zekerheid	Restant schuld per 1-1-2019
Gemeenten/provincies	zonder	
Overheidsbanken	zonder	
Financiële instellingen (A en hoger)	zonder	3.293
Overige toegestane instellingen	met en zonder	2.587
Totaal		5.880

Tabel C Kredietrisico op verstrekte gelden

Gemeentefinanciering

Financiering

De leningenportefeuille per 31 december 2019 (excl. nieuw af te sluiten leningen) is weergegeven in tabel D. De mutaties in 2020 en de invloed hiervan op de gemiddelde rente is terug te vinden in tabel E.

Leningnummer	Oorspr. bedrag	Aanvang	Einde looptijd	Rente	Aflossing 2019	Restant 31-12-2019
40106846	3.000	2011	2021	2,85 %	300	600
40107281	3.000	2012	2022	2,63 %	300	900
40.109.666	5.000	2015	2025	0,56 %	500	3.000
Lening optisport	728	2015	2029	4,96 %	52	520
Lening prv Noord Brabant	8.000	2018	2038	1,35 %	400	7.600
Nieuw	2.500	2019	2039	nb	0	2.500
Totaal					1.552	15.120
Projectlening Mfc Doelum	5.830	2014	2034	2,87 %	233	5.151
Projectlening Mfc Doelum	9.370	2014	2054	3,22 %	126	9.004
Projectlening scholen Renkum	5.200	2018	2058	1,577%	130	5.070
Projectlening scholen Renkum	300	2018	2038	1,29 %	15	285
Totaal projectfinanciering					504	19.510
Totaal					2.056	34.630

Tabel D Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

Bedragen x € 1.000	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2020	15.120	1,23 %
Nieuwe leningen	5.000	1,50 %
Reguliere aflossingen	1.552	1,65 %
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassingen (oud percentage)		
Renteaanpassingen (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2020	18.318	0,87 %

Tabel E Mutaties in leningenportefeuille (excl. projectleningen)

Uitzetting

De door de gemeente uitgezette (lange termijn) gelden zijn als volgt onder te verdelen:

Bedragen x € 1.000	Stand per 1-1-2019	Gemiddeld Rendement
Deelnemingen	1.057	29,22 %
Leningen	4.823	1,39 %
Totaal	5.880	

Tabel F Uitgezette gelden

Relatiebeheer

Huisbankier van de gemeente Renkum is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het grootste deel van onze reguliere bankzaken loopt via deze bank. Door de invoering van het Schatkistbankieren per 1-1-2014 moeten wij overtollige middelen overboeken naar de schatkist. Op het gebied van gemeentefinanciering wordt gebruik gemaakt van diverse financiële instellingen.

Voordat middelen worden aangetrokken of uitgezet, worden offertes aangevraagd bij minimaal twee instellingen. Vervolgens wordt gekozen voor die instantie die de meest gunstige condities voor de gemeente aanbiedt.

Kasbeheer

Evenals voor lange termijn financiering wordt ook voor korte termijn financiering de tarieven van een tweetal instellingen met elkaar vergeleken.

Rentebeleid

Op basis van artikel 13 van het (gewijzigde) BBV geeft de paragraaf financiering ook inzicht in het rentebeleid. In het volgende renteschema is inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening aan investeringen, grondexploitatie en taakvelden.

Rentetoerekening begroting 2020 (bedragen * 1.000)

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€	841
b. De externe rentebaten	-/- €	54

Saldo rentelasten en rentebaten	€	787
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	2
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: riolering)	-/- €	486

	-/- €	488

Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€	299
d1.Rente over eigen vermogen	€	344
d2.Rente over voorzieningen	€	251

Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente	€	894
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- €	1.100*

f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	€	208

De begrote boekwaarde van de activa die integraal worden gefinancierd per 1 januari bedragen € 47,6 miljoen. Het rentepercentage van aan taakvelden toe te rekenen rente bedraagt 1,88% (894/47.600). De gemeente rondt dit – binnen een marge van 0,5% - af naar 2,25% en hanteert dit percentage ten behoeve van de renteomslag.

Rentelasten lange en korte financiering

Op basis van de meerjarenbalans verwachten wij in 2020 een langlopende lening te moeten aantrekken van € 5 miljoen. Het restant van het financieringstekort kunnen wij financieren met kortlopende leningen.

De genoemde rentelasten over lange financiering betreft de rente over de huidige leningenportefeuille inclusief de projectfinanciering voor MFC3B4, de scholen in Renkum en de nieuw af te sluiten lening.

Aan taakvelden toe te rekenen externe rente

Op grond van het gewijzigde BBV zijn er richtlijnen voor de rentetoerekening aan bepaalde taakvelden. Voor ons heeft dit tot gevolg dat wij voor de grondexploitatie in 2020 0,73 % rente doorberekenen aan de projecten. Daarnaast wordt de projectfinanciering rechtstreeks ten laste van het desbetreffende taakveld gebracht.

Rente berekend over reserves en voorzieningen

Het beleid voor de rente die we "besparen" door het inzetten van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de financiële verordening. Uitgangspunten hierbij zijn onder andere:

- De financieringswijze mag geen invloed hebben op de kostprijs van het product. Dit betekent dat zowel rente wordt berekend over de inzet van vreemd vermogen (aangetrokken geldleningen) als over de inzet van eigen financieringsmiddelen (bespaarde rente).
- Er wordt geen bespaarde rente bijgeschreven op reserves en voorzieningen. Bespaarde rente wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel binnen de exploitatie. Uitzondering hierop is de bespaarde rente van de weerstandsreserve. Als de weerstandsreserve niet geheel of gedeeltelijk is ingezet, wordt de bespaarde rente in de najaarsnota van het begrotingsjaar ingezet als incidenteel dekkingsmiddel. Hierdoor is de weerstandsreserve rentevrij en kan deze zonder budgettaire consequenties worden ingezet.

Rentetoerekening aan taakvelden

Voor de toerekening van de rente aan de taakvelden hanteren wij een rekenrente van 2,25 %. Op basis van de boekwaarden van de investeringen leidt dit tot een doorberekening waardoor € 208.000 meer rente aan producten wordt doorberekend dan de daadwerkelijke rentelasten. Dit voordelige verschil wordt vooral veroorzaakt door het feit dat het financieringstekort in eerste instantie met kort geld wordt afgedekt. Voor kort geld wordt een lager rentepercentage gerekend dan voor lang geld. Het rentevoordeel dat hierdoor ontstaat, komt ten gunste aan de algemene dekkingsmiddelen. De wijze waarop deze rente wordt verdeeld is gebruikelijk bij gemeenten.

5. Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden het beleid en de risico's ten aanzien van de bedrijfsvoering beschreven. Om de doelstellingen die we hebben genoemd in de programma's te kunnen realiseren is een goede bedrijfsvoering noodzakelijk. Criteria met betrekking tot een goede bedrijfsvoering zijn daarbij:

- rechtmatigheid: handelen volgens de geldende wet- en regelgeving;
- betrouwbaarheid: de (wettelijke) regels voorspelbaar uitvoeren en handhaven;
- transparantie: inzicht bieden in de uitvoering van de programma's en de ondersteunende processen;
- doelmatigheid: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen;
- doeltreffendheid: de effecten bereiken die beoogd waren;
- responsiviteit: inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering hangen nauw samen met de in het programma Organisatie genoemde voornemens.

Financiële en controle verordeningen

In het kader van de Gemeentewet is het verplicht dat alle gemeenten beschikken over een drietal verordeningen genoemd naar de respectievelijke artikelen in de Gemeentewet, te weten:

- art. 212: de financiële verordening (okt. 2015);
- art. 213: de controleverordening (jan. 2006);
- art. 213a: de verordening betreffende doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (dec. 2013).

Met deze verordeningen formuleert uw raad belangrijke kaders om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het geformuleerde beleid te waarborgen.

In 2020 zullen de bovengenoemde verordeningen worden geactualiseerd.

Audits

Het doel van de auditonderzoeken en aanvullende auditactiviteiten is om een bijdrage te leveren aan de duurzame verbetering van de gemeentelijke processen en afstemming tussen beleid en uitvoering. De auditcyclus van de gemeente Renkum is ingericht op basis van de kwaliteitscirkel van Deming (Plan-Do-Check-Act). Zo ontstaat er een cyclisch proces van **leren en verbeteren**.

Hieronder informeren we u over de *lopende auditactiviteiten*. Het auditplan 2020 zal naar verwachting in december door ons worden vastgesteld en ter kennisname naar uw raad worden gezonden. Vervolgens vindt u een overzicht van de *verbeterplannen in uitvoering* en tot slot de lijst van de afgesloten *verbeterplannen die in aanmerking komen voor een lijncontrole*. In de jaarrekening wordt u geïnformeerd over de resultaten.

Lopende auditactiviteiten, onderzoeksplan 2019

Audit-activiteiten	Beknopte beschrijving	Type onderzoek	Status
Audit "De ambtelijke rollen en de regievoering op de verbonden partijen."	Op dit moment kent de gemeente Renkum 10 verbonden partijen. <i>Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.</i> Dit onderzoek is een vervolg op het onderzoek naar de ambtelijke regievoering op de ODRA.	Hierin focussen we op drie andere relevante verbonden partijen: <ul style="list-style-type: none"> • de Connectie; • de MGR; • de VGGM. Het doel is om de beheersing van het proces van regievoeren op deze verbonden partijen én de aansluiting van de ambtelijke op de bestuurlijke rollen waar mogelijk te optimaliseren.	Afronding van het onderzoek verwacht november 2019. Na vaststelling van rapport en verbeterplan zal het college beide documenten aan de raad ter informatie aanbieden.
Lijncontrole	Vastgoedbeheer	De lijncontrole heeft betrekking op de processen uit de voorgaande audit. Het doel hiervan is om cyclisch te beoordelen of er aanleiding is de desbetreffende processen opnieuw onder de loep te nemen.	Start verwacht in december 2019, na afronding van het onderzoek naar de verbonden partijen.
Monitoring verbeterplannen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inkoop 2. Beleids-en uitvoeringscycl. 3. Proceslandschap 4. P-systematiek 5. ODRA 	De monitoring van de verbeterplannen heeft betrekking op alle verbeterplannen die nog niet afgesloten zijn en geldt als sturingsinstrument voor het MT.	Twee keer per jaar, bij begroting en jaarrekening. Bij de jaarrekening wordt een rapportage ter informatie aan de raad aangeboden.
Coördinatie nieuw verbeterplan	De ambtelijke rollen en de regievoering op de verbonden partijen.	De auditor bewaakt de eenheid en consistentie van de verbeterplannen, die door de proceseigenaren zijn opgesteld.	Na accordering van het auditrapport door het MT stellen producteigenaren het verbeterplan op.

Verbeterplannen in uitvoering

N.a.v. uitgevoerde audits hebben de proceseigenaren verbeterplannen opgesteld. De volgende zijn in uitvoering.

Verbeterplan	Jaartal audit	Status
Proceslandschap	2017	Verbeterplan vastgesteld door college; drie verbetermaatregelen in uitvoering; één geïmplementeerd
P-systematiek	2017	Verbeterplan vastgesteld door college; één verbetermaatregel in uitvoering, vier geïmplementeerd
Regievoering op ODRA	2018	Verbeterplan vastgesteld door college; zes verbetermaatregelen in uitvoering, zes geïmplementeerd, twee worden opgenomen in nieuw verbeterplan Verbonden Partijen

Lijncontroles op afgesloten verbeterplannen

De lijncontroles vormen een onderdeel van de auditcyclus en hebben betrekking op "afgesloten" verbeterplannen. De auditor gaat na in hoeverre de geplande verbetermaatregelen daadwerkelijk zijn ingevoerd en ingebod.

Verbeterplan afgesloten in 2019	Verwachte datum lijncontrole
Archief- en Dossiervorming	2020
Inkoop en aanbestedingen	2020/ 2021

Organisatie en formatie

In 2019 is een Strategische Personeelsplanning (SPP) opgesteld. Dit geeft inzicht in de huidige en toekomstig benodigde capaciteit en kwaliteit. De SPP en het financiële kader is leidend voor de ontwikkeling van de formatie en de invulling daarvan. Het financiële kader neemt de komende jaren af door de invulling van de taakstelling op organisatie en bedrijfsvoering dat deels is vertaald naar het formatiebudget.

Voorheen werd alleen het decentrale formatiebudget in deze paragraaf opgenomen. In 2019 zijn maatregelen genomen om het inzicht in en de sturing op de personeelsbudgetten te vergroten. Dit betekent dat er budgetten in de begroting nu op andere plekken worden verantwoord. De extra middelen voor ziektevervangings en uitloop die vorig jaar zijn toegekend, zijn toegevoegd aan het decentrale formatiebudget. Daarnaast staan de lasten a.g.v. mobiliteit en uitstroom nu op één centrale plek waardoor de centrale sturing op deze post is versterkt.

Het decentrale formatiebudget laat in onderstaande tabel in 2020 een stijging zien van bijna € 1,2 mln. t.o.v. 2019. Dit wordt voor € 360.000 veroorzaakt doordat de in 2019 extra beschikbaar gestelde middelen voor uitloopschalen en ziektevervangings zijn toegevoegd aan het formatiebudget. In 2019 stond dit budget onder de overige personeelsbudgetten. Voor het resterende deel (€ 791.000) is de toename met name het gevolg van de verwerking van de nieuwe CAO en het reëel begroten van de werkgeverslasten. Dit verklaart ook de stijging in de gemiddelde loonsom. De loonontwikkeling voor de jaren 2021 e.v. is op de stelpost loon- en prijsontwikkeling begroot en zal jaarlijks in de begroting aan het formatiebudget worden toegevoegd op basis van de werkelijke loonontwikkeling.

In 2019 is de externe inhuur aanzienlijk afgebouwd. In het decentrale formatiebudget is voor 2020 nog ongeveer 8% aan flexibele ruimte aanwezig. Deze ruimte is minimaal nodig om flexibel in te kunnen spelen op ontwikkelingen.

Formatiebudget ontwikkeling

(x 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Decentraal formatiebudget	12.243	13.405	13.405	13.405	13.405
Centraal formatiebudget	405	703	596	494	396
Totaal formatiebudget	12.648	14.108	14.001	13.899	13.801

Gemiddelde loonsom	65.848	72.928			
--------------------	--------	--------	--	--	--

ICT en informatiebeheer

Het informatiebeleid is gericht op onze informatievoorziening en informatiebeveiliging, met inachtneming van privacybescherming. We vertalen ons informatiebeleid naar duidelijke opdrachten voor de uitvoering, en zorgen dat we aansluiten bij de behoeften van de gebruikers. Om de beoogde resultaten te behalen vindt regionale afstemming plaats op beleidsterreinen en de uitvoering van (ICT) projecten. Deze uitvoering doen we in nauwe samenwerking met De Connectie.

Overigen

In artikel 20 van de Financiële verordening is gesteld dat in de paragraaf bedrijfsvoering naast de verplichte onderdelen op grond van artikel 14 van het BBV de volgende onderdelen worden opgenomen:

- de huisvestingskosten;
- de automatiseringskosten;
- budgetten voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant.

De huisvestings- en automatiseringskosten zijn tevens in het hoofdstuk 'overhead' opgenomen.

<i>bedragen x € 1.000</i>	2020
Huisvestingskosten	328
Automatiseringskosten	1.453
Raad	358
Griffie	241
Rekenkamer	40
Accountant	55

6. Verbonden partijen

Regio Arnhem Nijmegen (GO Arnhem Nijmegen City Region)

1. Algemene informatie

Doel	Binnen het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen wordt door de voormalige gemeenten van de Stadsregio samengewerkt op een aantal beleidsterreinen (duurzaamheid, economie, mobiliteit en wonen). Het Gemeenschappelijk Orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Daarnaast werkt zij aan een regionale energie strategie, zoals van elke regio in Nederland vereist.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	De Stadsregio is in 2006 opgericht als opvolger van de gemeenschappelijke regeling Regionaal Openbaar Lichaam Arnhem Nijmegen van 1995. In 2015 is de nieuwe gemeenschappelijke regeling vastgesteld: de GO Regio Arnhem Nijmegen.
Vestigingsplaats	N.v.t.
Deelnemende partijen	GO Regio Arnhem Nijmegen: 18 gemeenten rondom de steden Arnhem en Nijmegen.
Belang Renkum	GO Regio Arnhem Nijmegen: besluitvorming ligt op lokaal gemeentelijk niveau. Het overleg in regioverband is in het kader van afstemming tussen de deelnemers.
Vertegenwoordiging Renkum	Jasper Verstand en Joa Maouche als vertegenwoordiger van de portefeuillehoudersoverleggen namens Renkum. Agnes Schaap als vertegenwoordiger in het bestuur van het GO namens Renkum.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
Gemeenten in het samenwerkingsverband blijven zich inzetten voor een aantrekkelijke, goed bereikbare en internationaal concurrerende regio. Een regio die aantrekkelijk is voor inwoners en waar bedrijven en instellingen willen investeren en die gezamenlijk werk maakt van duurzaamheid.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Als speerpunten gelden de versterking van het beeld van een regio, die één economisch geheel vormt en het versterken van de concurrentiepositie van de regio. Ook de bereikbaarheid is daarbij belangrijk. Dat is de reden waarom is gekozen voor het construct van de Triple Helix. In deze samenwerking worden doelen gerealiseerd door middel van een strategische uitvoeringsagenda die zal worden uitgewerkt in concrete projecten. In de Stichting Economic Board Regio Arnhem Nijmegen krijgt de samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen structuur. Per inwoner is hiervoor € 1 gereserveerd.

In 2019 is het proces van de Regionale Energie Strategie gestart. Onder aansturing van een regiegroep is een uitvoeringsorganisatie gevormd die hoofdzakelijk bestaat uit ambtenaren van verschillende gemeenten. Met een breed scala aan stakeholders wordt toegewerkt naar een concept bod dat de regio Arnhem - Nijmegen in juni 2020 aan het Rijk doet. Dit bod bestaat uit een

kaart met concrete zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking in het landschap (inclusief geschatte opbrengst) en een regionale structuur warmte.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

De financiële bijdrage aan het GO is in 2019 verhoogd met €0,38 per inwoner ten behoeve van de secretariële ondersteuning van de voorzitters van de portefeuillehoudersoverleggen (PFO's) en de secretaris van de Regio.

In 2019 wordt onderzocht hoe de regionale samenwerking versterkt kan worden. Het regiobestuur wil naar een slimme, effectieve en begrijpelijke organisatie en werkwijze toe. Mogelijk heeft dit ook financiële gevolgen. Dit wordt dan ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad. Vooralsnog gaan we uit van een bijdrage van €0,88 per inwoner.

In 2019 werd voor de Regionale Energie Strategie een bijdrage per inwoner gevraagd aan de betrokken gemeenten. In 2020 is het benodigde budget voor de werkorganisatie RES volledig gedekt door de rijksbijdrage en de provinciale bijdrage. Daarmee zijn er voor Renkum in 2020 geen aanvullende kosten.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	niet bekend	niet bekend	0	58.852	0
2021	niet bekend	niet bekend	0	niet bekend	0
2022	niet bekend	niet bekend	0	niet bekend	0
2023	niet bekend	niet bekend	0	niet bekend	0

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

n.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

n.v.t.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

In 2020 wordt gewerkt in een nieuwe visie en samenwerkingsstructuur.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

1. Algemene informatie

Doel	Behartiging van de belangen en uitvoering van de hieraan verbonden taken op het gebied van hulpverlening bij ongevallen en rampen, openbare veiligheid en volksgezondheid
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	3 maart 2011 (gewijzigd bij raadsbesluit nr. 9)
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	15 gemeenten in het gebied Midden Gelderland incl. regio West-Veluwe Vallei
Belang Renkum	Renkum heeft in het AB één stem, net als de andere deelnemers. Besluiten betreffende de begrotingen en de jaarrekeningen worden genomen op basis van gewogen stemrecht.
Vertegenwoordiging Renkum	Burgemeester en wethouder Leonie Rolink hebben zitting in Algemeen bestuur (= regionaal college hulpverlening). De bestuurscommissie veiligheid en gezondheid kent grotendeels dezelfde samenstelling als het AB. De burgemeester en de portefeuillehouder zijn in hun kwaliteit van leden van het algemeen bestuur ook lid van deze bestuurscommissie
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden zet op efficiënte wijze haar middelen in voor een optimale waarborging van de kwaliteit van het leven, in casu de veiligheid en de gezondheid, van de inwoners van het verzorgingsgebied. De dienst is dé wettelijk aangewezen hulpverleningsorganisatie op het terrein van brandweer, volksgezondheid en rampen	
VGGM zorgt voor de gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden wat betreft het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen, het organiseren en coördineren van ambulance-hulpverlening, het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen, het bevorderen van de totstandkoming van collectieve preventie (volksgezondheid) en de continuïteit daarvan, de afstemming tussen preventieve en curatieve gezondheidszorg, de uitvoering van collectieve preventie betreffende infectieziekten en ter zake van de gezondheidsrisico's voor jeugdigen. Daarnaast draagt de VGGM zorg voor de uitvoering van de taken inzake melding huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis).	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Bevolkingszorg

Aandachtspunt is de rampenbestrijding & crisisbeheersing inclusief brandweer en de geneeskundige hulp die daarbij nodig is. De gemeentelijke inzet bij crises en rampen noemen we bevolkingszorg. De voorbereiding op de bevolkingszorg wordt vanaf 1 januari 2020 door de 15 gemeenten die deel uitmaken van de VGGM gezamenlijk uitgevoerd. Daar moet Renkum ook een verplichte bijdrage aan leveren. Tevens is er bij de VGGM extra capaciteit ingericht die de gemeenten moeten zo veel mogelijk moeten ontzorgen en tevens tot een kwaliteitsslag moet leiden.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO)

De brandweer (VGGM) adviseert ons bij omgevingsvergunningen bouwen, (tijdelijke) omgevingsvergunningen brandveilig gebruik en gebruiksmeldingen maar ook (brandveiligheid) bij evenementen. De brandweer controleert jaarlijks alle bedrijven met een omgevingsvergunning brandveilig gebruik of gebruiksmelding. Wij zijn verantwoordelijk voor de administratieve en juridische verwerking van de adviezen.

De rollen en verantwoordelijkheden zijn per taakonderdeel uitgewerkt in gezamenlijk vastgestelde protocollen. Via periodiek werkoverleg wordt gestuurd op kwantiteit en kwaliteit (verbetering) op openbare orde zaken te vergroten.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

De afgelopen jaren zijn de begrotingen van de VGGM beleidsarm opgesteld. Dit betekende dat er behoudens het gebruikelijk onderhoud inclusief loon- en prijsstijging geen nieuw beleid met financiële consequenties is aangeboden dan wel inhoudelijk gewijzigd.

De begroting van dit jaar wijkt daarvan af en is wel beleidsrijk ingestoken. Dit komt door de inzet van de VGGM op het gebied van de invoering van de omgevingswet (brandweer als voor de GGD) en voor de structurele uitvoering van het project Bouwen Bevolkingszorg (AB besluit VGGM oktober 2018).

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	niet bekend	niet bekend	0	2.654.000	0
2021	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend
2022	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend
2023	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

Een groot deel van de bijdrage aan VGGM wordt bepaald door de inwonersbijdrage. Afgesproken is dat de VGGM de inwonerbijdrage incidenteel mag verhogen als het weerstandsvermogen van de VGGM onvoldoende hoog is.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De opsomming van beleidsmatige ontwikkelingen is onderverdeeld in twee onderdelen, te weten: wettelijke ontwikkelingen en branche ontwikkelingen. VGGM wil de verschillende kansen en risico's voor gemeenten in beeld brengen om hen zo in staat te stellen hun verantwoordelijkheden te kunnen nemen. De beleidsmedewerkers van de betrokken gemeenten trekken in adviserende zin gezamenlijk op. De beleidsadviseur veiligheid en de directeur brandweer van de VGGM voeren periodiek overleg. Advies t.a.v. de begroting van de VGGM wordt voorbereid door zgn 'kopgroep', de financiële experts van de grote gemeenten.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking in de veiligheidsregio is bij wet opgelegd (derhalve is uittreden geen overweging). De beleidsdoelen moeten op efficiënte (kosteneffectieve) wijze worden gehaald. De ambtelijke advisering is daarop ingesteld.

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

1. Algemene informatie

Doel	Het inzamelen en transporteren van huishoudelijke afvalstoffen en het exploiteren van een afvalaanbiedstation
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap met werkmaatschappijen in de vorm van besloten vennootschappen (holdingstructuur)
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 31 januari 2001
Vestigingsplaats	Ede
Deelnemende partijen	Gemeente Wageningen, Renkum, Ede en Veenendaal
Belang Renkum	Renkum heeft net als de andere aandeelhouders één stem in de AvA
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
Opdrachtgevende gemeenten, bedrijven en particulieren ontzorgen op het gebied van afval en reinigen en te opereren als de logische, regionale samenwerkingspartner	
De ACV houdt zich met uitvoeringszaken bezig. Afstemming tussen afvalbeleid en –uitvoering is geborgd in het periodieke overleg tussen ACV en gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Renkum heeft de ambitie uitgesproken om vanaf 2018 een afvalscheidingspercentage te behalen van 75%. Dit percentage is al in 2017 maar ook in 2018 ruimschoots behaald. Door de landelijke overheid is ingezet op gemiddeld maximaal 100 kg ongescheiden restafval per persoon per jaar in 2020, met een doorontwikkeling naar maximaal 30 kg in 2025. Deze doelstelling past in wat wordt genoemd de 'circulaire economie', die erop is gericht zoveel mogelijk 'afvalstoffen' als grondstof weer in te zetten.

In januari 2016 heeft de raad ingestemd met het afvalbeleidsplan 2016-2020. Hierin zijn maatregelen voorgesteld om het gewenste scheidingspercentage van 75% in 2018 te behalen. Onder de noemer 'ontdek de waarde van afval' is in 2017 zowel een financiële- als een serviceprikkel in het leven geroepen voor te verbranden restafval. Inwoners zijn gefaciliteerd met 2 verschillende klike's (gft+e en restafval). Daarnaast is de inzamelfrequentie gewijzigd. Hoogbouwbezoekers kunnen met de milieupas terecht bij ondergrondse containers. De gemaakte keuzes hebben geleid tot een scheidingspercentage van ongeveer 78%.

Vanaf september 2017 is gestart met een wekelijkse inzameling van PMD. Dit omdat het aanbod van PMD sinds 2017 drastisch is toegenomen. Sinds 2019 wordt het aangeboden PMD door ACV in de overslaghal eerst gekeurd voordat het naar de verwerker wordt gebracht. Dit leidt tot minder afkeur aan de poort als gevolg van teveel vervuiling in het PMD.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Uitgangspunten voor de operationele begroting worden jaarlijks afgestemd met de opdrachtgever, gevolgd door een financiële vertaling. Daarbij worden tarieven geïndexeerd conform de afspraken, terwijl verwerkingstarieven jaarlijks worden beoordeeld. Naar verwachting zullen in 2020 buiten

indexatie en de verwerkingskosten slechts beperkte aanpassingen plaatsvinden in de opdrachten vanuit gemeente Renkum.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	De begroting van de ACV groep is per november 2019 beschikbaar				

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De oude zgn. 'prioriteitsaandelen', waarvan Renkum, Wageningen en Ede er aanvankelijk één hadden en waaraan het stemrecht in de AvA was gekoppeld zijn als uitvloeisel van de toetreding van Veenendaal vervallen. Met de toetreding van Veenendaal zijn de aandelen gesplitst (nominaal € 1,-), en tevens zijn de prioriteitsaandelen omgezet in gewone aandelen. Vervolgens is in artikel 32 van de Statuten bepaald dat alle cruciale besluiten in de AvA slechts genomen kunnen worden met algemene stemmen (unanimiteit). Elke gemeente/ aandeelhouder heeft dus één stem.

Afhankelijk van het bedrijfsresultaat en de bestemming die aan de winst wordt gegeven, ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. Wanneer de solvabiliteit voldoet aan het gestelde criterium (30 procent) wordt extra dividend uitgekeerd.

In 2019 is een waardeanalyse uitgevoerd van het aandelenkapitaal van ACV, met 2 doeleinden in gedachten:

- o Toetreding van Renswoude als aandeelhouder;
- o Een periodieke herijking van de aandelenverhouding, zoals vastgelegd in de aandeelhoudersovereenkomst.

Gemeente Renkum bezit 14,6% van de aandelen (853.500 van de 5.846.003). Na herijking van de aandelenverdeling wordt dit 12,4% (724.484 van de 5.846.003).

Belangrijk: Het besluit over/de vaststelling van de toetreding van gemeente Renkum en de herijking van de aandelenverhouding is nog niet in de AvA genomen!

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De aandeelhoudende gemeenten hebben periodiek overleg met de controller van de ACV. In dit overleg worden de begrotingen, jaarstukken etc. besproken. De portefeuillehouder wordt met de adviezen van de financiële consulenten/ controllers gevoed.

Daarnaast is er twee keer per jaar overleg met de commissaris (door Renkum en Wageningen gekozen).

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De ACV is een goed functionerend en renderend bedrijf, getuige de jaarlijks uitkering van een behoorlijk dividend. Deze uitkering staat echter onder druk door een mogelijke invoering van Vennootschapsbelasting voor uitvoerders van overheidstaken.

In 2019 is overeenstemming bereikt tussen de belastingdienst/ministerie van financiën en de brancheorganisatie NVRD over de interpretatie van de Vpb-wetgeving voor overheidsgedomineerde bedrijven in grondstoffenbeheer en beheer openbare ruimte. Voor de ACV-groep houdt dit in dat

voor de publieke diensten (binnen dochter ACV Gemeenten BV) alleen Vpb verschuldigd is over een fictieve winst op opbrengstgenererende afvalstromen (zoals metalen, oud papier); voor het overige deel van dit vennootschappelijke resultaat is ACV vrijgesteld van Vpb. Voor het resultaat op de dienstverlening aan bedrijfsklanten (binnen dochter ACV Bedrijven BV) is ACV wél volledig Vpb-plichtig. De kringloopactiviteiten (voorheen in een BV-dochter van ACV NV) zijn sinds 2019 ondergebracht in een aparte stichting. De verliezen die werden geleden in de kringloopactiviteiten konden t/m 2018 worden gesaldeerd met het positieve resultaat in de BV; dat kan m.i.v. 2019 niet meer. Al met al zal de impact van de Vpb-plicht (per 2016) voor ACV een beperkte invloed hebben op het dividendbedrag. Ter illustratie: In de begroting 2019 is voor de ACV-groep een totale Vpb-plicht van € 35.000 opgenomen.

Advies: aandeelhouderschap continueren.

BNG Bank

1. Algemene informatie

Doel	De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Rechtsvorm	naamloze vennootschap
Datum oprichting	1914
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	Gemeenten, provincies, Staat der Nederlanden, waterschappen en andere openbare lichamen
Belang Renkum	0,16 % (89.739 van totaal 55.690.720 aandelen)
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
<p>BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p> <p><i>Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.</i></p> <p>De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).</p>	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. (Hierbij is het gevolg van een eventuele gemeentelijke samenvoeging buiten beschouwing gelaten.) Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt, zien wij ons aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Over 2018 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 337 miljoen (2017: EUR 393 miljoen).

Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2019 en verdere jaren.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	niet bekend	niet bekend	niet bekend	0	niet bekend

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De gemeente heeft 89.739 aandelen, destijds aangekocht voor (omgerekend) € 2,50. BNG keert jaarlijks dividend uit.

Het door BNG Bank uitgegeven schuld papier heeft de hoogst mogelijke credit rating van Moody's (Aaa) en Standard & Poor's (AAA) en een rating AA+ van Fitch. BNG Bank behoort daarmee tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Jaarlijks ontvangt de gemeente de jaarrekening, het jaarverslag en eventueel andere ter zake zijnde voorstellen van de BNG ter vaststelling in de algemene vergadering van aandeelhouders.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

BNG keert jaarlijks een behoorlijk dividend uit. Er is geen reden de aandelen te verkopen.

Advies: aandeelhouderschap continueren

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

1. Algemene informatie

Doel	Het verminderen van kwetsbaarheid en het verbeteren van de kwaliteit van de vergunningverlening, toezicht en handhaving tegen lagere kosten (dan verhoudingsgewijs de huidige)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	Raadsbesluit tot toetreding 26 september 2012
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	10 gemeenten rondom Arnhem (incl. Arnhem) en de provincie Gelderland.
Belang Renkum	ODRA is een platform van bestuurlijke afstemming
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Joa Maouche maakt deel uit van het Algemeen Bestuur en zit mede namens Doesburg, Rheden en Rozendaal in het in het Dagelijks Bestuur.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
De ODRA voert voor de gemeente Renkum taken op het gebied van de Wet milieubeheer bouwtaken en de juridische APV taken uit.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Het algemeen bestuur heeft in besloten om voor 2020 over te gaan op een beheerste vorm van outputfinanciering. Dat betekent dus dat je betaalt voor wat je geleverd krijgt. Deels aan de hand van een prijs per product, deels op basis van daadwerkelijk gemaakte uren en deels op basis van een van te voren bepaalde verdeelsleutel.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

In 2019 wordt nog afgerekend op basis van daadwerkelijk gemaakte uren. Voor 2020 betaal je voor een (beperkt) aantal producten een vaste prijs per product. Dit geldt echter (nog) niet voor alle producten, waardoor je dus voor een deel ook nog afrekent op basis van de voor Renkum gemaakte uren (nacalculatie). Door de begroting af te stemmen op het werkprogramma wordt geprobeerd het risico dat ontstaat bij nacalculatie zoveel mogelijk te beperken. Het blijft echter een schatting omdat veel van het werk van de omgevingsdienst vraaggestuurd is (bijvoorbeeld het verlenen van bouwvergunningen). Hierdoor kan de uiteindelijke realisatie afwijken van het werkprogramma en dus van de onze gemeentelijke begroting.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	407.000	442.000	-236.100	1.387.100	0
2021	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	0
2022	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	0
2023	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	0

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De partijen zijn gezamenlijk eigenaar en opdrachtgever.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De gemeenteraad kan ten aanzien van de ontwerpbegroting van de ODRA een zienswijze naar voren brengen bij het Dagelijks Bestuur van de ODRA. Deze zienswijze wordt, voorzien van een reactie, samen met de begroting aangeboden aan het Algemeen Bestuur van de ODRA. De wethouder van Renkum is lid van zowel het AB als het DB.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking continueren, en daarbij voortdurend aandacht blijven vragen voor een goede dienstverlening richting inwoners.

Sociaal domein centraal Gelderland (MGR)

1. Algemene informatie

Doel	Samenwerking binnen het sociaal domein op uitvoerend niveau bereiken op diverse deelgebieden binnen de regio Gelderland. Deze samenwerking heeft tot doel meer samenhang en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten te realiseren. Met een (modulair in te vullen) gemeenschappelijke regeling krijgt de samenwerkende regio een formele entiteit met rechtspersoonlijkheid.
Rechtsvorm	Wet gemeenschappelijke regelingen openbaar lichaam (Modulaire Gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland)
Datum oprichting	2017
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Belang Renkum	Op basis van inwoneraantal (Renkum 7%)
Vertegenwoordiging Renkum	Marinka Mulder
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
De MGR is opgebouwd uit modules. Vanaf 2018 zijn dit de modules Inkoop sociaal domein, Onderwijszaken en Werkgevers servicepunt. Gemeente Renkum neemt deel aan Inkoop en 2 submodules van Onderwijszaken (kwalificatieplicht en RMC). Gemeente Renkum heeft geen beleid aan de MGR overgedragen. Het bestuur van de MGR kan bestuurscommissies in het leven roepen die specifiek belast zijn met de inhoudelijke aspecten van een module in voorbereidende zin, waarover het AB dan besluit.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

De MGR bestaat vanaf 2018 uit een beheersgedeelte, de module inkoop sociaal domein, de module Onderwijszaken en de module WSP. Vanaf 01-01-2019 is de module Werkbedrijf (voorheen Presikhaaf) aan de MGR toegevoegd. Ten opzichte van 2019 zijn er geen significante ontwikkelingen dan wel ombuigingen te melden.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Er zijn geen nadere ontwikkelingen te melden.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	0	0	0	120.600	0
2021	0	0	0	120.600	0
2022	0	0	0	120.600	0
2023	0	0	0	120.600	0

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De kosten voor de module inkoop worden gevormd door de uitvoering van de inkoop en een relatief deel van de overhead (naar rato verdeeld over de modules). Wijzigingen worden via de bestuurscommissies voorgesteld aan het algemeen bestuur en via de begroting doorgevoerd nadat deze zijn voorgelegd voor een zienswijze aan de raden. De vaststelling is op basis van 3/4 stemmen voor. De module heeft geen weerstandsvermogen.

Voor deelname aan de module onderwijszaken dragen wij niet bij, omdat het alleen de activiteiten uit hoofde van RMC en VSV betreft en deze worden uitgevoerd door de contact gemeente Arnhem die hiervoor van het rijk ook de middelen ontvangt.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De kosten die zijn gemoeid met de MGR betreffen die van de uitvoering van de opdracht. Er zijn geen middelen voor het volume van de inkoop zorg die naar de MGR vloeien. Via het DB, AB en de BC'sen op basis van de Wgr heeft het bestuur invloed op uitvoering en begroting.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking is functioneel. De risico's zijn door de wijze waarop de kostenverdeling is georganiseerd op basis van toerekening de kosten aan de modules van deelname laag. De samenwerking is met name van belang in het kader van terugdringen van bureaucratie op het gebied van inkoop SD voor de aanbieders.

Advies: continueren.

Gelders Archief

1. Algemene informatie

Doel	Het beheren van (oude) archiefbescheiden en collecties
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling (Regeling Regionaal Historisch Centrum "Gelders Archief")
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 5 maart 2002
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeente Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland.
Belang Renkum	Renkum heeft één stem in het AB
Vertegenwoordiging Renkum	Burgemeester A.Schaap vertegenwoordigt behalve Renkum ook Rheden en Rozendaal in het algemeen en het dagelijks bestuur, dat om redenen van vermindering van bestuurlijke last uit dezelfde personen bestaat.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
Het Gelders Archief is een betrouwbare partner voor het beheren van de collecties (zowel fysiek als digitaal) van en voor zijn publieke en particuliere relaties. Door optimalisering van de toegankelijkheid van de collectie, draagt het bij aan een transparante overheid en aan kennisverspreiding over het verleden van Gelderland.	
GA beheert archiefbescheiden ouder dan twintig jaar. GA fungeert als inspecteur van onze archieven en controleert of wij op de juiste wijze met documenten (digitaal en fysiek) omgaan en of de bewaaromstandigheden (fysiek kelder en digitaal met software) goed zijn.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Door de voortgaande digitalisering van processen en daaruit voortkomende documenten komt de noodzaak tot het vormen van een digitale bewaarplaats (E-depot) ook steeds dichterbij. Het GA zal samen met de deelnemers onderzoeken hoe vormgegeven kan worden aan het E-depot.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Door de economische situatie is het mogelijk dat bezuinigingen vanuit de rijksoverheid of deelnemende gemeenten van invloed zijn op de financiële situatie.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	209.570	17.729.457	0	168.081	0
2021	209.570	17.318.564	0	169.762	0
2022	209.570	16.889.675	0	171.459	0
2023	209.570	16.442.000	0	173.174	0

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

Vanaf de oprichting had het GA jaarlijks een structureel tekort. Sinds 2013 boekt GA een positief bedrijfsresultaat op basis van de structurele lumpsum en inkomsten.

Vanaf 2013 wordt er – gelet op dit positieve resultaat- gewerkt aan de opbouw van het weerstandsvermogen.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Om tegenvallers op te kunnen vangen heeft het GA weerstandsvermogen in de vorm van een algemene reserve (ca. 5% van de deelnemersbijdragen in het GA). In de statuten is vastgelegd dat de reserve van het GA in enig jaar nog hoger mag zijn dan 10% van bedragen.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Het Gelders Archief (GA) is belast met een deel van de beheerstaken. Eén van de belangrijkste taken is het beheren van de blijvend te bewaren archiefbescheiden in de door het GA aangewezen archiefbewaarpplaats(en). Daarnaast heeft het GA een toezichthoudende en adviserende rol ten aanzien van de overige (vernietigbare) archiefbescheiden. Dit toezicht wordt uitgevoerd door de archivaris (de directeur van het GA). De archivaris houdt als het ware toezicht op het dagelijks (archief)beheer door De Connectie. De archivaris voert daartoe jaarlijks controles uit op belangrijke archiefonderdelen en rapporteert hierover aan het college.

Advies: samenwerking continueren

Euregio Rijn-Waal

1. Algemene informatie

Doel	Op basis van grensoverschrijdende samenwerking streven naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de Euregio Rijn-Waal. Daarbij richt de Euregio zich op de volgende werkvelden: <ul style="list-style-type: none">- Grensoverschrijdende ruimtelijke ordening en verbetering van de grensoverschrijdende infrastructuur.- Grensoverschrijdend toerisme en samenwerking binnen het MKB en technologieoverdracht.- Landbouw, plattelandontwikkeling, milieubescherming.- Kwalificering en arbeidsmarkt. Ontwikkeling van een geïntegreerde arbeidsmarkt, samenwerking op het gebied van beroepsopleiding.- Communicatie tussen burgers en overheid, samenwerking tussen sociale en medische zorginstellingen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling op basis van een internationale overeenkomst met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam: Euregio Rijn-Waal.
Datum oprichting	Renkum is toegetreden bij raadsbesluit van 27 januari 2010.
Vestigingsplaats	Kleve
Deelnemende partijen	Deelnemers zijn Nederlandse en Duitse gemeenten, de Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, regionale overheden en overige publiekrechtelijke lichamen in het grensgebied rondom de Rijn, de

	Waal en de Maas.
Belang Renkum	Renkum heeft 3 stemmen in de Euregioraad.
Vertegenwoordiging Renkum	Burgemeester Schaap is in 2018 toegetreden tot het dagelijks bestuur van de Euregioraad.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
<p>In 2020 is in de Rhein-Waal-Regio grensoverschrijdende samenwerking vanzelfsprekend. Er zijn nieuwe, duurzame sociaaleconomische grensallianties gelegd (ook cross-over) waarin overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld informatie uitwisselen en nauw samenwerken. Bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheden en het maatschappelijk middenveld weten elkaar in alle sectoren grensoverschrijdend te vinden. Zij profiteren van elkaars kennis en netwerken en beantwoorden samen de vraagstukken van de toekomst. Men ziet elkaar niet langer als concurrent maar als partner.</p> <p>De structuurfondsen vormen een van de hoofdpunten van de Europese begroting. Voor de periode 2014-2020 is doelstelling 2 de 'bevordering van de regionale ontwikkeling ter bevordering van de concurrentiekracht' en doelstelling 3 'de Europese territoriale samenwerking' voor Renkum van belang. Uit een door de EU-commissie gemaakte analyse van de EU-begroting blijkt dat de doelstelling van Europese samenwerking overeind blijft, maar ook dat de projecten meer resultaatgericht moeten zijn. De Euregio volgt deze ontwikkelingen op de voet.</p>	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

N.v.t.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

N.v.t.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	1.434.331	0	28.734	8.050	0
2021	1.463.065	0	-9.143	8.050	0
2022	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend
2023	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend	niet bekend

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Stukken in het kader van de begrotingscyclus worden naar de gemeenten gestuurd. De Euregioraad neemt daarover besluiten. De gemeente ontvangt de jaarverslagen van de Euregio.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking in Euregionaal verband werpt zijn vruchten af voor de Renkum, o.a. door deelname aan projecten zoals E-bus 2020 en het project op het gebied van biodiversiteit.

BVO De Connectie (Intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie)

1. Algemene informatie

Doel	Een belangrijke aanleiding voor de Gemeente Renkum om de bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie op te richten is dat door het samenwerken met de gemeenten Arnhem en Rheden we onze bestuurskracht kunnen vergroten. We gaan er vanuit dat door het bundelen van de uitvoeringstaken in De Connectie we (voorlopig) een zelfstandige gemeente kunnen blijven. De Connectie vermindert namelijk onze kwetsbaarheid op bedrijfsvoeringsgebied en levert minimaal dezelfde kwaliteit tegen minimaal 4 procent lagere kosten. Ook vergroot De Connectie de kansen voor medewerkers van de drie gemeenten, omdat zij bij de bedrijfsvoeringsorganisatie meer doorgroeimogelijkheden hebben.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, om precies te zijn een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO).
Datum oprichting	1 maart 2016
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.
Belang Renkum	<ul style="list-style-type: none">- De portefeuillehouders bedrijfsvoering van de drie gemeenten vormen het bestuur van De Connectie. De leden van het bestuur hebben ieder één stem. Besluiten worden bij gewone meerderheid van stemmen genomen, met uitzondering van een aantal specifiek in de gemeenschappelijke regeling genoemde situaties.- Het financiële aandeel van de gemeente Renkum bedraagt (op basis van de meerjarenprogrammabegroting 2020-2023) 10,75%.
Vertegenwoordiging Renkum	Wethouder Rolink vertegenwoordigt Renkum in het bestuur van De Connectie.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
De Connectie voert voor ons de uitvoeringstaken behorende bij ICT, inkoop & aanbesteding, facilitaire zaken & frontoffice, documentaire informatievoorziening, personeels- & salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties en secretariaat.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

De belangrijkste voorwaarde voor het financiële succes van De Connectie is het harmoniseren van processen, het standaardiseren van de werkwijze en verregaande digitalisering.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Eind 2018 concludeerden twee verschillende onderzoeken dat er nog veel werk te verzetten is om de basis op orde te krijgen in het ICT-domein. Om de basis weer op orde te brengen, moet op deze onderdelen worden geïnvesteerd. Op basis daarvan is besloten om de taakstelling voor het taakveld ICT voorlopig terug te draaien. Omdat wij willen vasthouden aan de oorspronkelijke doelstellingen van de 4 K's, hebben wij het bestuur verzocht om met een plan van aanpak te komen waarmee op termijn deze doelstellingen alsnog kunnen worden gerealiseerd.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	345.000	5.952.000	36.000	4.110.000	0
2021	176.000	4.598.000	21.000	3.794.000	0
2022	21.000	3.524.000	21.000	3.794.000	0
2023	21.000	2.450.000	21.000	3.794.000	0

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2019 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

Het bestuur geeft aan de autonome ontwikkelingen zoveel als mogelijk op worden gevangen binnen het eigen kader van De Connectie. Wij gaan ervan uit dat zij hierop stuurt, en dat er geen extra budgetvragen uit voortkomen. Wanneer dit onverhoopt niet lukt, verwachten wij van het bestuur dat het nieuwe keuzes maakt. Hierbij moet de afweging wordt gemaakt tussen inhoudelijke keuzes en de inzet van extra financiële middelen.

Het bestuur heeft aangekondigd dat zij bij de eerste bestuursrapportage 2020 en de MJPB 2021-2024 terug komt op benodigde middelen voor het verbetertraject van ICT. Een voorzichtige inschatting is, op basis van het rapport van Arlande, dat hier in 2020 additioneel nog € 3,5 mln. voor nodig is, in 2021 € 2,0 mln. en vanaf 2021 € 1,8 mln. structureel. Voor de gemeente Renkum geldt dat dit voor 2020, op basis van de verdeelsleutel á 10.75%, neerkomt op circa € 376.000.

We zien het als onze opgave om een organisatie te zijn die voor de lange termijn zijn taken kan uitvoeren binnen het budget dat daarvoor beschikbaar is. Dit is gezien de financiële context van de gemeente Renkum ook een noodzakelijk uitgangspunt. We verwachten dit ook van onze gemeenschappelijke regelingen. Met het terugdraaien van de taakstelling ICT en de extra middelen die beschikbaar zijn gesteld in de bestuursrapportage is vanuit de gemeenten al een substantiële financiële impuls gegeven.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

We verwachten van het bestuur dat zij het verbetertraject ICT meeneemt in het (integrale) plan van aanpak om de oorspronkelijke doelstellingen alsnog te kunnen realiseren.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

We gaan er vanuit dat we in goed overleg met De Connectie en de twee andere gemeenten gezamenlijk tot een goede oplossing voor de financiële uitdagingen kunnen komen en adviseren om de samenwerking te continueren.

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

1. Algemene informatie

Doel	Regionale samenwerking doelgroepenvervoer
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	De raad heeft op 15 september 2015 ingestemd met het voornemen tot deelname in een op te richten bedrijfsvoeringsorganisatie voor het regelen van het doelgroepenvervoer en in overleg met de betreffende regiogemeenten starten met de voorbereidingen voor de oprichting hiervan
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	19 gemeenten in de regio Arnhem Nijmegen (door fusie van Zevenaar en Rijnwaarden nog 18)
Belang Renkum	Bij reguliere besluiten vertegenwoordigt iedere gemeente 1 stem. Het belang van Renkum is dan 5%. Er geldt een escape procedure voor bijzondere situaties. In dat geval wordt gestemd op basis van (ongewogen) inwoner aantallen. De zeggenschap van Renkum is dan 4%.
Vertegenwoordiging Renkum	De gemeente wordt vertegenwoordigd door de portefeuillehouder doelgroepenvervoer Leonie Rolink. Marinka Mulder vervangt haar zonodig.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	
AVAN verzorgt het vraagafhankelijk vervoer en het routevervoer. In zijn vergadering van 30 januari 2018 heeft het college besloten, net als zes andere gemeenten in het gebied, het leerlingvervoer nog niet onder te brengen bij AVAN.	

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Het vervoer wordt in 2020 opnieuw aanbesteed. Vanuit de rijksoverheid gelden verzwarende regelingen inzake onder andere BTW die gaan doorwerken op de kosten. Bij de aanbesteding worden er vanuit de regio zelf geen kosten verzwarende maatregelen geëist.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdrage van Renkum	Bijdrage aan Renkum
2020	nb	nb	0	813.985	0
2021	nb	nb	0	825.844	0
2022	nb	nb	0	842.160	0
2023	nb	nb	0	859.165	0

Voor niet gemeenschappelijke regelingen alleen 2020 invullen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende maatregelen

De regelingen die gebruik maken van het AVAN-systeem zijn open-einde-regelingen (Wmo, Jeugdwetvervoer). Dit betekent, dat de kosten kunnen oplopen, naarmate er meer vervoersvragen komen. Voor de Wmo is dit voor het sociaal-recreatieve vervoer ingeperkt, omdat we sinds begin 2019 met een kilometerplafond werken. Voor Wmo-dagbesteding en Jeugdwetvervoer is dit niet mogelijk.

Er ligt een claim van een vervoerder inzake minder omzet dan verwacht. De aanbesteding vormt een risico omdat vooraf niet te voorspellen is wat het effect op kostenniveau zal zijn.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Zie hiervoor.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Medio 2019 is regionaal besloten de gemeentelijke samenwerking de komende jaren te continueren. Gezien de complexiteit van de opdracht en de effecten die dit zou hebben voor onze organisatie is het geen optie om uit de samenwerking te stappen.

7.Grondbeleid

Inhoud grondbeleid

Op 27 juni 2007 heeft de raad de nota Grondbeleid vastgesteld. Met de nota Grondbeleid wordt beoogd een kader te bieden waarbinnen politiek-bestuurlijke besluiten genomen kunnen worden. Besluiten die staan in het teken van het toekennen van functies (bestemmingen) aan grond. Grondbeleid is dus een instrument om het gewenste ruimtelijk beleid te bevorderen en te realiseren.

Grondbeleid is een instrument dat naast andere kan worden ingezet om bepaalde bestemmingen te realiseren. Het blijft niet beperkt tot het via het bestemmingsplan mogelijk maken van bepaalde functies. Het kan ook leiden tot het ontwikkelen van stedenbouwkundige plannen, het verwerven van gronden en het uitgeven van kavels voor o.a. woningbouw. In de ruimtelijke ordening gaat het erom te komen tot een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de beschikbare ruimte over degenen die ruimte vragen ("claims" van bewoners, winkels, sociaal-culturele ruimten, bedrijven, openbaar groen etc.). Grond is schaars, dus in het toekennen van claims worden na afweging van belangen keuzes gemaakt. Het resultaat van die afweging wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.

Voor de (her)ontwikkeling van bouwlocaties worden kosten gemaakt. Het gaat o.a. om kosten voor de verwerving van de grond - als de gemeente aankoopt - en het beheren en het uitgeven van gronden alsmede kosten voor de aanleg van wegen & pleinen, riolering, verlichting en openbaar groen en speelruimte. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de opbrengsten die normaal gesproken uit bouwprojecten voortvloeien. Indien de gemeente het eigendom van de grond heeft, is dat mogelijk via de opbrengsten bij de gronduitgifte. Indien andere partijen echter het eigendom in handen hebben, moet de gemeente zoeken naar andere manieren om haar kosten op de zakelijk belanghebbenden bij het bouwproject te verhalen.

Grondbeleid is er mede op gericht de verdeling van de kosten en baten bij de ontwikkeling van bouwlocaties tussen de betrokken partijen te regelen. Daarover moeten tussen partijen duidelijke afspraken worden gemaakt. De Grondexploitatiewet biedt hiervoor een kader.

In het kader van de begrotingcyclus legt het college jaarlijks verantwoording af over de projecten. In deze paragraaf Grondbeleid gaan we op hoofdlijnen in op onze voornemens met betrekking tot de grondexploitatie in 2020.

Herziening BBV-verslaggevingsregels grondexploitaties

De commissie BBV heeft de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De reden hiervoor is een aantal ontwikkelingen op het gebied van grondexploitaties. Namelijk: de forse afboekingen van gemeenten op grondposities in de afgelopen jaren, de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid, en de aankomende Omgevingswet.

De afbakening is ook onvermijdelijk in het kader van de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten (Vpb). Het heeft namelijk een bijdrage geleverd in de fiscale discussie over de afbakening van de ondernemersactiviteit en de toe te rekenen kosten en opbrengsten.

Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen in het BBV en de uitwerking hiervan in notities van de Commissie BBV. De wijzigingen leiden tot meer transparantie, eenduidigheid, behoedzaamheid en

een vermindering van de administratieve lasten. De wijzigingen zijn met terugwerkende kracht per 1 januari 2016 van toepassing.

Deze wijzigingen zijn verwerkt in de jaarrekening 2016 van de gemeente Renkum.

Afschaffing balanscategorie NIEGG

In het wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is een nieuwe definitie opgenomen voor bouwgrond in exploitatie:

Gronden in eigendom van een provincie onderscheidenlijk een gemeente, waarvoor provinciale staten onderscheidenlijk de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Daarnaast komt de balanscategorie 'niet in exploitatie genomen bouwgronden' niet meer voor in het BBV met ingang van 1 januari 2016. Dit betekent dat gemeenten niet in exploitatie genomen gronden moeten herrubriceren van de voorraden naar terreinen en gronden bij de materiële vaste activa. Materiële vaste activa hebben als waardingsgrondslag verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde. Deze omzetting heeft gevolgen voor de waardering van deze gronden op de balans van gemeenten. Om gemeenten de mogelijkheid te geven de grondportefeuille te evalueren en duidelijkheid te krijgen / creëren over de bestemming van de grond is in het Wijzigingsbesluit een overgangsbepaling opgenomen. Deze overgangsbepaling betekent het volgende:

Huidige NIEGG's en BIE's die per 1 januari 2016 uit exploitatie worden genomen, worden zonder afwaardering omgezet tegen de boekwaarde per 1 januari 2016 (ingangdatum Wijzigingsbesluit). Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van 4 jaar. Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming op het moment van de marktwaardetoets. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden. Het is toegestaan om deze toets gedurende de overgangperiode van 4 jaar voor de desbetreffende grondportefeuille uit te voeren, de boekwaarde te toetsen en zo nodig bij te stellen (af te waarderen). Afwaardering van een individueel perceel grond / complex kan hierbij niet over een aantal jaren worden gespreid.

Rubricering van de oude NIEG-gronden onder de materiële vaste activa betekent dat het met ingang van 1 januari 2016 niet meer is toegestaan om rente of overige kosten toe te rekenen aan deze gronden.

De niet in exploitatie genomen bouwgronden, namelijk de projecten Talsmalaan en Veritasweg, zijn in de balans overgezet van voorraden grondexploitatie naar materiële vaste activa.

Nieuwe notitie Grondexploitaties en notitie Faciliterend grondbeleid

De nieuwe notitie Grondexploitaties 2016 (zie notities m.i.v. 2016) een herziening van de notitie Grondexploitatie van de commissie BBV in 2012 is verschenen. Toen vormde de crisis bij de gemeentelijke grondbedrijven aanleiding om de notitie bij te stellen. Sindsdien heeft zich een tweetal ontwikkelingen voorgedaan die een nieuwe herziening noodzakelijk maken. In 2014 is het rapport van de AdviesCommissie vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten verschenen. De AdviesCommissie signaleert dat de jaarrekening van gemeenten mogelijk te weinig informatie bevat over grondexploitaties en doet verschillende aanbevelingen om de verslagleggingsregels op dit punt aan te vullen en te verduidelijken. Daarnaast kunnen gemeentelijke grondbedrijven vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig zijn. Voor een goede uitvoering van de nieuwe belastingplicht is het noodzakelijk om in de notitie Grondexploitatie richtlijnen te geven over de afbakening van grondexploitaties en de aan de grondexploitatie toe te rekenen kosten.

De notitie Grondexploitatie uit 2012 handelt over zowel actief als passief (ook wel faciliterend) grondbeleid. Hierin wordt met ingang van 2016 onderscheid gemaakt. Deze herziene notitie Grondexploitaties 2016 is daarom alleen van toepassing in gevallen waarin de gemeente een actief

grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

De notitie Grondexploitaties 2016 is niet van toepassing in gevallen waarin gemeenten een faciliterend grondbeleid voeren of gezamenlijk met private partijen gronden exploiteren binnen de kaders van een publiek-privaat samenwerkingsverband. Van faciliterend grondbeleid is sprake wanneer bouwplannen worden gerealiseerd op grond van particuliere eigenaren en de gemeente kostenverhaal pleegt. De Commissie BBV heeft de verslaggevingsregels rondom dergelijk faciliterend grondbeleid toegelicht in de notitie Faciliterend grondbeleid (zie notities m.i.v. 2016). Publiek private samenwerkingsverbanden gelden binnen het BBV als verbonden partijen. Gemeenten rapporteren daarover in de paragraaf verbonden partijen van de jaarrekening en niet in de paragraaf grondexploitatie.

Bij de projecten waarbij de gemeente geen grondpositie heeft zijn uit de voorraden grondexploitatie gehaald. De te verhalen gerealiseerde kosten zijn als vordering op de balans opgenomen.

Bij de projecten waarbij de gemeente een grondpositie heeft maar geen exploitatieplan zijn de gerealiseerde voorbereidingskosten op de balans bij immateriële vaste activa opgenomen.

Beleidsdoelen en ontwikkelingen

3b4 Woningbouw

De woningbouwplannen in 3B4 zijn te verdelen in 3 kleinere gebieden in plangebied 4 (noorden, midden en zuid) en plangebied 3B. Het bestemmingsplan waarbij de bouw van 64-100 woningen planologisch mogelijk wordt gemaakt, is gedeeltelijk door Raad van State vastgesteld. Op grond van dit globale bestemmingsplan worden er gefaseerd en voor elke deelgebied, deelbestemmingsplannen opgesteld.

3B4 Zuid

Een ontwikkeling met 22 sociale huurwoningen bleek financieel niet haalbaar. Met Giesbers zijn nieuwe afspraken gemaakt gebaseerd op het vigerende bestemmingsplan te weten 14 2¹ kapwoningen en 1 vrijstaande woning. In 2018 is het project in verkoop gegaan. Medio 2019 wordt naar verwachting de omgevingsvergunning aangevraagd. Overdracht van de gronden vindt plaats als de omgevingsvergunning onherroepelijk is.

Talsmalaan

De locatie Talsmalaan kent een lange voorgeschiedenis. Hier was voorheen de bouw (uitbreiding, verplaatsing) van de Paasbergschool voorzien. Hiervan is echter in september 2007 aangegeven dat dit geen doorgang zal krijgen. In november 2011 zijn de kaders voor een ontwikkeling op de Talsmalaan verder geconcretiseerd. Vervolgens heeft het project door de crisis opnieuw een tijd stilgelegen.

In 2014 zijn gesprekken gestart met de Vrienden van Park Hartenstein om te komen tot een gezamenlijk gedragen stedenbouwkundige uitwerking. Deze gesprekken hebben begin 2016 geleid tot een samenwerkingsverklaring voor de verdere uitwerking van een stedenbouwkundige visie voor de locatie en het omliggende park. Deze stedenbouwkundige visie is in september 2017 opgeleverd. Om meer richting te kunnen geven aan de visie zijn in 2018 diverse (landgoed)locaties bezocht. Mede op basis van de ervaringen opgedaan bij deze bezoeken was begin 2019 een bijeenkomst die de basis vormt voor afrondend document/ bidboek. Gemeentelijke besluitvorming over de locatie zal later in 2019 plaatsvinden.

Financiële positie en resultaatverwachting

Voor de volgende grondexploitatie project is een exploitatieberekening opgesteld over de hele planperiode, en vraagt het college uw raad instemming met de herziene exploitatieberekening:

- 3B4 Woningbouw

Financiën projecten

De boekwaarde van de projecten per 31-12-2017 bedroeg volgens de jaarrekening 2017 € 1.692.000. De verwachting is dat de boekwaarde in 2018 zal afnemen tot € 959.000

Boekwaarde projecten <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2018 (jaarrekening)	31-12-2019 (prognose)
Grondexploitatieprojecten	4.426	2.190
Voorziening	3.605	2.147
Totaal voorraden	821	143

Voor een aantal grondexploitatie in exploitatie is een voorziening gevormd. De reden hiervoor is dat er een verlies op deze projecten wordt verwacht.

Prognose 31-12-2018 in bovengenoemde tabel sluit aan bij de eerste drie kolommen in onderstaande tabel. Vervolgens wordt de verwachte kosten en opbrengsten na 31-12-2018 weergegeven. Uiteindelijk wordt per project weergegeven wat het resultaat is inclusief de reeds getroffen voorzieningen.

Prognose voor de komende jaren

Projecten <i>Bedragen x € 1.000</i>	Prognose boek- waarde 31-12- 2019	Getroffen voorzien- ingen	Prognose boek- waarde na voorziening	Verwachte kosten	Verwachte opbrengsten	Resultaat na getroffen voorzieningen
Grondexploitatieprojecten						
3B4 bouwgrondexploitatie	2.190	2.147	143	77	220	0
Totaal projecten	2.190	2.147	143	77	220	0

* Bij een negatief boekwaarde zijn de inkomsten hoger dan de uitgaven.

Daarnaast zijn er projecten die niet onder de definitie grondexploitatie vallen. Deze worden verantwoord op de balans bij de vaste activa.

Voor het project Talsmalaan is nog geen exploitatieberekening over de hele planperiode opgesteld. De kosten van dit project wordt bij de materiële vaste activa opgenomen. Zolang de boekwaarde van het project beneden de verwachte marktwaarde ligt, zal dit geen invloed hebben op het resultaat. Op moment dat het een grondexploitatieproject wordt zal de boekwaarde worden ingebracht bij het grondexploitatieproject. De verwachte boekwaarde per 31-12-2019 zal naar verwachting € 560.000 bedragen.

Voor een aantal projecten zijn voorbereidingskosten gemaakt. De voorbereidingskosten worden opgenomen bij de immateriële vaste activa. Dit mag maximaal 5 jaar. Als het project een grondexploitatieproject wordt zal de boekwaarde worden ingebracht bij het project. Is het termijn van 5 jaar overschreden of wordt het geen grondexploitatieproject zal de boekwaarde worden afgeboekt ten laste van de exploitatie.

Hieronder zijn de volgende projecten opgenomen waarbij de verwachte boekwaarde 31 december 2019 zijn weergegeven:

• Moviera	0
• Doorwerth Centrum	300.000
• Klooster en Groeneweg	45.000
• Maatweg Renkum	20.000
• Don Boscoweg Renkum	15.000

Exploitatieoverzicht Projecten

Overzicht

Projecten grondexploitatie	Grond aankoop	Bouwrijp maken/sanering	Planbegeleiding	Financiering	Overige kosten	Totale kosten	Verkoop grond	Overige inkomsten	Totale inkomsten	Boekwaarde	Voorziening	Boekwaarde na voorziening
<i>Bedragen x € 1.000</i>												
Projecten met exploitatieberekening												
<i>3B4bouwgrondexploitatie</i>												
Stand per 31-12-18	1.815	24	1.038	1.431	1.619	5.927	2.708	173	2.881	3.046	2.235	811
2019	0	61	29	8	33	131	963	24	987	-856	-188	- 668
2020	0	29	22	2	24	77	195	25	220	-143	0	- 143
Totaal	1.815	114	1.089	1.441	1.676	6.135	3.866	222	4.088	2.047	2.047	0
<i>Dalzone</i>												
Stand per 31-12-18	1.725	208	750	1.069	30	3.782	1.934	468	2.402	1.380	1.370	10
2019	0	0	1	0	0	1	7	4	11	-10	0	-10
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.725	208	751	1.069	30	3.783	1.941	472	2.413	1.370	1.370	0
Totaal												0

8.Subsidies

Subsidiebeleid

De gemeente formuleert op grond van zijn democratische legitimatie beleid in medebewind of autonoom beleid. Dit beleid wordt doorvertaald in doelstellingen die binnen een gegeven periode in tijd moeten worden gerealiseerd. Om deze doelstellingen te realiseren is de lokale overheid vaak aangewezen op partners die uitvoering geven aan activiteiten die tot het bereiken van de doelstellingen moeten leiden. Om deze activiteiten te kunnen ontplooiën moeten de partners worden betaald. Deze betaling kan op twee manieren worden uitgevoerd: via de privaatrechtelijke weg door middel van opdracht, offerte, contract en factuur of via de publiekrechtelijke door middel van subsidie door middel van opdracht; subsidieaanvraag, subsidiebeschikking met voorwaarden enzovoort. De middelen die verstrekt worden in de vorm van subsidie zijn, net zoals bij de privaatrechtelijke weg, gebonden aan prijsafspraken, doelstellingen en resultaten. Het verstrekken van subsidie heeft als voordeel dat subsidie buiten de werking van BTW valt (voor zover ook daadwerkelijk van subsidie en niet van levering sprake is), daarnaast is het publiekrecht van toepassing. Omdat de gemeente een publiekrechtelijke rechtspersoon is verdient het de voorkeur om via publiekrechtelijke weg uitvoering van de publieke taak uit te besteden aan derden.

Voor de verantwoording over het geheel van deze subsidies is gekozen om dit te doen via de begrotingscyclus. In de begroting voteert de raad middelen aan beleidsvelden met een algemeen doel (kaderstelling). De doelen worden door het college gespecificeerd in prestatieafspraken waaraan de door de raad gevoteerde middelen worden verbonden. In de jaarrekening vindt de rapportage van het beleid en de daarvoor gedane uitgaven plaats. Over de uitvoering van de activiteiten vindt in de loop van het jaar overleg plaats met de uitvoerders.

Subsidiesystematiek: berekening, afrekening en verrekening

Subsidie wordt aangevraagd voordat de activiteiten die moeten leiden tot het bereiken van een doelstelling plaatsvinden. Over de activiteiten worden vooraf wederzijds afspraken gemaakt. De berekening van een subsidiebedrag vindt plaats op basis van noodzakelijke en reële kosten. Deze kosten hebben betrekking op kwantiteit en aan activiteiten gekoppelde kwaliteit. Afspraken omtrent het effect van de uitvoering kunnen redelijkerwijs niet altijd gemaakt worden.

Nadat de activiteiten zijn uitgevoerd vindt de afrekening en verrekening plaats. Dit gebeurt aan de hand van een aanvraag om subsidievaststelling waarbij een jaarverslag en een jaarrekening zijn gevoegd. Er wordt gecontroleerd of de subsidieontvanger de activiteiten in overeenstemming met de afspraken heeft uitgevoerd. Dit mondt uit in een afrekening. Verrekening vindt plaats op basis van de voorschotten die zijn uitgekeerd.

Indien een subsidieontvanger zich niet of onvoldoende aan de afspraken heeft gehouden, kan dat gevolgen voor de afrekening hebben. Hij kan dan minder ontvangen dan oorspronkelijk was afgesproken, in overeenstemming met de werkelijk gerealiseerde prestaties.

Beoordeling van de werkelijk gerealiseerde prestaties vindt plaats op basis van monitoring dan wel evaluatie en/of voortgangsrapportage(s). De subsidiesystematiek in subsidiejargon bestaat uit de subsidieaanvraag gevolgd door een subsidieverlening (beschikking) of weigering (beschikking). Een verlening geeft aanspraak op middelen, maar nog geen recht. Na afloop van de uitvoering volgt een aanvraag om vaststelling waarop het college een besluit neemt. Dit besluit wordt medegedeeld in de vorm van een vaststellingbeschikking. Dan pas is er sprake van recht op de middelen.

Subsidie 2020

Subsidies vormen een onderdeel van de in deze begroting genoemde bedragen en worden in deze subsidieparagraaf gedeeltelijk toegelicht. Gedeeltelijk vanwege het weglaten van bijvoorbeeld:

- Begrotingsposten die waarschijnlijk als subsidie worden verstrekt maar niet onder die titel in de begroting 2020 zijn opgenomen (bijvoorbeeld stelposten nieuw beleid);
- Subsidies die de gemeente in het kader van medebewindstaken aan derden doorbetaald. Deze worden veelal separaat met het Rijk afgewikkeld.

In eerdere begrotingsjaren is een keuze gemaakt een aantal beleidsterreinen op te nemen. Uit gesprekken met uw rekenkamercommissie is gebleken dat wij de vraag om meer activiteiten te benoemen te letterlijk hebben genomen. Dit is vanaf de begroting 2016 aangepast.

Het is vooraf niet mogelijk het exacte bedrag van de middelen te bepalen die tijdens het uitvoeringsjaar (in dit geval 2020) de gemeente 'verlaten' in de vorm van subsidie. De begroting zal namelijk gedurende 2020 aangepast worden in de reguliere budgetcyclus door (zonder volledig te zijn):

- *Het niet realiseren van taakstellingen.* In de begroting 2020 zijn taakstellingen opgenomen. Deze kunnen mogelijk gevonden worden in het "subsidiegebied" en dat muteert het plafond.
- *Het niet autoriseren van "nieuw beleid".* Nieuw beleid kan namelijk gedeeltelijk onder de subsidietitel vallen.
- *Resultaatbestemming 2019;* indien uw raad uit een eventueel batig saldo 2019 uitgaven voor 2020 mandateert die onder de subsidietitel vallen verhoogt dit het subsidieplafond. Dit lijkt niet waarschijnlijk in kalenderjaar 2020.
- *Inflatiecorrectie 2020.* In deze Begroting zijn de plafonds opgenomen zonder daar mogelijke inflatiecorrectie op te nemen. Deze zullen tijdens de budgetcyclus 2020 verantwoord worden.
- *Verdere structurele/incidentele budgetaanpassingen die als subsidie worden aangemerkt.* Indien uw raad instemt met mutaties tijdens de budgetcyclus die subsidie-gerelateerd zijn verhogen of verlagen* die mutaties dat plafond.
*verlagen kan juridisch wel maar 'opent' wel eventuele beroep- en bezwaarprocedures.

Subsidies

Subsidies Begroting 2020	Cumulatief van subsidies
Subsidie programma 1	Plafond € 1.170.936
Subsidie programma 2	Plafond € 168.577
Totaal van de programma's 1 en 2	€ 1.339.513

De plafonds zijn met de vaststelling van de Begroting 2020 definitief.

Tijdens de budgetcyclus 2019 (najaarsnota met structurele doorwerking) en budgetcyclus 2020 kunnen er uiteraard wel aanpassingen volgen (zie ook boven). Deze zijn formeel rechtskrachtig na publicatie.

Financiën

Financiële doelen

Inleiding

Wij staan voor gezonde gemeentefinanciën en een duurzaam financieel evenwicht. Dit betekent een evenwichtige begroting op de korte en de lange termijn. Op dit moment staan de financiën van de gemeente onder druk. Dit betekent dat wij voor een grote uitdaging staan, waarbij lastige keuzes moeten worden gemaakt.

Wij zorgen voor voldoende reserves voor het afdekken van risico's en het opvangen van onvoorziene tegenvallers. Met ingang van deze begroting brengen wij ons weerstandsvermogen naar een 'uitstekend' niveau.

Helaas ontkomen wij er niet aan om de opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) opnieuw te verhogen. Ook de afvalstoffenheffing en de rioolheffing laten een stijging zien. Een niet gemakkelijke, maar wel onvermijdelijke keuze vanwege de financiële uitdaging die we hebben.

In de financiële onderdelen van deze begroting gaan we in op de financiële positie van onze gemeente. Ook geven we aan hoe onze meerjarenbegroting eruit ziet. Naast de baten en lasten binnen de programma's, zijn er ook geldstromen die niet specifiek bij een programma thuishoren. Deze worden toegelicht in het onderdeel algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Financiële positie

Inleiding

- Om de Begroting 2020 in het juiste perspectief te kunnen plaatsen, is het nodig inzicht te hebben in de financiële positie van onze gemeente.
- Om dit te kunnen beoordelen wordt eerst stilgestaan bij de uitkomsten van de (meerjaren) begroting. Verderop komt onze balanspositie aan de orde.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Meerjarenbegroting na najaarsnota	621	-463	-830	-1.731	-1.962
Openstaande taakstellingen	0	-2.682	-2.468	-2.317	-2.317
Totale opgave begroting	621	-3.145	-3.298	-4.048	-4.279
Geld vragende voorstellen	-437	-1.026	-1.303	-1.830	-2.145
Dekkingsplan	0	4.554	4.716	6.262	6.858
Meerjarenbegroting	183	383	114	385	434

Specificaties:

Openstaande taakstellingen

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Sociaal domein	0	-2.248	-2.317	-2.317	-2.317
Opgave duurzaam financieel evenwicht	0	-434	-151	0	0
Totaal	0	-2.682	-2.468	-2.317	-2.317

Uitkomst begroting

- Uit het gepresenteerde overzicht van baten en lasten volgen de uitkomsten van de meerjarenbegroting per jaar.
- Deze uitkomsten zijn gebaseerd op de Voorjaarsnota 2019 (vastgesteld raad 26 juni) en de Najaarsnota 2019 die gelijktijdig met deze begroting wordt behandeld.
- Uit dit overzicht blijkt dat de begroting meerjarig positief is.

Geld vragende voorstellen

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Voorstellen perspectiefnota					
2E. Spoortunnel Wolfheze	0	-30	-30	-30	-30
2P. Onderhoud en rehabilitatie wegen	0	-705	-730	-847	-962
Overhead: De Connectie	-437	-176	127	65	146
Totaal voorstellen perspectiefnota	-437	-911	-633	-812	-846
Nieuwe voorstellen					
1E. Uitvoering WvGGZ		-21	-21	-21	-21
2E. Projectmanagement en vooronderzoek spoortunnel	0	-50	-50	-50	-50
Ov. alg. dekk. Stelpost loon- en prijscompensatie	0	-450	-1.005	-1.353	-1.634
Ov. alg. dekk. Ingroeimodel loon- en prijscompensatie	0	406	406	406	406
Totaal nieuwe voorstellen	0	-115	-670	-1.018	-1.299
Resultaat	-437	-1.026	-1.303	-1.830	-2.145

De toelichting op de voorstellen uit de perspectiefnota zijn in de perspectiefnota 2019-2023 opgenomen.

Voor een toelichting op de nieuwe voorstellen verwijzen we u naar de diverse programmaonderdelen in de beleidsbegroting en het onderdeel algemene dekkingsmiddelen.

Dekkingsplan

Het dekkingsplan voor deze meerjarenbegroting bestaat uit voorstellen afkomstig uit de Perspectiefnota 2019-2023 en een aanvullend dekkingsplan.

	2020	2021	2022	2023
Voorstellen uit Perspectiefnota 2019-2023	3.114	3.078	3.980	4.489
Aanvullend dekkingsplan Begroting 2020	1.457	1.638	2.282	2.369
Totaal	4.571	4.716	6.262	6.858

Voorstellen Perspectiefnota 2019-2023

Onderstaande dekkingsvoorstellen zijn afkomstig uit de Perspectiefnota 2019-2023:

	2020	2021	2022	2023
Educatie (1B)				
1. Realiseren van wettelijk verplichte onderwijshuisvesting	20	20	20	20
2. Uitvoering van de VVE en kinderopvang	0	0	0	0
3. Logopediescreening	5	5	5	5
4. Lokaal Educatieve Agenda	94	94	94	94
5. Taalbevordering	0	80	120	160
6. Kunst- en cultuureducatie	40	100	100	100
Totaal	159	299	339	379
Sport en bewegen (1C)				
1. Gerichte beweeginterventies en inrichten samenwerkingsverband (platform)	27	42	80	80
2. Minimaal voorzieningenniveau afgestemd op de basissporten	21	35	49	49
3. Privatiseren sportaccommodaties, verantwoordelijkheden gebruikers uitbreiden	0	0	0	0
Totaal	48	77	129	129
Werk en inkomen (1J)				
1. Uitvoering bestuursopdracht Werk & Inkomen	0	275	412	412
2. Het beëindigen van de overeenkomst voor de collectieve ziektekostenverzekering	45	45	45	45
3. Het versoberen van bovenwettelijke verstrekkingen binnen de bijzondere bijstand: bijstellen vermogenstoets	8	8	8	8
4. Het versoberen van de bijzondere bijstand: het invoeren van een drempelbedrag van €134	40	40	40	40
Totaal	93	368	505	505
Jeugd (1H)				
1-8. Volumereductie Zorg in Natura	250	500	750	1.000

	2020	2021	2022	2023
6. Verlaging PGB jeugd	50	100	100	100
Totaal	300	600	850	1.100
Wmo (1I)				
1. Verlaging PGB Wmo	50	50	50	50
2. Beschermd wonen en maatschappelijke opvang LVB	0	0	0	0
3. Algemene voorzieningen	145	145	145	145
4. Maatwerkvoorzieningen	270	270	270	270
5. Activerend werk	52	52	52	52
6. Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	86	86	86	86
7. Sociale raadslieden/administratieve ondersteuning	7	7	7	7
8. Meerkostenregeling	200	200	200	200
9. Onafhankelijke cliëntondersteuning	20	114	114	114
10. Right to Challenge	50	50	50	50
11. Innovatieve middelen	200	200	200	200
Totaal	1.080	1.174	1.174	1.174
Ontwikkeling en inrichting van de ruimte (2A, 2C, 2D, 2F, 2J)				
1. Pas op de plaats bestemmingsplannen/ omgevingsplannen	31	41	36	16
2. Omgevingsvisie: beperkt en compact (2A)	0	0	50	80
3. Omgevingsplan	PM	PM	PM	PM
4. Afwijken bestemmingsplan / omgevingsplan (2C)	3	4	5	5
5. Milieuleges invoeren (2D)	0	24	24	24
6. Kostendekkende bouwleges (2D)	PM	PM	PM	PM
7. Handhaving en toezicht omgevingsvergunningen (ODRA) (2D)	PM	PM	PM	PM
8. Uitvoering visie Landgoederen stopzetten (2F)	0	45	45	45
9. Project herstructurering bedrijventerreinen stopzetten (2J)	1.300	0	0	0
10. Inrichting openbare ruimte conform PvE (materialen en areaal) (2A)	PM	PM	PM	PM
Totaal	1.334	114	160	170
Wonen (2B)				
1. Actualiseren Nota wonen			11	
2. Verhogen opbrengst gemeentelijke bouwlocaties	PM	PM	PM	PM
3. Vereenvoudigen proces prestatieafspraken met woningcorporaties	8	8	8	8
4. Stopzetten campagne bewust wonen	5	5	5	5
Totaal	13	13	24	13

	2020	2021	2022	2023
Toerisme, kunst en cultuur (2K)				
1. Het verkopen of commercieel maken van de Concertzaal in Oosterbeek		54	54	54
2. Heldere prestatieafspraken met TVAN				
3. Het budget voor Toerisme, Kunst en Cultuur tot en met 2021 wordt ingezet voor productontwikkeling	0	0	28	25
4. Inzet Papiermuseum en centrum landschap voor kunst en cultuur	0	0	0	0
Totaal	0	54	82	79
Integraal beheer van de openbare ruimte (2O, 2P, 2Q)				
1. Gemeentelijke begraafplaatsen kostendekkend maken (2O)	10	20	30	40
3. Afsluiten onverharde wegen (<i>termijn 1 tot 5 jaar: €10</i>)	2	4	6	8
4. Voorkomen areaaluitbreiding	0	0	0	0
5. Afstoten bossen en landgoederen (2Q)	0	PM	PM	PM
8. Onderhoudsniveau groen versoberen (2O)	PM	130	130	130
Totaal	12	154	166	178
Organisatie en bedrijfsvoering (3C)				
1. Formatie en bedrijfsvoering	75	225	562	750
Totaal	75	225	562	750
Totaal	3.114	3.078	3.980	4.489

Op basis van het bij de behandeling van de perspectiefnota aangenomen amendement zijn de volgende voorstellen niet opgenomen in het dekkingsplan:

- Kostendekkend maken van aanleg invalidenparkeerplaats;
- Invoeren van betaald parkeren;
- Versoberen beheer en onderhoud speelplaatsen en straatmeubilair.

Voor een toelichting op de voorstellen verwijzen wij u naar de Perspectiefnota 2019-2023.

Aanvullend dekkingsplan Begroting 2020

Aanvullend op de uit de in de Perspectiefnota 2019-2023 voorgestelde dekkingsvoorstellen, worden in deze Begroting 2020 de volgende dekkingsvoorstellen gedaan:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Aanpassingen perspectiefnota				
2O. Motie Onderhoudsniveau groen versoberen	133	1	1	1
3C. Aanpassing taakstelling bedrijfsvoering	173	145	40	
Tweede fase perspectiefnota				
1E. Heffen leges kinderopvang	7	7	7	7
1E. Extra leges heffen drank en horeca	1	2	2	2
2A. Gebiedsvisies	6	6	6	6
2E. Verhogen leges ontheffing blauwe zone	1	1	1	1
2G. Milieu en duurzaamheid			18	18
2H. Uitvoeringsbudget energie en klimaat	9	9	9	9
2L. Open monumentendag	3	3	3	3
2J. Afschaffen enquête MKB	3	3	3	3
2J. Ondernemersbijeenkomst 1 ipv 2x per jaar	3	3	3	3
2N. Maatregelen afvalverwijdering en -verwerking	312	365	365	365
2N. Verlaging afvalstoffenheffing	-312	-365	-365	-365
3A. Heffen leges gezondheidsverklaring	4	4	4	4
Overige maatregelen				
1H. Prognose middelen jeugdzorg inkomst			442	442
2M. Toerekening overhead aan product riolering en straatreiniging	75	108	119	110
2M. Kostendekkende rioolheffing	437	422	422	422
2N. Kostendekkende afvalstoffenheffing	134	137	139	140
Septembercirculaire 2019 muv accres	-11	258	303	299
Septembercirculaire accres ivm loon- en prijsontwikkeling		184	415	554
Verkoop aandelen ACV	126	-8	-8	-8
Onvoorzien	70	70	70	70
4B. OZB	283	283	283	283
Totaal	1.457	1.638	2.282	2.369

1H. Prognose middelen jeugdzorg inkomst

Gemeenten krijgen extra middelen vanwege de grote tekorten op Jeugdzorg. Formeel zijn deze extra middelen toegekend voor de jaren 2020 en 2021. Voor de jaren daarna maken deze nog geen onderdeel uit van de uitkeringen uit het Gemeentefonds. Op basis van de afgesproken richtlijn tussen ministerie van BZK, VNG en de provinciale toezichthouders wordt het de gemeenten evenwel toegestaan om de incidentele middelen zoals te ontvangen in 2020 en 2021 ook mee te

nemen in de begroting voor 2022 en 2023. In deze begroting is deze te verwachten extra opbrengst opgenomen. Het risico wordt betrokken bij de berekening van het weerstandsvermogen.

2M. Toerekening overhead aan product riolering en straatreiniging/ 2M. Kostendekkende rioolheffing/ 2N. Kostendekkende afvalstoffenheffing

In navolging van het uitgangspunt van kostendekkende tarieven vanwege afval en riool, is onderzocht of de kostentoe rekening adequaat plaatsvindt. In het verleden is besloten de kosten vanwege overhead en BTW niet volledig door te berekenen in de kosten. In deze begroting worden deze kosten wel doorberekend. Hier wordt een nieuwe keuze gemaakt waardoor het tarief voor Rioolheffing stijgt.

Septembercirculaire

Op basis van de nieuwe begrotingsuitgangspunten is de berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds in principe gebaseerd op de meicirculaire. Ten aanzien van de septembercirculaire stellen wij voor het voorzichtigheidsprincipe te hanteren.

De septembercirculaire laat voor 2019 een negatief resultaat zien doordat het rijk minder geld uitgeeft dan was begroot. Vanaf 2020 verwacht het rijk meer geld uit te geven en dat werkt door in de uitkeringen van het Gemeentefonds. Het instabiele karakter van de septembercirculaire maakt dat de verwerking daarvan in de meerjarenbegroting terughoudend wordt benaderd. Met het oog op de gewenste financiële stabiliteit én daarmee een vermindering van de afhankelijkheid van deze fluctuaties. We verwerken de septembercirculaire daarom alleen voor die onderdelen die meerjarig stabiel zijn in te schatten. Dat betekent concreet dat de verwerking van een stijging of daling van het zogenaamde acres, zo veel als mogelijk wordt gereserveerd binnen de algemene reserve en daarmee niet leidt tot een hoger begrotingssaldo. We stellen wel voor om het extra acres in te zetten voor de extra loon- en prijstijgingen die in de septembercirculaire wordt verwacht ten opzichte van eerdere prognoses in de meicirculaire.

Verkoop aandelen ACV

Gemeente Renkum is aandeelhouder van de ACV. De aandeelhoudersovereenkomst bepaalt dat eens in de vijf jaar een herijking van het aandeelhoudersbelang zal plaatsvinden. Het aantal aandelen is gebaseerd op het voor elke gemeente gewogen gemiddelde gebaseerd op: de in die gemeente behaalde omzet, het aantal aansluitingen in die gemeente en het aantal inwoners van die gemeente. Daarnaast is gemeente Renswoude voornemens per 1 januari 2020 aandeelhouder te worden van de ACV.

Gemeente Renkum dient aandelen te verkopen. Per saldo ontvangen we € 134.059 (het verschil tussen de marktwaarde en de nominale waarde). Als gevolg van een lager percentage in het totale aandelenkapitaal van de ACV wordt structureel minder dividenduitkering ontvangen. Het regulier dividend (van 6% over het nominale aandelenkapitaal) zal tot een vermindering van € 7.741 leiden.

Onvoorzien/ 4B. OZB

Het voorgestelde scenario gaat er van uit dat we als gemeente de activiteiten die we nu uitvoeren ook in de komende jaren voortzetten. Dit scenario stuurt aan op de gewenste financieel stabiele toekomst. De uitgangspunten worden toegepast en er is sprake van realistisch begroten en beter sturen op budgetdiscipline. De septembercirculaire wordt terughoudend maar wel gedeeltelijk ingezet om daarmee te kunnen groeien naar een stabiele situatie.

Na doorrekenen van de begroting passend bij de principes van dit scenario bleek het niet mogelijk een meerjarig positief sluitende begroting te realiseren. Daarom stellen wij voor de post onvoorzien te verlagen met € 70.000 en de OZB te verhogen met 4%. Alleen met deze toevoeging is de gewenste meerjarige stabiliteit te bereiken zonder dat er (opnieuw) een noodzaak is om in te grijpen in doelstellingen/ taken van de gemeente.

Meerjarenbegroting

Werkwijze

- In deze begroting worden, conform de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de raming van de baten en lasten van het komende jaar en de raming van de baten en lasten in meerjarenperspectief gepresenteerd.
- Daarbij komen in het volgende overzicht afzonderlijk aan de orde:
 - de raming van baten en lasten en het saldo daarvan per programma;
 - indien van toepassing de raming van de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
 - de raming van de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
 - het geraamde resultaat voor en na bestemming.
- Meer gedetailleerde informatie over de baten en lasten zijn per programma opgenomen in het programmaplan.
- Daarnaast treft u verderop een totaaloverzicht aan van de in deze begroting opgenomen bedragen voor bijstellingen en ombuigingen.

Baten en lasten per programma

Bedragen x € 1.000	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
01 Samenleving						
Lasten	48.555	47.566	45.844	45.290	43.748	42.933
Baten	11.994	9.908	10.141	10.552	9.394	9.969
Saldo van baten en lasten	-36.562	-37.658	-35.703	-34.738	-34.354	-32.965
02 Omgeving						
Lasten	19.655	23.802	18.602	16.282	16.292	16.362
Baten	13.549	16.467	10.735	9.726	9.746	9.774
Saldo van baten en lasten	-6.106	-7.335	-7.867	-6.556	-6.547	-6.588
03 Organisatie						
Lasten	17.637	15.009	13.771	13.234	13.013	12.878
Baten	3.897	669	554	441	332	299
Saldo van baten en lasten	-13.740	-14.340	-13.218	-12.793	-12.682	-12.579
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb						
Lasten	3.617	2.925	3.592	5.015	6.444	8.004
Baten	60.275	59.218	58.071	59.411	60.590	61.910
Saldo van baten en lasten	56.657	56.293	54.479	54.396	54.146	53.906
Totaal						
Lasten	89.465	89.302	81.809	79.821	79.498	80.177
Baten	89.714	86.262	79.501	80.130	80.061	81.951
Saldo van baten en lasten	249	-3.040	-2.309	310	564	1.774
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma						
01 Samenleving	2.124	1.097	532	248	184	-1.116
02 Omgeving	167	465	1.595	239	223	189
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	-25	997	619	-611	-563	-313
03 Organisatie	-179	666	-54	-72	-23	-100
Totaal mutaties reserves	2.087	3.224	2.691	-195	-179	-1.340
Resultaat	2.336	184	383	114	385	434

Grondslagen voor bepaling baten en lasten, incl. afwijkingen t.o.v. vorig jaar

Inleiding

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de hiervoor gepresenteerde baten en lasten. Daarbij zal allereerst worden ingegaan op de grondslagen voor de bepaling van baten en lasten. Vervolgens wordt een toelichting gegeven op grote afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren.

Begrotingsuitgangspunten en –afspraken

- Structurele uitgaven worden gedekt met structurele inkomsten;
- Taken op basis van gemeentelijk beleid zijn in de basis niet structureel en (periodiek) afweegbaar;
- Voor taken op basis van gemeentelijk beleid met een structureel karakter (meerjarige verplichtingen) dient binnen de structurele financiële ruimte voldoende dekking te zijn;
- Gezien de beperkte structurele financiële ruimte geldt voor taken op basis van gemeentelijk beleid met een structureel karakter (meerjarige verplichtingen) het principe nieuw voor oud;
- Voor de raming van baten lasten wordt in meerjarenperspectief de dynamische of reële methode gehanteerd. T.a.v. loon- en prijscompensatie geldt:
 - de uitgaven worden jaarlijks bijgesteld met de loon- en prijsindex (Prijsontwikkeling overheidsconsumptie CPB obv meicirculaire)
 - daar waar bij het opstellen van de begroting bekend is dat sprake is van afwijkende prijsontwikkelingen ten opzichte van de index, wordt rekening gehouden met de werkelijke ontwikkelingen (cao ontwikkelingen, afspraken met verbonden partijen, afspraken op basis van overige contracten);
 - de inkomsten (OZB, leges en heffingen) worden jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd (Prijsontwikkeling overheidsconsumptie CPB obv meicirculaire);
- De berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is in principe gebaseerd op meicirculaire. Beoordeling van de septembercirculaire vindt plaats en op basis daarvan wordt beoordeeld of en in hoeverre de effecten worden meegenomen. Hierbij wordt het voorzichtigheidsprincipe gehanteerd;
- De opbrengst rioolrechten, afvalstoffenheffing en bouwleges worden kostendekkend begroot, afwijking hiervan is een expliciete bestuurlijke keuze.
- De ontwikkelingen in het gemeentefonds worden in eerste instantie ingezet voor de loon- en prijscompensatie en de noodzakelijke ontwikkeling van beleidszaken. Wanneer vervolgens een vrij te besteden bedrag overblijft, wordt de helft gebruikt voor het beperken van de extra tariefsverhoging van de OZB. De resterende helft vloeit terug naar de algemene reserve.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Voor het samenstellen van de (meerjaren)begroting zijn de begrotingsuitgangspunten als volgt toegepast:

- Het bestaande gemeentelijke voorzieningenniveau, met inachtneming van hetgeen tot nu toe door de gemeenteraad is besloten, is in de meerjarenbegroting gehandhaafd.
- Voor prijsontwikkelingen is in de ramingen van de belastingen rekening gehouden met 2,25% inflatie. Dit betreft een herberekening van de inflatie over 2018 en 2019 van 0,20% en een inflatie 2,05% over 2020.
- Voor de berekening van de stelpost voor de jaarlijkse indexering van loon- en prijsstijgingen is uitgegaan van:
 - de CAO afspraken voor 2019-2020;
 - OVA van 3,1 % in 2020;

- o prijsontwikkeling van 2,25 % op de overige budgetten op basis van de septembercirculaire 2019;
 - o een ingroeimodel voor de nieuwe systematiek vanaf 2021.
- De nu bekende vervangingsinvesteringen, die noodzakelijk zijn om bedrijfsmiddelen op een adequaat kwaliteitsniveau te kunnen handhaven, zijn meegenomen in de berekeningen. De vrijval van afschrijvingslasten voor de jaren 2020-2023 is voorzichtigheidshalve binnen de begroting gereserveerd.
- Voor de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de circulaire van september 2019 gehanteerd. Voorzichtigheidshalve is een deel van het accres gereserveerd.
- De loonkosten zijn gebaseerd op de vastgestelde formatie 2020.
- In de meerjarenbegroting is een jaarlijkse stelpost voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 95.000.
- Alle ramingen zijn, indien van toepassing, geschoond van compensabele BTW in het kader van het BTW-compensatiefonds.
- Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de in de begroting opgenomen stortingen in en onttrekkingen aan reserves afzonderlijk zichtbaar gemaakt in het resultaat.
- De structurele doorwerking van de Najaarsnota 2018 is in de begroting verwerkt.

Afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren

De grondslagen die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de Begroting 2020 zijn grotendeels gelijk aan de grondslagen van voorgaande jaren. Wel zijn afwijkingen te melden met betrekking tot de renteberekening en de bepaling van de omvang van de stelpost voor loon- en prijsstijgingen.

Renteberekening

In de begroting 2020 is de rekenrente voor kort geld vastgesteld op 0,5 % voor 2020 en 1,0 % voor 2021, 1,5 % voor 2022 en 2,0% voor 2023.

Voor de aan te trekken nieuwe langlopende leningen in 2020 en 2021 is gerekend met rentepercentage van respectievelijk 1,50% en 2,00%.

De rekenrente voor lange termijn financiering en voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is 2,25 %.

Stelpost voor loon- en prijsstijgingen

In eerdere begrotingen werd de omvang van de stelpost bepaald op basis van:

- de vergoeding voor loon- en prijsstijgingen via de algemene uitkering. Deze vergoeding is gebaseerd op de ontwikkeling van het bruto binnenlands product;
- de extra inkomsten uit belastingen, leges en heffingen voor de verwachte loon- en prijsstijgingen. We gebruiken hiervoor de ontwikkeling van de materiële consumptie en lonen en salarissen voor de overheid op basis van de raming van het Centraal Plan Bureau in de septembercirculaire.

Bij deze systematiek lopen we tegen het probleem aan dat de loon- en prijsontwikkeling binnen de algemene uitkering niet aansluit op (lees: lager is dan) de loon- en prijsontwikkeling binnen de gemeente. Met als consequentie dat de stelpost niet toereikend is om alle loon- en prijsstijgingen op te vangen. Om die reden passen we, in het kader van "de basis op orde" vanaf dit begrotingsjaar de dynamische of reële methode toe zoals hiervoor is uitgelegd.

Incidentele baten en lasten

Overzicht en toelichting

Inleiding

- Het merendeel van de baten en lasten in deze begroting is structureel geraamd.
- Hierdoor wijkt de meerjarenbegroting 2021-2023 nauwelijks af van de Begroting 2020.
- Om goed te kunnen beoordelen wat de meerjarige uitkomsten van de begroting zijn, moeten de incidentele baten en lasten in de begroting zichtbaar worden gemaakt.
- Hiervoor is een overzicht gebruikt dat de provincie Gelderland hanteert bij de beoordeling van de begroting.
- Het saldo van de meerjarenbegroting wordt gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten en het structureel nieuw beleid dat na 2020 in gang wordt gezet.
- De uitkomst daarvan geeft de budgettaire positie weer.

Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	-2.309	310	564	1.774
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.691	-195	-179	-1.340
Begrotingssaldo na bestemming	383	114	385	434
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.434	337	261	50
Subtotaal	-1.051	451	645	484
Overige stelposten > onvoorzien	95	95	95	95
Structureel begrotingssaldo (budgettaire positie)	-956	546	740	579

Conclusie

Uit dit overzicht blijkt dat de meerjarenbegroting na eliminatie van de incidentele baten en lasten in de 2020 negatief is. Oorzaak hiervan is de inzet van de vrijval van de reserve bedrijventerreinen als dekkingsmiddel binnen de begroting. Voor de jaren 2021 en verder is wel sprake van een structureel sluitende begroting.

Specificatie incidentele baten en lasten

Een specificatie van de incidentele baten en lasten in de meerjarenbegroting is te vinden in de volgende tabel.

Incidentele baten en lasten	2020	2021	2022	2023
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Incidentele baten				
1A Regionaal transformatieplan jeugd	17			
20 Motie Onderhoudsniveau groen versoberen	133			
3C Vrijval taakstelling bedrijfsvoering	173	145	40	
4C Verkoop aandelen ACV	134			
Vrije algemene reserve	1.082			
1 Reserve Sociaal Domein	344	140	130	-70
1B Reserve onderwijshuisvesting	263	437	243	
1C Reserve algemene uitkering	21	21	21	21
2E Reserve MUP	31	29	28	28
2F Vrijval reserve landschapsbasisplan	17			
2J Reserve bedrijventerreinen	1.393			
2K Reserve Airbornactiviteiten	45	20		
29 Reserve openbare verlichting	104	185	189	157
Reserve ICT	-2	12	60	
Totaal incidentele baten	3.757	989	711	-136
Incidentele lasten				
1A Regionaal transformatieplan jeugd	17			
2A Gebiedsvisie Klingelbeek	35			
2E Projectmanagement en vooronderzoek spoortunnel	50	50	50	50
Stimulering / handhaving MKB	24			
20 Groenonderhoud	350			
2P Onderhoud wegen	750			
Vertrekregeling BOR ten gunste van Vrije algemene reserve	-18			
1 Sociaal domein uit reserve	344	140	130	-70
1B IHP uit reserve	263	437	243	
1C Combinatiefuncties sport	21	21	21	21
2E MUP (verkeer)	31	29	28	28
2K Airbornactiviteiten: intentieverklaring Airborne gemeenten	20	20		
2K Airbornactiviteiten: Airborne regio/ 75 jaar Airborne	25			
2P Vervanging openbare verlichting	104	185	189	157
Vervangingsplan ICT	-2	12	60	
Reservering accres septembercirculaire	307	432	251	
Totaal incidentele lasten	2.323	1.326	972	186
Totaal incidentele baten en lasten	-1.434	337	261	50

Balanspositie

Inleiding

In dit deel van de begroting geven wij inzicht in het meerjarig verloop van onze balanspositie. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans, ook in de meerjarenraming, krijgt u meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. Daarnaast ontstaat inzicht in het meerjarig verloop van het Emu-saldo.

In het volgende overzicht is de meerjarenbalans weergegeven voor de jaren 2018 tot en met 2023. In de daarop volgende onderdelen vindt u een toelichting op het verwachte verloop van de investeringen, de reserves en voorzieningen en het Emu-saldo. Meer informatie over de financiering vindt u in de financieringsparagraaf.

Tabel meerjarenbalans

	Jaar- rekening 2018	Prognose 31-12- 2019	Prognose 31-12- 2020	Prognose 31-12- 2021	Prognose 31-12- 2022	Prognose 31-12- 2023
Vaste activa						
Materiële vaste activa	43.888	49.150	50.291	55.317	57.008	58.403
Immateriële vaste activa	12.566	11.655	11.520	11.383	11.245	11.104
Financiële vaste activa	5.784	5.831	5.830	5.830	5.830	5.830
Totaal	62.238	66.636	67.642	72.531	74.083	75.338
Vlottende activa						
Voorraden	821	750	-	-	-	-
Uitzettingen < 1 jaar	15.308	15.308	15.308	15.308	15.308	15.308
Liquide middelen	1.969	1.969	1.969	1.969	1.969	1.969
Overige overlopende activa	1.214	1.214	1.214	1.214	1.214	1.214
Totaal	19.312	19.241	18.491	18.491	18.491	18.491
Totaal activa	81.551	85.877	86.133	91.022	92.574	93.829
Vaste passiva						
Eigen vermogen	22.032	18.907	16.718	17.212	17.964	19.893
Voorzieningen	13.289	12.504	11.933	12.186	12.408	12.659
Langlopende geldleningen	34.186	34.630	37.314	44.729	41.559	38.677
Totaal	69.506	66.041	65.965	74.126	71.931	71.229
Vlottende passiva						
Vlottende schulden < 1 jaar	10.899	18.690	19.022	15.750	19.497	21.454
Overlopende passiva	1.146	1.146	1.146	1.146	1.146	1.146
Totaal	12.045	19.836	20.168	16.896	20.643	22.600
Totaal passiva	81.551	85.877	86.133	91.022	92.574	93.829

Verplichtingen

Naast de balanspositie van onze gemeente, kunnen er nog andere verplichtingen bestaan die onze financiële positie beïnvloeden. Daarbij wordt met name gedacht aan verplichtingen als gevolg van verleende garanties en waarborgstellingen. Het gemeentelijk beleid voor het afgeven van gemeentelijke garanties is "nee, tenzij". Wanneer de gemeente een garantie verleent, wordt het besluit hiertoe genomen door uw raad. Per 1 januari 2019 staat de gemeente nog garant voor leningen met een totaal bedrag van € 335.000.

Meerjaren Investeringsplan

Overzicht

Inleiding

- De investeringen die zijn gepland, zijn onder te verdelen in vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid.
- Daarnaast maakt het BBV onderscheid tussen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.
- Investeringen hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/ of wanneer ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Om deze reden moeten deze investeringen worden geactiveerd. Een uitzondering hierop geldt voor kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde.
- Bepaalde investeringen in de openbare ruimte hebben geen economisch, maar alleen maatschappelijk nut. Voorbeelden hiervan zijn wegen, bruggen en openbaar groen. Hierbij is wel duidelijk sprake van een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen en er is geen markt voor.
- Onder het oude BBV hadden wij een keuze voor het al dan niet activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Met de wijziging van het BBV is deze keuzevrijheid komen te vervallen en moeten alle investeringen worden geactiveerd.
- De in deze begroting opgenomen investeringen zijn terug te vinden in het volgende Meerjareninvesteringsplan (MIP):

Meerjareninvesteringsplan (MIP):

Investeringen				Kapitaallasten				
	Bedragen x € 1.000	Inves-tering	Afschr. Termijn	Jaar	2020	2021	2022	2023
Vervangingsinvesteringen								
2B. Onderwijs		**)	Zie					
IHP Doorwerth			onder					
2E. Mobiliteit								
Fietsmaatregelen	64	20	2020	3	5	5	4	
Bebording NBd	10	10	2020	1	1	1	1	
Totaal Mobiliteit	74			4	6	6	5	
2P. Wegen, straten en pleinen								
Rehabilitatie wegen	1.500	60	2020	46	58	58	57	
Rehabilitatie wegen	3.000	60	2021		93	117	116	
Rehabilitatie wegen	3.000	60	2022			93	117	
Rehabilitatie wegen	3.000	60	2023				93	
Totaal wegen	10.500			46	151	268	290	
3D. Water en riolering*)								
Vervanging rioolstrengen	367	60	2021		11	14	14	
Vervanging rioolstrengen	367	60	2022			11	14	
Vervanging rioolstrengen	367	60	2023				11	
Rioolvervanging Brinkerweg	40	60	2020	1	2	2	2	

Investerings				Kapitaallasten			
Bedragen x € 1.000	Investering	Afschr. Termijn	Jaar	2020	2021	2022	2023
Riolverv obv inspecties	287	60	2020	9	11	11	11
Relinen	122	60	2020	4	5	5	5
Relinen	122	60	2021		4	5	5
Relinen	122	60	2022			4	5
Relinen	122	60	2023				4
Vervangen bouwkundig hoofdgemaal Nico Bovenweg	80	45	2021		3	4	4
Vervangen IBA's	4	15	2021		0	0	0
Duikers Waterschap	3	45	2020	0	0	0	0
Duikers Waterschap	3	45	2021		0	0	0
Duikers Waterschap	2	45	2022			0	0
Duikers Waterschap	2	45	2023				0
Wateroverlast begraafpl.	40	30	2020	2	2	2	2
Totaal Water en riolering	2.050			16	38	58	77
6A. Ondernemen en bedrijvigheid							
Marktkast O'beek	10	10	2021		1	1	1
Marktkast Renkum	10	10	2021		1	1	1
Totaal markten					2	2	2
7D. ICT							
ICT	77	4	2020	11	21	20	20
ICT	100	4	2021		15	27	26
ICT	330	4	2022			49	89
Totaal ICT	507			11	36	96	135
Wijkbeheer (tractie en groot mat)							
Tractie	53	7	2020	5	9	8	8
Tractie	105	8	2020	9	15	15	15
Tractie	117	10	2020	8	14	14	14
Tractie	165	10	2021		12	20	20
Tractie	23	8	2022			2	3
Tractie	24	10	2022			2	3
Tractie	127	15	2023				7
Totaal tractie	614			22	50	61	70
Gemeentewerf (beveiliging)	20	5	2021		2	4	4
Gemeentewerf (afzuiging werkplaats)	3	35	2022			0	0
Totaal gemeentewerf	23				2	4	4

*) de vervangingsinvesteringen m.b.t. Water en riolering worden voor 40% geactiveerd (hierover wordt aflossing en rente berekend). Voor 60% worden de lasten direct ten laste van de voorziening GRP gebracht. Hierboven wordt de investering getoond waarop wordt afgeschreven.

**) in 2019 is een krediet voor realisatie van leerdeel (scholen) Doorwerth geautoriseerd op basis van normvergoeding. Het is onzeker of deze investering met deze normvergoeding realiseerbaar is, aangezien in de normvergoeding geen rekening is gehouden met alle klassen Frisse scholen B en BENG-eisen. Er is in de voorjaarsnota 2019 een bedrag opgenomen aan jaarlijkse extra last voor dit gedeelte in de vorm van een stelpost. Daar is geen bedrag in opgenomen maar is geënt op dezelfde uitgangspunten als het geautoriseerde krediet. Vandaar geen bedrag in het investeringsplan maar er is wel rekening gehouden met extra krediet in de begroting 2020 (en verder).

Vervangingsinvesteringen Water en riolering

Conform artikel 5.2 van de Financiële verordening geeft de raad bij de begrotingsbehandeling, op voorstel van het college, aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.

We stellen voor om voor de GRP (vervangings)investeringen geen afzonderlijk raadsvoorstel aan u voor te leggen. De reden hiervoor is dat deze (vervangings) investeringen reeds in het door uw raad vastgestelde GRP zijn opgenomen. Middels de voor-/ najaarsnota en jaarstukken houden we u op de hoogte van de voortgang van de projecten.

Reserves en voorzieningen

Overzicht

Inleiding

Het BBV vraagt ons een toelichting te geven op de reserves en voorzieningen die de gemeente bezit. Daarbij moet bij de reserves onderscheid worden gemaakt tussen:

- algemene reserves;
- bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- (risico's in verband met) verwachte verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar wel is in te schatten af te dekken;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, maar die hun oorsprong vinden in het huidige of een voorgaand begrotingsjaar af te dekken, zodat de lasten gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren worden verdeeld;
- van niet Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen (voorschot-bedragen) die specifiek besteed moeten worden.

Het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen in 2020 is weergegeven in de volgende tabellen.

Reserves

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2019	Storting	Onttrekking	31-12-2020
Algemene Reserve				
Vrije algemene reserve	5.908	508	-1.100	5.316
Weerstandsreserve	1.734			1.734
Bestemmingsreserves				
Reserve sociaal domein	3.080	70	-414	2.736
Landschapbasisplan	17		-17	0
Cultuur- en Airborne activiteiten	86		-45	41
Algemene uitkering	95		-21	74
ICT	513		2	514
reserve MUP	255		-31	224
Reserve onderhoud gebouwen	3.344	200		3.543
Reserve bedrijven terreinen	1.393		-1.393	0
Reserve wegenonderhoud	39			39
Reserve onderwijshuisvesting	943		-263	680
Reserve mfc 3b4	49			49
Reserve herstelktn sleuven lasgaten	25			25
Vervanging openbare verlichting	892			892
Reserve kapitaallasten vastgoed	352		-33	319
Reserve kap.lasten onderwijshuisvest	0	132		132
Totaal reserves	18.723	727	3.132	16.318

Vorzieningen

Omschrijving	31-12-2019	Storting	Onttrekking	31-12-2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
niet actief pers.en ex wethouder	3.631	14	-159	3.486
Groot onderhoud gebouwen	0	0	0	0
Onderhoud sportparken*	0	41	0	41
Sanering Zuiderbeekweg	15			15
Liquidatie Permar	486			486
Voorz.Afvalstoffenheffing	401		-90	311
Voorz.Rioolheffing	7.941	107	-483	7.564
Investering Stedelijk vernieuwing	31			31
Totaal voorzieningen	12.504	161	-733	11.933

*De voorziening onderhoud sportparken wordt niet meer gesteund door een adequaat onderhoudsplan; de dotatie wordt naar verwachting geconverteerd in een bedrag dat in 2020 noodzakelijk is voor onderhoud 2020. Dat zou betekenen dat de stand van de voorziening 31/12/2020 waarschijnlijk 0 is.

Berekening EMU-saldo

Overzicht

- De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen.
- Als gevolg hiervan geven gemeenten in hun begroting inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo.
- Het verwachte verloop van het EMU-saldo is hieronder opgenomen.
- De komende jaren verwachten wij een overschrijding van het EMU-saldo. Dit wordt veroorzaakt door een aantal grote investeringen in met name wegen, water en riolering en onderwijshuisvesting.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroot 2019 na wijzigingen	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
1.	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-3.039	-2.307	311	565	1.776
2.	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.474	3.082	4.797	2.319	2.364
3.	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	450	161	390	360	387
4.	Investeringen in (im)materiële activa die op de balans worden geactiveerd	6.874	4.088	9.686	3.872	3.619
5.	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4.					
6.	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord					
7.	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)					
8.	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	71	750	0	0	0
9.	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-1.234	-733	-137	-137	-137
10.	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder een van de bovenstaande posten					
11.	Verkoop van effecten: verwachte boekwinst op de exploitatie					
	Berekend EMU-saldo	-5.685	-1.669	-4.051	-490	1.046

Geraamde baten en lasten per taakveld

Inleiding

- Op grond van artikel 66 en 71 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn, ten gunste van betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid, circa 50 nieuwe taakvelden ingevoerd die de circa 105 oude IV3-functies (indeling die wordt gebruikt voor rapportage aan het CBS) vervangen.
- Een taakveld is een eenheid waarin de programma's worden onderverdeeld.
- In de begroting en jaarrekening wordt een totaaloverzicht met geraamde (begroting) dan wel gerealiseerde (jaarrekening) baten en lasten per taakveld opgenomen (art. 7 BBV).
- Tevens geeft dit overzicht het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld.

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
01 Samenleving	35.171	34.490	34.170	34.081
Arbeidsparticipatie	1.269	1.282	1.316	1.317
Baten	0	0	0	0
Lasten	1.269	1.282	1.316	1.317
Begeleide participatie	2.424	2.322	2.303	2.076
Baten	-480	-460	-440	-420
Lasten	2.904	2.782	2.743	2.496
Burgerzaken	230	229	229	229
Baten	-7	-8	-8	-8
Lasten	237	237	237	237
Crisisbeheersing en Brandweer	2.275	2.276	2.276	2.275
Baten	0	0	0	0
Lasten	2.275	2.276	2.276	2.275
Cultuurpresentatie, -prod.& -partici	168	108	108	108
Baten	0	0	0	0
Lasten	168	108	108	108
Geëscaleerde zorg 18-	737	737	737	737
Lasten	737	737	737	737
Geëscaleerde zorg 18+	38	48	56	58
Baten	-20	0	0	0
Lasten	58	48	56	58
Inkomensregelingen	2.403	2.178	2.022	2.004
Baten	-8.362	-8.009	-7.772	-7.542
Lasten	10.764	10.187	9.794	9.546
Maatwerkdienstverlening 18-	8.942	8.682	8.435	8.188
Baten	0	0	0	0
Lasten	8.942	8.682	8.435	8.188
Maatwerkdienstverlening 18+	5.407	5.502	5.598	5.598
Baten	-235	-235	-235	-235
Lasten	5.642	5.737	5.833	5.833

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.182	1.176	1.171	1.168
Baten	0	0	0	0
Lasten	1.182	1.176	1.171	1.168
Media	750	670	630	590
Lasten	750	670	630	590
Mutaties reserves	-532	-248	-184	1.116
Baten	-735	-757	-588	-143
Lasten	203	510	404	1.259
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	988	973	949	934
Baten	-117	-101	-85	-85
Lasten	1.104	1.074	1.034	1.019
Onderwijshuisvesting	1.724	1.713	1.680	800
Baten	-650	-1.497	-618	-1.473
Lasten	2.374	3.210	2.298	2.272
Openbare orde en Veiligheid	581	581	581	581
Baten	0	0	0	0
Lasten	581	581	581	581
Overhead	12	12	12	12
Baten	0	0	0	0
Lasten	12	12	12	12
Parkeren	0	0	0	0
Baten	-23	-23	-23	-23
Lasten	23	23	23	23
Samenkracht en burgerparticipatie	2.513	2.430	2.474	2.529
Baten	-104	-75	-75	-45
Lasten	2.617	2.505	2.549	2.574
Sportaccommodaties	1.562	1.413	1.396	1.378
Baten	-143	-143	-143	-143
Lasten	1.705	1.556	1.539	1.521
Sportbeleid en activering	350	350	327	327
Baten	-1	-1	5	5
Lasten	351	351	322	322
Volksgezondheid	979	979	981	982
Baten	0	0	0	0
Lasten	979	979	981	982
Wijkteams	1.169	1.075	1.075	1.075
Baten	0	0	0	0
Lasten	1.169	1.075	1.075	1.075

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
02 Omgeving	6.272	6.316	6.323	6.399
Afval	-1.035	-1.035	-1.035	-1.035
Baten	-4.357	-4.304	-4.305	-4.306
Lasten	3.322	3.269	3.270	3.271
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-14	-14	-14	-14
Baten	-14	-14	-14	-14
Lasten	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	52	42	32	17
Baten	-279	-279	-279	-279
Lasten	331	321	311	296
Cultureel erfgoed	42	42	42	42
Baten	0	0	0	0
Lasten	42	42	42	42
Cultuurpresentatie, -prod.& -partici	300	197	177	175
Baten	-7	-60	-60	-60
Lasten	307	257	237	235
Economische ontwikkeling	195	195	195	195
Baten	-19	-19	-19	-19
Lasten	214	214	214	214
Economische promotie	164	164	137	139
Baten	0	0	0	0
Lasten	164	164	137	139
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	176	83	82	82
Baten	-144	-12	-12	-12
Lasten	320	95	94	94
Grondexploitatie niet bedrijventerr.	-184	-184	-184	-184
Baten	-519	-234	-234	-234
Lasten	335	50	50	50
Media	37	37	37	37
Lasten	37	37	37	37
Milieubeheer	655	607	605	605
Baten	0	-24	-24	-24
Lasten	655	631	629	629
Musea	123	123	123	123
Baten	0	0	0	0
Lasten	123	123	123	123
Mutaties reserves	-1.595	-239	-223	-189
Baten	-1.491	-55	-34	-32
Lasten	-104	-185	-189	-157
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	15	15	0	0
Baten	0	0	0	0
Lasten	15	15	0	0

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Openb.groen en (openlucht) recreatie	2.301	1.949	1.944	1.946
Baten	-92	-77	-85	-85
Lasten	2.393	2.026	2.029	2.030
Openbaar vervoer	32	32	32	32
Baten	-51	-51	-51	-51
Lasten	83	83	83	83
Openbare orde en Veiligheid	21	21	21	21
Baten	0	0	0	0
Lasten	21	21	21	21
Parkeren	3	2	2	2
Baten	-4	-4	-4	-4
Lasten	7	6	6	6
Riolering	-1.308	-1.295	-1.295	-1.295
Baten	-4.590	-4.054	-4.063	-4.063
Lasten	3.282	2.759	2.768	2.768
Ruimtelijke ordening	427	381	335	325
Baten	-19	-20	-21	-21
Lasten	446	401	356	346
Sportaccommodaties	224	228	228	229
Baten	0	0	0	0
Lasten	224	228	228	229
Verkeer en vervoer	4.686	4.011	4.128	4.204
Baten	-42	-42	-42	-69
Lasten	4.729	4.054	4.171	4.273
Wonen en bouwen	967	967	967	957
Baten	-598	-533	-533	-533
Lasten	1.565	1.500	1.500	1.489
(leeg)	-13	-13	-13	-12
Baten	0	0	0	0
Lasten	-13	-13	-13	-12

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
03 Organisatie	13.272	12.865	12.705	12.679
Bestuur	1.305	1.305	1.255	1.205
Baten	0	0	0	0
Lasten	1.305	1.305	1.255	1.205
Burgerzaken	545	542	563	583
Baten	-329	-341	-314	-282
Lasten	874	883	877	865
Mutaties reserves	54	72	23	100
Baten	-102	-104	-67	33
Lasten	156	175	90	68
Overhead	11.311	10.889	10.807	10.734
Baten	-225	-100	-17	-17
Lasten	11.536	10.989	10.824	10.751
Samenkracht en burgerparticipatie	11	11	11	11
Lasten	11	11	11	11
Wijkteams	46	46	46	46
Lasten	46	46	46	46

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	-55.098	-53.785	-53.583	-53.593
Algemene uitk en ov.uitk.gem.fonds	-46.910	-48.190	-49.134	-50.106
Baten	-46.910	-48.190	-49.134	-50.106
Lasten	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	204	136	136	136
Baten	-366	-366	-366	-366
Lasten	570	502	502	502
Belastingen Overig	92	88	84	90
Baten	-306	-310	-314	-308
Lasten	398	398	398	398
Economische promotie	-466	-476	-486	-497
Baten	-466	-476	-486	-497
Inkomensregelingen	250	250	250	250
Lasten	250	250	250	250
Mutaties reserves	-619	611	563	313
Baten	-1.100	0	0	0
Lasten	481	611	563	313
Overige baten lasten	872	2.267	3.578	4.914
Baten	38	12	3	3
Lasten	833	2.255	3.575	4.911
OZB - niet woningen	-2.371	-2.421	-2.472	-2.522
Baten	-2.371	-2.421	-2.472	-2.522

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
OZB woningen	-5.026	-5.135	-5.243	-5.352
Baten	-5.125	-5.234	-5.342	-5.451
Lasten	99	99	99	99
Treasury	-1.124	-914	-858	-819
Baten	-2.566	-2.426	-2.479	-2.664
Lasten	1.442	1.512	1.621	1.845

Programma/ taakveld	2020	2021	2022	2023
<i>bedragen x € 1.000</i>				
10 Resultaat	383	114	385	434
Resultaat v/d rek.van baten & lasten	400	114	385	434
Baten	632	270	676	826
Lasten	-249	-155	-291	-392

Toelichting

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ / 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ / 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

De nieuwe taakvelden maken een onderscheid tussen maatwerkdienstverlening en geëscaleerde zorg en een leeftijdsonderscheid, 18- en 18+. Deze onderverdelingen zitten op dit moment niet in de begroting/ onze administratie is niet op deze wijze ingericht. Dat betekent dat deze verdeling in nieuwe taakvelden op dit moment niet gemaakt kan worden. Er wordt aan gewerkt deze onderverdeling te verkrijgen.

Taakveld 0.61 OZB woningen/ 0.62 OZB- niet woningen

De splitsing tussen OZB woningen en niet-woningen zal gemaakt worden als de bedragen van de leges bekend zijn voor volgend jaar.

De kwijtscheldingen belastingen zijn onder 6.3 Inkomensregeling gerubriceerd.

Totaaloverzicht bijstellingen en ombuigingen

Bijstellingen perspectiefnota

Bedragen * € 1.000 Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Innovatiebudgetten Wmo en Jeugd	-113	-113	-113	-113
Innovatiebudgetten Wmo en Jeugd	-87	-87	-87	-87
Inzet algemene voorzieningen	-145	-145	-145	-145
Right to Challenge	-50	-50	-50	-50
Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	-25	-25	-25	-25
Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	-101	-101	-101	-101
1A. Renkum voor Elkaar	-521	-521	-521	-521
Externe expertise onderwijshuisvesting	-20	-20	-20	-20
Cultuureducatie	-40	-100	-100	-100
Lokale educatieve agenda	-94	-94	-94	-94
Taalbevordering		-80	-120	-160
Logopediescreening	-5	-5	-5	-5
1B. Onderwijs	-159	-299	-339	-379
Sport andere inzet brede activiteiten			-29	-29
Minimaal voorzieningenniveau afgestemd op basissporten	-21	-35	-50	-50
Sport andere inzet brede activiteiten	-27	-42	-57	-57
1C. Sport en bewegen	-48	-77	-136	-136
Sociaal juridische dienstverlening	-7	-7	-7	-7
1D. Gezondheid	-7	-7	-7	-7
Volume reductie jeugdzorg in natura	-250	-500	-750	-1.000
1H. Maatwerkvoorzieningen Jeugd	-250	-500	-750	-1.000
Maatwerkvoorzieningen	-220	-220	-220	-220
Activerend werk	-52	-52	-52	-52
Cliëntondersteuning	-20	-114	-114	-114
Meerkostenregeling	-200	-200	-200	-200
Inzet persoonsgebonden budget HV en BG	-46	-46	-46	-46
PGB jeugd informeel tarief aanpassen	-50	-100	-100	-100
Maatwerkvoorzieningen	-50	-50	-50	-50
Inzet persoonsgebonden budget HV en BG	-4	-4	-4	-4
1I. Maatwerkvoorzieningen Wmo	-642	-786	-786	-786
Stopzetten collectieve ziektekostenverzekering	-45	-45	-45	-45
Versoberen bovenwettelijke verstrekkingen bijz. bijstand	-8	-8	-8	-8
Invoeren drempelbedrag bijzondere bijstand	-40	-40	-40	-40
Uitvoering bestuursopdracht herinrichting Werk en Inkomen		38	37	36
Uitvoering bestuursopdracht herinrichting Werk en Inkomen		-313	-449	-448
1J. Inkomensvoorziening	-93	-368	-505	-505
01 Samenleving	-1.720	-2.558	-3.044	-3.334

Bedragen * € 1.000	2020	2021	2022	2023
Omschrijving				
Omgevingswet; opstellen omgevingsvisie			-50	-80
2A. Ruimtelijke ontwikkeling/Omgevingswet			-50	-80
Prestatieafspraken	-8	-8	-8	-8
Bewust wonen	-5	-5	-5	-5
Nota wonen				-11
2B. Wonen	-13	-13	-13	-23
Omgevingswet; opstellen bestemmings- en omgevingsplannen	-31	-41	-36	-16
Opbrengsten initiatieven van derden	-3	-4	-5	-5
2C. Bestemmingsplannen/Omgevingsplannen	-34	-45	-41	-21
Leges voor milieuvergunningen		-24	-24	-24
2D. Omgevingsvergunning		-24	-24	-24
Opstellen en uitvoeren landschapsbasisplan en Visie landgoederen		-45	-45	-45
2F. Landschap, natuur en landgoederen		-45	-45	-45
Stopzetten project herstructurering bedrijventerreinen	-1.300			
2J. Ondernemen en bedrijvigheid	-1.300			
Omzetten taakstelling recreatie en toerisme			-28	-25
2K. Recreatie en toerisme			-28	-25
Concertzaal		-54	-54	-54
2L. Kunst, cultuur en cultuurhistorie		-54	-54	-54
Gemeentelijke begraafplaatsen kostendekkend maken	-10	-20	-30	-40
Versoberen onderhoudsniveau groen		-130	-130	-130
Lokale infratructuur R&T op huidige niveau handhaven			-28	-25
Omzetten taakstelling recreatie en toerisme			28	25
2O. Groenonderhoud	-10	-150	-160	-170
Afsluiten van onverharde wegen	-2	-4	-6	-8
2P. Wegen, straten en pleinen	-2	-4	-6	-8
02 Omgeving	-1.359	-334	-420	-450

Bedragen * € 1.000	2020	2021	2022	2023
Omschrijving				
De Connectie				100
Organisatie en bedrijfsvoering	-75	-225	-562	-750
3C. Organisatie en bedrijfsvoering	-75	-225	-562	-650
03 Organisatie	-75	-225	-562	-650
Totaal	-3.154	-3.117	-4.026	-4.434

Nog in te vullen taakstellingen

Inmiddels is een deel van de taakstellingen ingevuld. Over de voortgang zullen we u in de reguliere planning- en controlcyclus raadplegen.

Bedragen * € 1.000	2020	2021	2022	2023
Omschrijving				
1A. Renkum voor Elkaar	-321	-321	-321	-321
1B. Onderwijs	-40	-180	-220	-260
1C. Sport en bewegen	-27	-57	-109	-124
1D. Gezondheid	-7	-7	-7	-7
1H. Maatwerkvoorzieningen Jeugd		-250	-500	-750
1I. Maatwerkvoorzieningen Wmo	-592	-736	-736	-736
1J. Inkomensvoorziening	-93	-368	-505	-505
01 Samenleving	-1.080	-1.919	-2.398	-2.703
2B. Wonen				-11
2D. Omgevingsvergunning		-24	-24	-24
2L. Kunst, cultuur en cultuurhistorie		-54	-54	-54
2O. Groenonderhoud	-10	-25	-40	-55
2P. Wegen, straten en pleinen	-2	-4	-6	-8
02 Omgeving	-12	-107	-124	-151
3C. Organisatie en bedrijfsvoering	-25	-40	-40	-40
3D. Huisvesting / Gemeentehuis				-30
03 Organisatie	-25	-40	-40	-70
Totaal	-1.117	-2.065	-2.561	-2.924

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

- De genoemde lasten en baten per programma resulteren in een uitgavenpost die gedekt wordt door de algemene dekkingsmiddelen.
- Deze algemene dekkingsmiddelen zijn, in tegenstelling tot de bij de programma's genoemde baten, vrij in te zetten binnen de begroting.
- Daarnaast is in de begroting een niet programmagebonden bedrag apart gezet voor onvoorzien uitgaven.
- In de volgende tabel is weergegeven welke lasten de uitvoering van de programma's per saldo met zich meebrengen en welke algemene dekkingsmiddelen hier tegenover staan:

Saldo lasten en baten	2020
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Programma's	
1. Samenleving	35.171
2. Omgeving	6.272
3. Organisatie	13.272
Subtotaal	54.715
Vennootschapsbelasting	0
Onvoorzien	95
Subtotaal	95
Totaal	54.810
Dekkingsmiddelen	
Algemene uitkering	46.909
Belastingen	8.227
Dividend	230
Rente resultaat	206
Overige algemene dekkingsmiddelen	-/- 379
Totaal	55.193
Saldo Begroting	383

Voor de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd:

- De nominale stijging van de Algemene uitkering wordt gebruikt ter dekking van de jaarlijkse indexering voor loon- en prijsstijgingen. Voor zover deze indexering nog niet toegewezen is aan de budgetten is dit bedrag apart gezet op een stelpost.
- De inkomsten uit de Algemene uitkering zijn op basis van de mei- en septembercirculaire 2019 zoals weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2020	2019
Inkomsten Algemene uitkering	46.909	47.532

De belastingen die de gemeente int zijn:

- OZB voor eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen;
- toeristenbelasting;
- hondenbelasting;
- reclamebelasting;
- precariobelasting.

De begrote inkomsten per belastingsoort zijn weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2020	2019
OZB eigenaren	6.609	6.199
OZB gebruikers	897	845
Totaal OZB	7.506	7.044
Hondenbelasting	186	182
Toeristenbelasting	466	456
Reclamebelasting	59	59
Precariobelasting	10	10
Totaal	8.227	7.751

Naast de inkomsten zijn er ook uitgaven met betrekking tot heffing en invordering van € 357.000 en uitvoering wet WOZ van € 99.000

Voor meer informatie over de tariefstelling voor deze belastingen en de uitgangspunten die daarbij worden gehanteerd wordt verwezen naar paragraaf 1 Lokale heffingen.

Behalve de hiervoor genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog een aantal algemene dekkingsmiddelen opgenomen in de begroting. In deze paragraaf worden genoemd:

- de dividenden die we als gemeente ontvangen;
- het saldo van de rentebaten en -lasten (financieringsfunctie);
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Dividenden

De inkomsten die we als gemeente ontvangen uit dividenden zijn gering. De belangrijkste dividenden zijn afkomstig van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Afvalcombinatie De Vallei.

Saldo van de rentebaten- en lasten

Het gebruik van eigen en externe financieringsmiddelen heeft rentelasten en -baten tot gevolg. Deze kosten worden met een vast rentepercentage doorberekend aan de investeringen in de programma's. Uit praktische overwegingen wordt deze zogenaamde 'rekenrente' niet jaarlijks aangepast. Wij rekenen op dit moment met een rekenrente van 2,25%. Door de lage rentekosten op kort geld op dit moment, zijn de werkelijke rentekosten lager. Dit voordeel komt tot uitdrukking bij de algemene dekkingsmiddelen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige dekkingsmiddelen bestaan uit onder andere de bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen, stelposten voor loon- en prijsontwikkeling en vervangingsinvesteringen. In deze begroting stellen we voor de werkwijze met de stelpost voor loon- en prijsstijgingen te wijzigen. Tot op heden werd de loon- en prijscompensatie per jaar (statische methode) bepaald en

niet meerjarig (dynamische methode) doorgerekend. Daarbij werd de omvang van de stelpost bepaald op basis van de inkomsten voor loon- en prijsstijgingen via de algemene uitkering en de belastingen en heffingen. In deze begroting is uitgegaan van het jaarlijks doorrekenen van de inflatie op alle opbrengsten. Daarnaast is de verwachte kostenontwikkeling op alle budgetten doorgerekend. Het gevolg van deze realistische benadering van de begroting is dat de huidige stelpost loon- en prijscompensatie te klein is om de kostenstijgingen op te vangen. Per saldo levert deze benadering een nadeel op voor het begrotingsresultaat. We stellen voor een ingroei model te hanteren, wat betekent dat de nieuwe werkwijze volledig wordt toegepast met ingang van 2021.

Mutaties reserves

Binnen de begroting worden onttrekkingen en toevoegingen aan reserves opgenomen. De mutaties voor 2020 zijn opgenomen in de tabellen per programma. Een verloopoverzicht per reserve is opgenomen in het onderdeel Financiën > meerjarenbegroting > balanspositie > reserves en voorzieningen.

Overhead, Vennootschapsbelasting, Onvoorzien + Buffer

Voor een toelichting op deze onderdelen wordt verwezen naar de betreffende onderdelen.

Beleidsindicatoren en kengetallen			
	2017	2018	2019
Woonlasten éénpersoonshuishouden (BBV)	€ 642	€ 683	€ 709
Woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV)	€ 832	€ 867	€ 888
WOZ-waarde woningen (BBV)	€ 248.000	€ 259.000	
Demografische druk	91,5%		

Overhead

Inleiding

- Naar aanleiding van het 'Besluit houdende de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV; 5 maart 2016)' wordt in het programmaplan een apart overzicht opgenomen van de kosten van de overhead.
- Op deze wijze krijgt uw raad meer inzicht in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten.
- In de programma's worden de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.
- De definitie van 'overhead' luidt als volgt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
- De opbouw van de overhead in gemeente Renkum is als volgt:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Saldo van lasten en baten
MT en staf + Leidinggevenden primair proces	1.552
Financiën, toezicht en controle	862
Inkoop	75
P&O / HRM	1.702
Juridische zaken	286
Communicatie	287
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	176
Informatievoorziening en automatisering (ICT)	1.609
Facilitaire zaken en Huisvesting	391
DIV	167
Managementondersteuning primair proces	602
Bedrijfsvoering De Connectie	3.612
Totaal	11.321

Toelichting:

- Leidinggevenden primair proces: het betreft alle hiërarchische leidinggevenden in het primair proces. Zij hebben een personele verantwoordelijkheid waaronder het voeren van functioneringsgesprekken. Niet: projectleiding en coördinatoren.
- Financiën, toezicht en controle: gericht op de eigen organisatie. Het betreft functies als controllers, financieel adviseurs en specialisten, planning & control, financiële verantwoording, administratieve organisatie, risicomanagement, (EDP) auditing, interne kwaliteitszorg, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
- P&O/ HRM: het betreft salarisadministratie, P&O/ HRM advies, organisatie- en formatieadvies, OR-ondersteuning, mobiliteitscentrum, coaching, leren en ontwikkelen, bedrijfsmaatschappelijk werk, ARBO, recruitment, arbeidsvoorwaarden, HR control. Het is exclusief opleidingen door P&O gegeven en gericht op de directe uitvoeringspraktijk.
- Inkoop: inclusief aanbesteding en contractmanagement.
- Juridische zaken: het betreft juridische medewerkers die op de bedrijfsvoering afdeling werken of belast zijn met een bedrijfsvoeringstaak op een afdeling. Niet: afhandeling van bezwaar- en beroepschriften. Niet: juristen die primaire taken verrichten (bijv. vergunningverlening).
- Communicatie m.u.v. klantcommunicatie. Het gaat om zowel interne als externe communicatie. Niet: projectcommunicatie en medewerkers die bij een projectbureau werken.

- Bestuurszaken en bestuursondersteuning: het betreft bestuursadviseurs en bestuurs-ondersteuner, zijnde de ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van B&W. Niet: raadsgriffie (behoort tot facilitering bestuursorganen, taakveld 0.1).
- Informatievoorziening en automatisering (ICT): het betreft medewerkers informatisering en automatisering, systeem- en netwerkbeheer, werkplekondersteuning, helpdesk, ontwikkeling ICT projectmanagement, technisch applicatiebeheer en functioneel applicatiebeheer dat door bedrijfsvoering medewerkers wordt gedaan (het is exclusief functioneel beheer ten behoeve van primaire proces systemen).
- Facilitaire zaken en Huisvesting: inclusief receptie, beveiliging en catering en gebouwenbeheerders.
- DIV: het betreft medewerkers die kaders stellen en richtlijnen ontwikkelen, zich bezighouden met expertise-ontwikkeling, adviseren bij procesinrichting en -aansluitingen op e-depot, DMS inrichten en beheren, zich bezighouden met postregistratie en e-depot, archiefonderzoeken en coördineren (niet zijnde leidinggevende), fysieke en digitale documenten verwerken, vernietigen en overbrengen en fysiek en digitaal archief opbouwen en beheren.
- Managementondersteuning primair proces: het betreft officieel secretariaten, office management en managementassistentie in het primair proces. In onze verdeling zijn er ook diverse "rest-posten" vanuit de lijnafdelingen op deze plek terecht gekomen, die nog nader gecategoriseerd moeten worden.

ICT

De kosten van applicatiebeheerders en software voor een specifieke taak worden, conform het BBV, begroot en verantwoord op het betreffende taakveld. Bijvoorbeeld het belastingsysteem. Op dit moment zijn onze budgetten nog niet zodanig ingericht dat specifiek (per taakveld) is aan te geven wat de kosten zijn van applicatiebeheer en software. Om deze reden is er nu voor gekozen al deze kosten centraal, op overhead, te verantwoorden. In 2020 zal dit nader worden uitgewerkt ten behoeve van de begroting 2021.

Bedrijfsvoering De Connectie

Met ingang van 1 juli 2017 wordt een belangrijk deel van onze bedrijfsvoering ondersteund vanuit de Connectie. De Connectie biedt producten en diensten op de volgende terreinen: ICT, inkoop & aanbesteding, facilitaire zaken & frontoffice, documentaire informatievoorziening (DIV), personeels- en salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties en secretariaat. Met uitzondering van de ondersteuning op belastingen, betreft dit producten en diensten die worden gerubriceerd onder de overhead.

Vennootschapsbelasting

Op grond van deze wet worden gemeenten, provincies, waterschappen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen die een onderneming drijven per 1 januari 2016 belastingplichtig voor de Vpb.

Voor de Vpb is sprake van een onderneming indien, cumulatief, sprake is van:

- een duurzame samenwerking van kapitaal en arbeid;
- waarmee wordt deelgenomen aan het economische verkeer; en
- waarmee winst wordt beoogd (het winstoogmerk wordt geacht reeds aanwezig te zijn indien structureel overschotten worden behaald of als incidenteel overschotten worden behaald en in concurrentie wordt getreden).

Indien één van deze drie eisen ontbreekt, is geen sprake van een onderneming. De gemeente is alsdan in zoverre niet onderworpen aan de Vpb.

Alle gemeentelijke activiteiten zijn in kaart gebracht en bepaald is welke daarvan Vpb-plichtig worden. In het geval van Vpb-plicht is in kaart gebracht welke opbrengsten, welke kosten en welke vermogensbestanddelen aan die activiteit worden toegerekend (vermogensetikettering). Voorts is onderzocht of (een deel van) de ondernemingswinst is vrijgesteld.

Het risico op VPB-plicht beperkt zich tot een klein aantal gebieden:

- Begraafplaatsen en crematoria (voor zover "winstgevend")
- Financiering (verstrekking van leningen bijv. ihkv duurzaamheid)
- Natuurbescherming (in het geval dat houtverkoop wordt losgeweekt uit het totale bosbeheer)
- Grondbedrijf (voor zover "winstgevend")
- Verkoop van reststromen (afval)
- Verhuur onroerende zaken (boven normaal vermogensbeheer)
- Verkoop onroerende zaken (boven normaal vermogensbeheer)
- Verkoop roerende zaken (voor zover daar een "bescheiden inkomen" uit wordt gerealiseerd)
- Reclame

Deze onderdelen zijn verder uitgewerkt en onderbouwt om te komen tot een voorstel richting de belastingdienst.

De clustering van activiteiten en de onderbouwing heeft gemeente Renkum, met de nadruk op de risicogebieden als hierboven benoemt, laten reviewen door BDO Accountants & Belastingadviseurs B.V. inzake de boekjaren 2016 en 2017.

Consequenties lijken vooralsnog beperkt. Op deze onderdelen komt Gemeente Renkum niet door de ondernemerspoort, met uitzondering van de grondexploitatie en verkoop onroerende zaken (boven normaal vermogensbeheer) voor de boekjaren 2019 en 2020. Tevens moet een administratie worden ingericht om de Vpb-plicht voor deze bovengenoemde onderdelen blijvend in kaart te houden.

BDO Accountants & Belastingadviseurs acht de ingenomen standpunten van Gemeente Renkum verdedigbaar. Pas na controle door de belastingdienst kan met 100% zekerheid worden vastgesteld dat ons ingenomen standpunt "Gemeente Renkum is niet verplicht tot aangifte VPB" juist is.

Onvoorzien

- Op basis van artikel 4 van de Financiële verordening 2017 bedraagt de post onvoorzien die in deze begroting is opgenomen € 165.000.
- In deze begroting wordt voorgesteld om deze post te verlagen naar € 95.000.
- Onvoorziene uitgaven die zich in de loop van het begrotingsjaar voordoen, kunnen door het college ten laste van de stelpost worden gebracht.
- Daarbij moet worden voldaan aan de voorwaarde dat het een onvoorziene en onuitstelbare en onvermijdbare gebeurtenis betreft.
- Structurele onvoorziene uitgaven kunnen alleen het eerste jaar ten laste van de stelpost worden gebracht.
- Deze uitgaven zullen dus in het volgende begrotingsjaar meegenomen moeten worden in de begroting.

Vaststelling Begroting 2020

Aldus vastgesteld in de raad van de gemeente Renkum in haar openbare vergadering van 6 november 2019.

De raad van de gemeente Renkum

de griffier,

de voorzitter,

mr. J.I.M. le Comte

A.M.J. Schaap
(burgemeester)